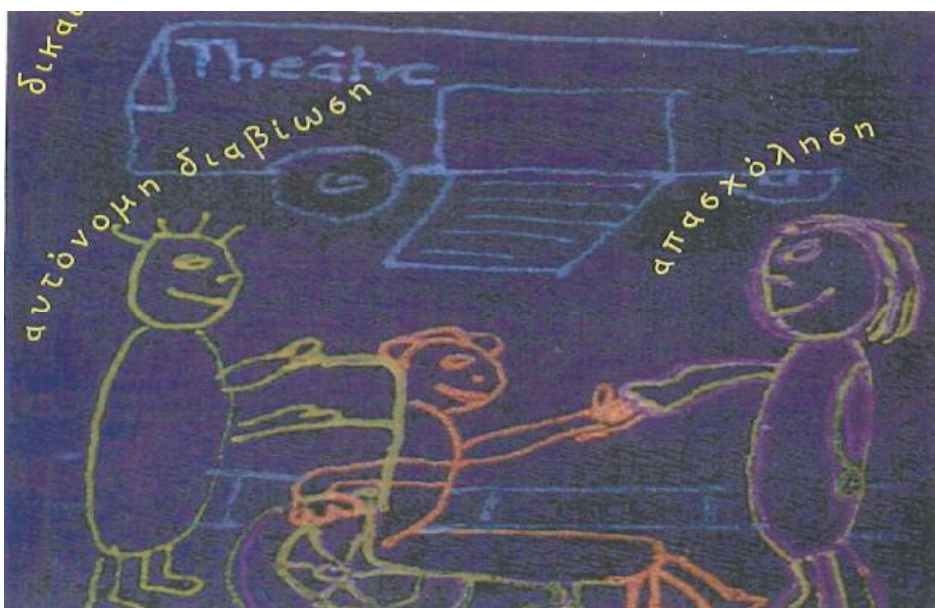

ΤΕΙ. ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**« ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ
ΕΛΛΑΔΑ »**

**« RECORDING OF EDUCATIONAL ORGANISATIONS FOR
PEOPLE WITH SPECIAL DISABILITIES IN WESTERN GREECE»**

ΑΝΔΡΙΑΝΑ Β. ΖΟΡΜΠΙΑΝΟΥ
ΕΛΕΝΗ Κ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΘΕΟΔΩΡΑ Α. ΜΠΙΝΙΕΡΗ

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ
ΠΑΛΑΙΟΘΕΟΔΩΡΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΑ

ΠΑΤΡΑ Ιανουάριος 2010

**ΤΕΙ. ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**« ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ
ΕΛΛΑΔΑ»**

**« RECORDING OF EDUCATIONAL ORGANISATIONS FOR
PEOPLE WITH SPECIAL DISABILITIES IN WESTERN GREECE»**

**ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ
ΑΝΔΡΙΑΝΑ Β. ΖΟΡΜΠΙΑΝΟΥ
ΕΛΕΝΗ Κ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΘΕΟΔΩΡΑ Α. ΜΠΙΝΙΕΡΗ**

**ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ
ΠΑΛΑΙΟΘΕΟΔΩΡΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΑ**

**Πτυχιακή εργασία για τη λήψη πτυχίου στη Κοινωνική Εργασία από το τμήμα
Κοινωνικής Εργασίας σχολής Επαγγελματών Υγείας και Πρόνοιας του
Τεχνολογικού Ιδρύματος (ΤΕΙ. ΠΑΤΡΑΣ)**

ΠΑΤΡΑ Ιανουάριος 2010

ΜΕΡΟΣ Α`

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ευχαριστίες.....	i.
Περίληψη πτυχιακής.....	ii.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1-ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1.
Σκοπός μελέτης.....	2.
1.1 Ορισμοί εννοιών.....	3.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

2.1 Εξέλιξη της τάσης της κοινωνίας απέναντι στα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες.....	8.
2.2 Η ειδική αγωγή σήμερα	
2.2.1 Ο θεσμός της ειδικής αγωγής.....	10.
2.2.2 Σκοπός ειδικής αγωγής και τομείς που παρέχεται.....	10.
2.2.3 Οι λόγοι που επιβάλλουν την ενσωμάτωση των ατόμων με ειδικές ανάγκες.....	12.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

3.1.1 Το τυφλό άτομο.....	13.
3.1.2 Το κωφό άτομο.....	15.
3.1.3 Το άτομο με σωματική αναπηρία.....	18.
3.1.4 Άτομα πάσχοντα από ψυχικές διαταραχές.....	20.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΑΤΟΜΟ ΜΕ

ΕΙΔΙΚΕΣ

ΑΝΑΓΚΕΣ.....	22.
---------------------	------------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑ.....	33.
--	------------

ΜΕΡΟΣ Β`

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

6.10 ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ.....	38.
--	------------

6.2 ΦΟΡΕΙΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

6.2.1 ΦΟΡΕΙΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ.....	40.
--	------------

6.2.2 ΦΟΡΕΙΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΝΟΜΟΥ ΗΛΕΙΑΣ.....	78.
--	------------

6.2.3 ΦΟΡΕΙΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΝΟΜΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ.....	85.
--	------------

6.2.4 ΕΙΔΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ- ΔΗΜΟΤΙΚΑ) ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ.....	95.
---	------------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

7.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	98.
------------------------------	------------

7.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	100.
---------------------------	-------------

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....101.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....102

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε την κ.Παλαιοθεοδώρου Γεωργία για τη βοήθειά της και την καθοδήγησή της στην εργασία, τις υπηρεσίες που μας δέχτηκαν και τους γονείς μας. Ευχαριστούμε επίσης πολύ τον κύριο Γεώργιο Κολοκυθά για όλες τις χρήσιμες πληροφορίες που μας παρείχε.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το θεωρητικό μέρος της πτυχιακής μας εργασίας αποτελείται από 6 κεφάλαια. Αναλυτικότερα στο πρώτο κεφάλαιο έχουμε αναφερθεί σε κάποια γενικά στοιχεία για τα άτομα με ειδικές ανάγκες..

Συγκεκριμένα παραθέτουμε ορισμούς που σχετίζονται με τους εξής όρους: αναπηρία, διάγνωση, φορείς ειδικής αγωγής, ειδική αγωγή και άτομα με ειδικές ανάγκες.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην ιστορική αναδρομή της ανθρώπινης συμπεριφοράς απέναντι στα άτομα με ειδικές ανάγκες και στη συνέχεια καταγράφουμε το θεσμό της ειδικής αγωγής σήμερα, καθώς επίσης και στο σκοπό της και τους τομείς, τους οποίους παρέχεται.

Στο τρίτο κεφάλαιο επικεντρωνόμαστε στις κατηγορίες των ατόμων με ειδικές ανάγκες όπου κατατάσσονται το τυφλό άτομο, το κωφό άτομο, το άτομο με σωματική αναπηρία και το άτομο που πάσχει από ψυχικές διαταραχές – αναπηρίες και αναφερόμαστε στα αίτια και στην αγωγή τους.

Στο τέταρτο κεφάλαιο κάνουμε εκτεταμένη αναφορά στο ρόλο της οικογένειας ως προς τα άτομα με ειδικές ανάγκες από τη σύλληψη μέχρι τη γέννηση και την ανάπτυξη του ειδικού παιδιού.

Στο πέμπτο κεφάλαιο αναφέρουμε την έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού, τις αντιδράσεις, τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις της κοινωνίας. Επιπρόσθετα ,αναφέρουμε τις δυσκολίες των ατόμων με αναπηρίες και τους τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου.

Όσον αφορά το ερευνητικό μέρος της εργασίας στο έκτο κεφάλαιο καταγράφουμε τους φορείς ειδικής αγωγής που επισκεφτήκαμε στο Νομό Αχαΐας, στο Νομό Ηλείας και στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας καθώς επίσης και τα ειδικά σχολεία των νομών, όπου μας παρείχαν πληροφορίες για τα προγράμματα και τις δράσεις τους στα άτομα με ειδικές ανάγκες Τέλος, γίνεται αναφορά στον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού σε μικρο-επίπεδο και μακρο-επίπεδο.

SUMMARY

The theoretical part of our thesis consists of six chapters. In the First Chapter we look at some general elements and basic issues regarding people with special needs. More specifically, we state definitions that are related with the following terms:

people with special needs. In the Second Chapter we provide a historical retrospective of human behavior toward the people with special needs, and afterwards we document the institution of special education today, as well as its aims and the sectors in which it is provided. The Third Chapter examines the categories of people with special needs, which include the blind individual, the deaf individual, the individual with bodily infirmity and the individual that suffers from mental disturbances – disabilities, and describes the causes and their further education. Chapter Four gives an extensive report in the role of family as for the persons with special needs, from the child conception to its birth and the special child's growth and development. In the Fifth Chapter we look at the meaning and significance of social exclusion presenting an image of the society through the reactions, the biases and the stereotypes that its members have for the special individuals. In addition, we provide ways to confront this phenomenon. Also, in the Fifth Chapter, with regard to the research part of the paper, we report the institutions of special education we visited in the Prefecture of Achaia, the Prefecture of Ilia and the Prefecture of Etoloakarnania. During our visits, we were provided with information on the programs and their actions in the persons with special needs.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1- ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα άτομα με ειδικές ανάγκες αποτελούν μια ειδική κατηγορία πληθυσμού η οποία περισσότερο από κάθε άλλη βρίσκεται σε άμεση εξάρτηση από το στενό οικογενειακό περιβάλλον για την ενσωμάτωσή τους στο κοινωνικό σύνολο. « Λέγοντας άτομα με ειδικές ανάγκες εννοούμε τα άτομα εκείνα που παρουσιάζουν, εκ γενετής ή επίκτητα, ορισμένους περιορισμούς σωματικής ή πνευματικής προέλευσης στις δυνατότητες τους. Τα άτομα αυτά λόγω των διαφορών τους από τον τυπικό πληθυσμό, έχουν κατά καιρούς λάβει διάφορες ονομασίες όπως μη φυσιολογικά, άτομα με ειδικά προβλήματα, προβληματικά κ.α.. Παρόλο αυτά πρέπει να αναφέρουμε ότι η ανομοιογένεια και η μοναδικότητα του καθενός είναι καθορισμένη από τη φύση και για το λόγο αυτό το κάθε άτομο θεωρείται ότι είναι ένα άτομο ξεχωριστό, μοναδικό και ειδικό. Η διαφοροποίηση λοιπόν, των ατόμων με ειδικές ανάγκες, από τον υπόλοιπο πληθυσμό, οφείλεται στον περιορισμό μιας λειτουργίας ή μιας ικανότητας και όχι στην προσωπικότητα του».

Σε μια εποχή όπου ο ρόλος τους δεν περιορίζεται σε διαδικασίες απλής επιβίωσης, αλλά διεκδικούν με κάθε τρόπο την άρση της διαφορετικότητάς τους (π.χ παραολυμπιακοί αγώνες), στόχος όλων μας πρέπει να είναι η άρση των συνθηκών εκείνων, που δρουν ανασταλτικά στην ψυχοσωματική και κοινωνική τους εξέλιξη προσφέροντας, παράλληλα, ένα κατάλληλο και δυναμικό εκπαιδευτικό, κοινωνικό ή επαγγελματικό σύστημα αντιμετώπισης των αναγκών τους. (Πολεμικός Ν., Τσιμπιδάκη Α., 2002)

ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Σκοπός της μελέτης είναι η καταγραφή των φορέων ειδικής αγωγής στη Δυτική Ελλάδα (Νομός Αχαΐας, Νομός Ηλείας, Νομός Αιτωλοακαρνανίας) προκειμένου να ενημερωθούν οι σπουδαστές του Α. Τ. Ε.Ι Πάτρας για τις εν λόγω υπηρεσίες και τα προγράμματά τους.

1.1 Ορισμός εννοιών

Αναπηρία: Η απώλεια της υγείας λόγω βλάβης και διαταραχής έμφυτης ή επίκτητης ορισμένων σωματικών ψυχικών ή πνευματικών λειτουργιών του οργανισμού.

(Γ. Μπαμπινιώτη, 1998).

Η αναπηρία είναι δύσκολο να προσδιοριστεί και να οριοθετηθεί, καθώς είναι ένας όρος που δεν επιδέχεται απλή εννοιολογική εξήγηση (Kaplan & Sadock, 1981, στο Ζαϊμάκης Κανδυλάκη, 2005). Η όποια προσπάθεια οριοθέτησης σχετίζεται με το σύνολο των λειτουργιών του ατόμου, με τη συνολική εικόνα που έχει η κοινωνία για τον άνθρωπο, με τις υπάρχουσες κοινωνικές και παραγωγικές σχέσεις, τους θεσμούς, το υπάρχον σύστημα των αξιολογικών κατηγοριών, τον τρόπο κοινωνικής οργάνωσης, τα πρότυπα που κυριαρχούν στην κοινωνία, την κοινωνική θέση του ατόμου έτσι όπως αυτή επηρεάζεται από τη σχέση μεταξύ των αντικειμενικών ιστορικό – κοινωνικών συνθηκών μέσα στις οποίες ζει και δρα το άτομο. (Ζαϊμάκης και Κανδυλάκη, 2005).

Η έλλειψη κάποιου μέλους δεν δημιουργεί πάντα αναπηρία, αντίθετα αυτή εξαρτάται από το χαρακτήρα του ατόμου, από τη σοβαρότητα του προβλήματος και από άλλους παράγοντες. Παλιότερα πίστευαν ότι όλα τα άτομα με κάποια αναπηρία έχουν τον ίδιο, κακότροπο χαρακτήρα, σήμερα όμως αποδείχτηκε ότι αυτό δεν ισχύει. (ΠΑ.ΣΥ.Π.Κ.Α, 2009)

Για το φαινόμενο της αναπηρίας υπάρχουν πολλοί και διαφορετικοί ορισμοί που πηγάζουν από διαφορετικές ιδεολογικοπολιτικές αντιλήψεις αλλά και από διαφορετικές οπτικές θεώρησης του προβλήματος.

Κατά την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, Άτομα με αναπηρίες θεωρούνται όλα τα άτομα που εμφανίζουν σοβαρή μειονεξία που προκύπτει από φυσική ή διανοητική βλάβη. Σε σχέση μ' αυτή τη θεώρηση υιοθετήθηκε η παρακάτω ταξινόμηση (Wood, 1981):

- Το μειονέκτημα, το οποίο η Π.Ο.Υ ορίζει ως «κάθε απώλεια ουσίας ή αλλοίωσης μιας δομής ή μιας ψυχολογικής, «φυσιολογικής» ή ανατομικής λειτουργίας».
- Η ανικανότητα, που «αντιστοιχεί σε κάθε μερική ή ολική ελάττωση (αποτέλεσμα του μειονεκτήματος) της ικανότητας να επιτελούμε μια δραστηριότητα μ' ένα συγκεκριμένο τρόπο ή μέσα στα όρια που θεωρούνται ως «φυσιολογικά» για ένα ανθρώπινο ον».
- Το ελάττωμα, που «έρχεται σ' ένα δεδομένο άτομο ως αποτέλεσμα μιας ανεπάρκειας ή

μιας ανικανότητας που περιορίζει ή απαγορεύει την εκπλήρωση ενός φυσιολογικού ρόλου που είναι ομαλός (ανάλογα με την ηλικία, το φύλο, τους κοινωνικούς και πολιτιστικούς παράγοντες) για το άτομο αυτό» (Καϊλά και συν., 1994).

Όπως φαίνεται, η Π.Ο.Υ μας δίνει έναν όχι πολύ ξεκάθαρο και κατανοητό ορισμό της αναπηρίας που θα μπορούσε να υιοθετηθεί από όλα τα κράτη-μέλη, ώστε να υπάρχει ένα κοινό σημείο για συζήτηση. Στην πραγματικότητα συνιστά μια ταξινόμηση των διαφορετικών ελαττωμάτων και κρατά τον όρο «αναπηρία» για το κοινωνικό μειονέκτημα που σε ορισμένες καταστάσεις συνοδεύει τις ατέλειες. Σε ένα πιο πρόσφατο ορισμό της όμως, ορίζει την Αναπηρία ως «το αποτέλεσμα οργανικών ή περιβαλλοντολογικών αιτιών, που δημιουργούν ένα σύνολο εμποδίων σε σημαντικές περιοχές της ζωής, όπως η αυτοεξυπηρέτηση, η απασχόληση, η εκπαίδευση, η ψυχαγωγία και η γενικότερη κοινωνική συμμετοχή» (Ευτεχνος, 2007).

Ένας σχετικά πρόσφατος ορισμός του Συμβουλίου των υπουργών της Ε.Ο.Κ. αναφέρει πως: «... ο όρος «άτομα με αναπηρίες» περιλαμβάνει τα άτομα με σοβαρές ανεπάρκειες ή μειονεξίες που οφείλονται σε σωματικές βλάβες, συμπεριλαμβανομένων των βλαβών των αισθήσεων, ή σε διανοητικές ή ψυχικές βλάβες, οι οποίες περιορίζουν ή αποκλείουν την εκτέλεση δραστηριότητας ή λειτουργίας, η οποία θεωρείται κανονική για έναν άνθρωπο» (Σιδέρη, 1998:16).

Πολλοί όμως επιστήμονες παραμελούν να τονίσουν τους κοινωνικούς παράγοντες που συμβάλλουν στον καθορισμό της αναπηρίας. Ο ορισμός της αναπηρίας που μας δίνει ο Jantzen (1974) έχει ένα κοινωνικό - κριτικό χαρακτήρα, όπου σύμφωνα μ' αυτόν: η αναπηρία δε μπορεί να θεωρείται ένα φυσικό φαινόμενο. Γίνεται φανερό και αρχίζει να υπάρχει ως αναπηρία μόνο από τη στιγμή που κάποια γνωρίσματα και χαρακτηριστικές εκδηλώσεις των γνωρισμάτων ενός ατόμου συγκριθούν προς τις εκάστοτε αντιλήψεις για το ελάχιστο των υποκειμενικών και των κοινωνικών ικανοτήτων. Με το να διαπιστωθεί πως ένα άτομο, με βάση τα χαρακτηριστικά του γνωρίσματα δεν ανταποκρίνεται στις παραπάνω αντιλήψεις, γίνεται η αναπηρία φανερό, υπάρχει ως κοινωνικό φαινόμενο ακριβώς απ' αυτή τη στιγμή και μόνο (Jantzen, 1974).

Ένας άλλος ορισμός, που έχει ως βασικό στοιχείο την προβολή του χαρακτηριστικού της σχετικότητας μεταξύ του ατόμου με αναπηρίες και της κοινωνίας στην οποία ζει, αναφέρει ότι «Άτομο με αναπηρίες είναι το άτομο το οποίο δεν είναι σε θέση να

συμμετέχει σε όλες τις δραστηριότητες και να απολαμβάνει όλα τα αγαθά που προσφέρει στα υπόλοιπα μέλη της η κοινωνία στην οποία ζει, εξαιτίας της κατάστασης κάποιου ή κάποιων από τα ψυχοσωματικά ή κοινωνικά χαρακτηριστικά του» (Δημητρόπουλος, 1995:27).

Σύμφωνα με τον Χαρτοκόλλη, «αναπηρία σημαίνει μια ανίατη λειτουργική βλάβη, έλλειψη ή ανωμαλία, εγγενής ή επίκτητη, συνήθως αποτέλεσμα ή κατάλοιπο αρρώστιας ή ατυχήματος, μια ανωμαλία που να εμποδίζει κατά κάποιον τρόπο την εκπλήρωση βασικών κοινωνικών αναγκών, όπως η κίνηση και η εργασία» (Χαρτοκόλλη, 1981:119-126).

Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με αναπηρίες αναφέρει ότι ο όρος «άτομα με βαριές αναπηρίες» παραπέμπει στα άτομα που έχουν μια βαριά αναπηρία (νοητική, νευροψυχική ή κινητική), η οποία συνοδεύεται και από άλλες αναπηρίες όπως η τυφλότητα και η κώφωση. Η συνύπαρξη πολλών αναπηριών περιορίζει τις δυνατότητες αυτονόμησης και επικοινωνίας του ατόμου και η ζωή του εξαρτάται από άλλους, όπως είναι η οικογένεια, η κοινωνία, η Πολιτεία (Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, 2005:11).

Ένας άλλος ορισμός αναφέρει ότι «Άτομο με αναπηρίες είναι αυτό που υποφέρει από οποιαδήποτε συνεχιζόμενη ανικανότητα του σώματος, του πνεύματος ή της προσωπικότητας» (Αγγελοπούλου Σακαντάμη).

Σήμερα, αναπηρία δεν θεωρείται κάποια κατάσταση ενός ανθρώπου, αλλά το αποτέλεσμα της σχέσης των ικανοτήτων ενός ατόμου και των απαιτήσεων του περιβάλλοντος.(Ευτεχνος, 2007:1)

Η μείωση της ικανότητας ενός ατόμου να πραγματοποιήσει μια λειτουργία ή δραστηριότητα ονομάζεται κατάπτωση ή απώλεια ικανότητας. Η διεθνής βάση των αναπηριών δημοσιεύτηκε αρχικά από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας το 1980. Στηρίχθηκε σε ένα διευρυμένο ιατρικό μοντέλο, το οποίο περιγράφει ένα σύνολο από αιτίες, ξεκινώντας από την κατάπτωση δεξιοτήτων (impairment) (απώλεια σταθερότητας ή λειτουργίας), που οδηγούν στην ανικανότητα (disability)

(απώλεια των ικανοτήτων) και τελικά στην αναπηρία (handicap) (απώλεια της ικανότητας συμμετοχής σε κοινωνικές διεργασίες). Έτσι η έμφαση πέρασε από την ιατρική κατάσταση στην πρόοδο της αναπηρίας και στις περιβαλλοντικές και κοινωνικές

συνθήκες υπό το πρίσμα των οποίων αυτή πραγματοποιείται (Εύτεχνος, 2007:1).

Τον Νοέμβριο του 2001, μετά από έρευνα επτά χρόνων, το πρωτότυπο μοντέλο αντικαταστάθηκε από μία Διεθνή Κατηγοριοποίηση των Ικανοτήτων (International Classification of Functioning), της Αναπηρίας και της Υγείας. Αυτή η αλλαγή εστιάζει την προσοχή της από την κατάσταση υγείας ενός ατόμου έως το πώς ζει με τις συγκεκριμένες «συνθήκες υγείας», με ποιο τρόπο αυτές μπορούν να βελτιωθούν ή να καλυτερέψουν, ώστε να αποκτήσει μια παραγωγική, γεμάτη ζωή. Με άλλα λόγια η προσοχή εστιάζεται περισσότερο στο πώς λειτουργούμε μέσα σε κοινωνικά ή άλλου είδους όρια, παρά στην κατάσταση υγείας του εκάστοτε ατόμου. Ακόμα πιο σημαντικό είναι ότι η προσοχή εστιάζεται στην αλληλεπίδραση ανάμεσα στην ιατρική κατάσταση, τους περιβαλλοντικούς παράγοντες και τους προσωπικούς παράγοντες, αλλά και στον τρόπο με τον οποίο όλα τα παραπάνω επηρεάζουν τις σωματικές λειτουργίες και διεργασίες, και τελικά τις δραστηριότητες και τη συμμετοχή του ατόμου σε αυτές (Εύτεχνος, 2007).

Διάγνωση: 1 Η διαδικασία προσδιορισμού της φύσης συγκεκριμένης ασθένειας μέσω ιατρικών εξετάσεων: έγκαιρη/ επιτυχής η απόφαση που λαμβάνεται μέσα από τέτοιου είδους εξέταση.

2. Η ανάλυση της αιτίας ή της φύσης προβλήματος ή κατάστασης και η συναγωγή συμπερασμάτων για την αντιμετώπιση τους.

(Γ. Μπαμπινιώτη, 1998).

Η διάγνωση συνίσταται στη διαπίστωση της νοητικής καθυστέρησης, την εξεύρεση των πιθανών αιτιών, των καθορισμό του βαθμού ανεπάρκειας και την κατάταξη του παιδιού σε μια κατηγορία νοητικώς καθυστερημένων.(Ι .Παρασκευόπουλος , 1990).

Φορείς ειδικής αγωγής: Φορείς ονομάζεται κάθε διοικητικό όργανο, υπηρεσία, ή οργανισμός που έχει την ευθύνη για την υλοποίηση συγκεκριμένων στόχων ή για την κατάρτιση και εφαρμογή προγραμμάτων(κοινωνικός/ ασφαλιστικός/ συνδικαλιστικός/ πολιτιστικός, (Γ. Μπαμπινιώτη ,1998).

Ειδική αγωγή 1. «είναι η επιστήμη που φροντίζει για τη μόρφωση, διδασκαλία και πρόνοια όλων των παιδιών που η σωματική και η ψυχική τους εξέλιξη εμποδίζεται αδιάκοπα από παράγοντες ατομικούς και κοινωνικούς»(Ρόζα Ιμβριώτη, 1939).

2.Ο ορισμός για την ειδική αγωγή όπως προκύπτει από τον νόμο 1143/8 όπου αναφέρεται ως σκοπός «η παροχή ειδικής αγωγής και ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης εις αποκλίνοντα εκ του φυσιολογικού άτομα, η λήψης μέτρων κοινωνικής μερίμνης και η αντίστοιχος προς τας δυνατότητας των ένταξης αυτών εις την κοινωνική ζωή και την επαγγελματική δραστηριότητα, δια της εφαρμογής ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, εν συνδυασμό προς ιατρικά και άλλα κοινωνικά μέτρα».

3. Η ειδική αγωγή είναι μια απλή εκπαιδευτική διαδικασία, η οποία προγραμματίζεται και ασκείται σε παιδιά και εφήβους, που παρουσιάζουν κάποια απόκλιση από το κανονικό αλλά μια συνολική βοήθεια ζωής, που πρέπει να παρέχεται σε όλα εκείνα τα άτομα, που κατατρέχονται υπό τη πίεση κάποιας προσωπικής αντίξοσης κατάστασης.(Γ.Κρουσταλάκης, 1998)

Άτομα με ειδικές ανάγκες: Ο ορισμός όπως προκύπτει από τον νόμο 2817/2000 προσδιορίζει ότι αυτά είναι «Τα άτομα, τα οποία έχουν ιδιαίτερα σημαντική δυσκολία μάθησης και προσαρμογής εξαιτίας σωματικών, διανοητικών, ψυχολογικών, συναισθηματικών και κοινωνικών ιδιαιτεροτήτων. Στα άτομα αυτά περιλαμβάνονται όσοι έχουν νοητική ανεπάρκεια ή ανωριμότητα, όσοι έχουν ιδιαίτερα σοβαρά προβλήματα όρασης ή ακοής, όσοι έχουν σοβαρά νευρολογικά ή ορθοπεδικά ελαττώματα ή προβλήματα υγείας, όσοι έχουν προβλήματα λόγου και ομιλίας, όσοι έχουν ειδικές δυσκολίες μάθησης, όπως δυσλεξία, δυσαριθμισία, δυσαναγνωσία, όσοι έχουν σύνθετες γνωστικές, συναισθηματικές και κοινωνικές δυσκολίες και όσοι παρουσιάζουν αυτισμό και άλλες διαταραχές ανάπτυξης»

«Άτομα με ειδικές ανάγκες χαρακτηρίζονται εκείνα τα άτομα τα οποία δυσκολεύονται στο να εξασφαλίσουν μόνα τους μερικώς ή ολικώς, τις ανάγκες της καθημερινής τους ζωής, λόγω κάποιας μειονεξίας σωματικής ή διανοητικής ανεξάρτητα με τη μορφή και το χρόνο που εκδηλώνεται».(Σταθόπουλος Π., 1996)

Αφού παραθέσαμε τους παραπάνω ορισμούς συνεχίζουμε με την ιστορική αναδρομή της ανθρώπινης συμπεριφοράς απέναντι στα άτομα με ειδικές ανάγκες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

2.1 Εξέλιξη της τάσης της κοινωνίας απέναντι στα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες

Η ιστορική αναδρομή της ανθρώπινης συμπεριφοράς απέναντι στα άτομα με ειδικές ανάγκες παρουσιάζει μια εικόνα της τάσης της κοινωνίας, που καλύπτει ένα φάσμα από την αδιαφορία ή το υποκριτικό ενδιαφέρον «φυσιολογικών» ατόμων απέναντί τους, μέχρι την βίαιη απομόνωσή τους σε άσυλα, ιδρύματα και φυλακές ή τη φυσική εξόντωσή τους. Στάση, που κληρονομήθηκε αν όχι αυτούσια σε μεγάλο βαθμό, από την αντίληψη, ακόμα και της κοινωνίας του 20^{ου} αιώνα που μόλις τα τελευταία του χρόνια διαγράφει μια στροφή προς την πλήρη ένταξη των ατόμων αυτών, που την ονομάζει ενσωμάτωση. Στους πρωτόγονους λαούς η εξόντωση αυτών των ατόμων θεωρείτο φυσική από τη στιγμή που οι διάφοροι λαοί είχαν να αντιμετωπίσουν σημαντικότερα ζητήματα όπως η διαμονή και η διαβίωσή τους από το να φυλάσσουν και να ανατρέφουν αυτά τα άτομα. Πολλοί μελετητές που έχουν ασχοληθεί με το θέμα, ο Νιτσόπουλος (1986), ο Καλαντζής (1984), ο Στασινός (1991), η Ζώνιου- Σιδέρη (1998) κ.α δίνουν παρακάτω συγκεντρωμένα κάποια ιστορικά σημεία:

-Κλασσική αρχαιότητα

Χαρακτηριστικά είναι τα παραδείγματα που υπάρχουν από την ελληνική μυθολογία και αρχαιότητα που δείχνουν καθαρά την αντίληψη που επικρατούσε εκείνο τον καιρό απέναντι σε αυτά τα άτομα. Σύμφωνα με την αρχαία ελληνική μυθολογία, ο θεός Ήφαιστος γκρεμίστηκε από τον Όλυμπο και δεν αναγνωρίστηκε ούτε από την ίδια του την μητέρα, λόγω της αναπηρίας(ήταν κουτσός). Επίσης, στην κλασσική αρχαιότητα, είναι γνωστός ο Καιάδας για την αρχαία Σπάρτη, όπου ήταν η μοναδική λύση για κάθε μη αρτιμελές ή κατά κάποιο τρόπο «αποκλίνον» νεογέννητο(φυσική εξόντωση). Αλλά και οι Αθηναίοι απομόνωναν έντεχνα και εξόντωναν έμμεσα τα μη επιθυμητά μέλη της κοινωνίας χρησιμοποιώντας και παραδεχόμενοι ως ιδανική ψυχοσωματική κατάσταση τη γνωστή φράση «νους υγιής εν σώματι υγιεί».

-Χριστιανισμός

Στο Χριστιανισμό η αντίληψη της προστασίας υιοθετείται και επεκτείνεται. Στη διδασκαλία του ο Ιησούς δεν αποκληρώνει από τον ήλιο κανέναν από τους ανθρώπους. Η

κοινωνία της αγάπης εκφράζει τη συμπάθειά της προς τα άτομα αυτά με εκδηλώσεις οίκτου και φιλανθρωπίας.

-Βυζαντινοί χρόνοι

Στους Βυζαντινούς χρόνους τα άτομα με ειδικές ανάγκες αντιμετωπίζονταν με οίκτο. Η Βυζαντινή εποχή, γνωστή ως εποχή της «πρόνοιας», δείχνει μια τάση προς τα φιλανθρωπικά έργα με την ίδρυση πτωχοκομείων, γηροκομείων, λωβοκομείων, τυφλοκομείων και ασύλων ανιάτων.

-Μεσαίωνας

Κατά τον Μεσαίωνα η εχθρική στάση απέναντι στα άτομα με ειδικές ανάγκες συνεχίζεται ενώ το μόνο επάγγελμα που τους επιτρέπεται να ασκήσουν είναι η ζητιανιά. Ενώ νάνοι και κακόμορφα άτομα «εργάζονται» στις αυλές των ηγεμόνων ως γελωτοποιοί.

-18^{ος} αιώνας

Στο 18^ο αιώνα γίνεται για πρώτη φορά αναφορά στη σημασία της εκπαίδευσης και της αγωγής που θα βελτιώσει την τύχη των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

-19^{ος} αιώνας

Ο 19^{ος} αιώνας, αιώνας της βιομηχανικής επανάστασης, όπου υπάρχει αθρόα εκμετάλλευση του φυσικού πλούτου και του εργατικού δυναμικού, τα άτομα με ειδικές ανάγκες θα πρέπει να γίνουν «χρήσιμα» στην κοινωνία και να κερδίζουν μόνα τους το ψωμί τους. Δημιουργούνται τα «προστατευτικά εργαστήρια», τα οποία προσφέρουν επαγγελματική καταξίωση, όμως όλα τα προγράμματα που είχαν υποσχεθεί ότι θα συνέβαλλαν στην ολοκλήρωση της προσωπικότητας αυτών των ατόμων, παραμένουν ανεκπλήρωτες υποσχέσεις.

-20^{ος} αιώνας

Ο 20^{ος} αιώνας χαρακτηρίζεται από τις δυο στάσεις στην αντιμετώπιση των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Η πρώτη στάση, αυτή του Διαχωρισμού, όπου το κράτος δημιουργεί ειδικά οικοτροφεία, σχολεία, εργαστήρια όπου παρακολουθούν τα μαθήματα και εκπαιδεύονται τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Η δεύτερη στάση, αυτή της ενσωμάτωσης, αμφισβητεί έντονα τον διαχωρισμό των ατόμων με ειδικές ανάγκες και υποστηρίζει την κοινή διδασκαλία ή την παραμονή στο

ίδιο κτιριακό συγκρότημα με χωριστή διδασκαλία, την ύπαρξη δηλαδή μικτών σχολείων.

2.2 Ειδική αγωγή σήμερα

2.2.1 Ο θεσμός της ειδικής αγωγής.

Ειδική αγωγή είναι η ειδική βοήθεια που παρέχεται στα παιδιά με ειδικές ανάγκες. Η βοήθεια αυτή παρέχεται βάσει ενός σχεδιασμένου εκπαιδευτικού προγράμματος που οργανώνεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να αντιμετωπίζει τις ειδικές ανάγκες κάθε παιδιού.

Η ειδική αυτή βοήθεια προσφέρεται στο παιδί όχι μόνο στο ειδικό σχολείο αλλά και στο κανονικό.

Η εξατομικευμένη διδασκαλία που δίνεται στο παιδί με μαθησιακές δυσκολίες στην ειδική τάξη ή μέσα στην κανονική τάξη είναι ειδική αγωγή.

Η συστηματική ανάπτυξη και οργάνωση της ειδικής αγωγής στη χώρα μας εισήλθε στην Τρίτη δεκαετία. Η ανάπτυξη αυτή έχει συντελέσει στη σημαντική διαφοροποίηση της εκπαιδευτικής πολιτικής την ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου έναντι των ατόμων αυτών και ιδιαίτερα των παιδιών με ειδικές ανάγκες και στην ανάληψη συγκεκριμένων δραστηριοτήτων από τους αρμόδιους φορείς.

Ο σκοπός του ιδρυτικού νόμου της ειδικής αγωγής είναι η παροχή ειδικής αγωγής και ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, στην λήψη μέτρων κοινωνικής μέριμνας και στην δυνατότητα ένταξης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην κοινωνική ζωή και στην επαγγελματική δραστηριότητα, μέσω της εφαρμογής ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε συνδυασμό με ιατρικά και άλλα κοινωνικά μέτρα. (Στάθης Φ, 1994)

2.2.2 Σκοπός ειδικής αγωγής και τομείς που παρέχεται

Σκοπός της ειδικής αγωγής είναι η πλήρης σχολική και κοινωνική ενσωμάτωση των παιδιών με ειδικές ανάγκες και ιδιαίτερες μαθησιακές δυσκολίες και το επιτυχές πέρασμα τους από το σχολείο στη ζωή και τη δράση.

Για να ξεπεράσει ένα ειδικό παιδί το πρόβλημα του πρέπει η ειδική βοήθεια που θα του δοθεί να στηρίζεται πάνω σε ένα καλά καταρτισμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα και

μάλιστα εξατομικευμένο. Και αυτό για το λόγο ότι οι ανάγκες ενός παιδιού συνήθως είναι διαφορετικές από των άλλων . Είναι αρκετά δύσκολο να γίνει ένα ίδιο πρόγραμμα για μια ομάδα ειδικών ατόμων.

Παλαιότερο το ειδικό παιδί αντιμετωπιζόταν σε χωριστό ειδικό σχολείο ή σε ίδρυμα, αποκομμένο από τον κόσμο των συνομηλίκων παιδιών. Σήμερα όμως απορρίπτεται η διάκριση των παιδιών σε δύο ομάδες, των ειδικών και των κανονικών. Η αγωγή είναι μια, ενιαία και προσφέρεται στο κάθε παιδί, λιγότερη ή περισσότερη, ανάλογα με τις δυνατότητές του.

Απαιτήση της αγωγής αποτελεί η ενσωμάτωση των ατόμων με ειδικά προβλήματα, που επιτυγχάνεται με την κοινή συνεκπαίδευση όλων των παιδιών .(Στάθης Φ, 1994)

Τομείς που παρέχεται η ειδική αγωγή:

- α) σε κανονικά σχολεία στα οποία είναι ενταγμένα τα άτομα αυτά.
- β) σε ειδικές τάξεις, τμήματα ή ομάδες που λειτουργούν μέσα σε κανονικά σχολεία ή σε ειδικές τάξεις ή τμήματα παρατήρησης που λειτουργούν με σκοπό τη βαθύτερη διάγνωση δύσκολων περιπτώσεων και εφαρμόζουν ειδικά προγράμματα.
- γ) σε ειδικά νηπιαγωγεία και σε αυτοτελή ειδικά σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- δ) σε ειδικά σχολεία, σε ειδικές τάξεις ή τμήματα ή ομάδες που λειτουργούν ως παραρτήματα σε νευροψυχιατρικά, ορθοπδικά και άλλα νοσοκομεία και κλινικές ή ιατροπαιδαγωγικά κέντρα ή θεραπευτικά καταστήματα ανηλίκων.
- ε) σε ειδικές επαγγελματικές σχολές ή σε ειδικά τμήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης μέσα σε κανονικά σχολεία καθώς και σε ειδικά επαγγελματικά εργαστήρια.
- στ) σε οποιονδήποτε χώρο και χρόνο εκτός της οικογένειας, ιδίως σε θεραπευτήρια χρόνιων παθήσεων ή θεραπευτήρια ανηλίκων, όπου τα νήπια, τα παιδιά και οι έφηβοι έχουν για οποιοδήποτε λόγο ειδικές συνθήκες διαβίωσης.(Στάθης Φ, 1994)

2.2.3 Οι λόγοι που επιβάλλουν την ενσωμάτωση των ατόμων με ειδικές ανάγκες είναι:

- α) Τα άτομα με ειδικές ανάγκες θα ζήσουν στην ίδια κοινωνία που ζουν όλοι οι άνθρωποι.
- β) Η ένταξη τους στο κανονικό σχολικό περιβάλλον σημαίνει και αποτελεσματικότερη κοινωνικοποίηση τους.
- γ) Η κοινή εκπαίδευση οδηγεί στην αλληλοκατανόηση, την αλληλοβοήθεια, την αμοιβαία εκτίμηση και την αποβολή τυχόν προκαταλήψεων. (Στάθης Φ, 1994)

Η ειδική αγωγή παρέχεται στα άτομα εκείνα που δε μπορούν να εξασφαλίσουν μόνα τους τις καθημερινές τους ανάγκες λόγω κάποιας σωματικής ή πνευματικής αναπηρίας και στο κεφάλαιο 3 παραθέτουμε κάποιες κατηγορίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

3.1.1 Το τυφλό άτομο

Έννοια: Η αδυναμία του οπτικού οργάνου να συλλάβει οπτικά ερεθίσματα και η έλλειψη οπτικών παραστάσεων χαρακτηρίζεται ως τύφλωση. Ουσιαστικά θεωρούνται τυφλοί οι άνθρωποι που, εξαιτίας κάποιας βλάβης του οπτικού οργάνου, έχουν χάσει σε τέτοιο βαθμό την όραση τους, ώστε να αδυνατούν, χωρίς ξένη βοήθεια, να προσανατολιστούν σε ένα άγνωστο περιβάλλον. Έτσι, δεν είναι σε θέση να αποκτήσουν εμπειρίες (γνώσεις) με την αίσθηση της όρασης. Με την ευρύτερη έννοια του όρου, τυφλά θεωρούνται τα άτομα των οποίων η όραση είναι μειωμένη σε τέτοιο βαθμό, ώστε να μην μπορούν να την χρησιμοποιήσουν κατά την άσκηση κάποιου επαγγέλματος. Μάλιστα στην κοινή γλώσσα, κάθε άτομο που αδυνατεί να κινηθεί και να προσανατολιστεί, χωρίς ξένη βοήθεια, που συμπεριφέρεται δηλαδή όπως τα τυφλά άτομα είναι τυφλό. (Αντ. Κυπριωτάκη, 2000, :21-29)

Αίτια: Τα αίτια που οδηγούν στην τύφλωση κατατάσσονται βασικά σε δύο κατηγορίες: σε κληρονομικά και επίκτητα αίτια.

α)Κληρονομικά αίτια

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν διάφορα οικογενειακά εκφυλιστικά φαινόμενα, όπως είναι η έλλειψη χρωστικής ουσίας στο χοριοειδή, στην ίριδα (αλφισμός) στον αμφιβληστροειδή, σε διαθλαστικές ανωμαλίες, στην καταστροφή ή διαταραχή του οπτικού νεύρου. (Αντ. Κυπριωτάκη, 2000 :21-29)

β)Επίκτητα αίτια

-Μολυσματικές ασθένειες, από τις οποίες έχει προσβληθεί η μητέρα στη διάρκεια της εγκυμοσύνης (προγεννητικά αίτια), είναι δυνατό να οδηγήσουν σε τύφλωση του παιδιού. Η περίπτωση της ερυθράς είναι γνωστό φαινόμενο. Αν η μητέρα προσβληθεί από ερυθρά αμέσως μετά τη σύλληψη και ιδιαίτερα μετά τον τρίτο της εγκυμοσύνης, δημιουργείται

το ενδεχόμενο να παρουσιαστεί στο παιδί κάποια συγγενή πάθηση, όπως είναι η τύφλωση, οι ατέλειες ακοής, η νοητική ανεπάρκεια.

-Τραυματισμοί του κρανίου κατά τη γέννηση (περιγεννητικά αίτια) που συνεπάγονται αιμορραγία του εγκεφάλου προκαλούν συνήθως μεταξύ άλλων και την τύφλωση.

-Επίσης μολυσματικές ασθένειες, ιδιαίτερα κατά την παιδική ηλικία (μηνιγγίτιδα, εγκεφαλίτιδα), αφροδισιακά νοσήματα (σύφιλη βλενόρροια) και άλλες μολυσματικές ασθένειες (οστρακιά, ευλογιά, τραχώματα) θεωρούνται από τα κυριότερα αίτια της τύφλωσης (μεταγεννητικά αίτια).

-Η παρουσία κακοήθων αλλαγών (όγκων, ινοπλασμάτων) στον ιστό τμημάτων του οπτικού οργάνου, το γλαύκωμα προκαλούν σημαντικές βλάβες στην όραση, προκαλώντας και πλήρη τύφλωση.

-Αίτια οπτικών διαταραχών ή και τύφλωση αποτελούν οι διαθλαστικές ανωμαλίες του ματιού, αν δεν αντιμετωπιστούν έγκαιρα στις περιπτώσεις που μπορεί να γίνει διόρθωση

-Επίσης σοβαροί τραυματισμοί ή και δηλητηριάσεις μπορεί να οδηγήσουν στην τύφλωση.

-Διαταραχές στο μεταβολισμό (ήπατο-φακο-ειδική εκφύλιση, αμαυρωτική ιδιοτεία)αποτελούν επίσης αίτια της τύφλωσης. (Αντ. Κυπριωτάκη, 2000:21-29)

Η αγωγή

Στα σχολεία τυφλών, με την εφαρμογή ειδικών μεθόδων και τη χρήση ειδικών μέσων διδασκαλίας, τα μειονεκτικά αυτά άτομα αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να αυτοδραστηριοποιηθούν, να αναπτύξουν ολόπλευρα την προσωπικότητά τους και να ζήσουν ως ίσα και αυτοτελή άτομα ανάμεσα στους συνανθρώπους τους.

Δεν υπάρχει καμιά ουσιαστική διαφορά ανάμεσα στα κανονικά και στα τυφλά παιδιά, όσο αφορά το επίπεδο νοημοσύνης τους, πέρα, ασφαλώς, από τις επιπτώσεις που συνεπάγεται η έλλειψη οπτικών ερεθισμάτων. Μεταξύ των τυφλών παιδιών υπάρχουν ευφυείς, αλλά και νοητικά καθυστερημένοι. (Αντ. Κυπριωτάκη, 2000:21-29)

Οποσδήποτε η τύφλωση δημιουργεί σοβαρά προβλήματα, που για να ξεπεραστούν επιβάλλεται η παροχή βοήθειας από ειδικευμένο εκπαιδευτικό προσωπικό. Με μια προγραμματισμένη και σκόπιμη παιδευτική ενέργεια, που θα αρχίζει νωρίς, η σχολική

επίδοση των τυφλών παιδιών μπορεί να φτάσει στο επίπεδο εκείνης των παιδιών με φυσιολογική όραση.

Με την ειδική αγωγή που ασκείται στους τυφλούς, επιδιώκεται η πραγμάτωση των εξής επιμέρους στόχων.

-Η καλλιέργεια του νου και του γλωσσικού οργάνου. Το μεγαλύτερο τμήμα της γλώσσας αποκτάται με την ακοή και οι τυφλοί μπορούν να μάθουν να χρησιμοποιούν τη γλώσσα, όπως τα άτομα με κανονική όραση.

-Η ικανότητα αντίληψης με τη χρήση άλλων αισθητικών οδών και μέσων.

-Η κίνηση, ο συντονισμός και ο έλεγχος των κινήσεων, ο προσανατολισμός στο χώρο, η διόρθωση της στάσης του σώματος.

-Η άσκηση στις κατασκευές, η τεχνική αντίληψη και ο χειρισμός μηχανών.

-Η αισθητική μόρφωση σε τομείς μουσικής, χειροτεχνίας και κατασκευών.

-Βοήθεια για την αντιμετώπιση ειδικών προβλημάτων. Βοήθεια για κοινωνική ενσωμάτωση, προετοιμασία για την ανάπτυξη σωστών συναισθημάτων αυτοεκτίμησης και ξεπέρασμα συναισθημάτων μειονεκτικότητας. (Αντ. Κυπριωτάκη, 2000:21-29)

Σύμφωνα με τον Lowenfeid (1952) << Σκοπός της εκπαίδευσης του τυφλού παιδιού είναι να μεταδώσει σε αυτό γνώσεις της πραγματικότητας που το περιβάλλει, εμπιστοσύνη για να αντιμετωπίσει την πραγματικότητα αυτή, και το συναίσθημα ότι αναγνωρίζεται και γίνεται αποδεκτό ως άτομο με τα δικαιώματά του.

Το σύστημα Braille

Πρόκειται για ένα επαναστατικό σύστημα εκπαίδευσης των τυφλών (εκμάθηση ανάγνωσης και γραφής). Με τη μέθοδο σύστημα Braille αναπληρώνεται η αίσθηση της όρασης με την αίσθηση της αφής. (Αντ. Κυπριωτάκη, 2000:21-29)

3.1.2 Το κωφό άτομο

Έννοια: Η ανικανότητα του ατόμου να συλλάβει ερεθίσματα χαρακτηρίζεται ως κώφωση. Τα κωφά άτομα έχουν χάσει παντελώς την ακοή τους ή διατηρούν ελάχιστα υπολείμματα της, ώστε δεν είναι σε θέση, παρά μόνο με ειδική βοήθεια, να μάθουν την ομιλούμενη γλώσσα.

Αν μάλιστα η κώφωση επέλθει κατά την νεανική ή ώριμη ηλικία, παρατηρείται

αντίστοιχα μια σχετική πτώση της γλωσσικής ικανότητας.

Η κώφωση συνδέεται συχνά με την αλαλία, γιατί η γλώσσα αποκτάται με την ακοή. Οι συνέπειες της κώφωσης συνδέονται επίσης με το χρόνο εμφάνισης της διαταραχής. Έτσι, παρατηρούνται διαφορές στην πνευματική και ψυχική εξέλιξη των κωφαλάλων, των οποίων αιτία είναι ο χρόνος που εμφανίστηκε η κώφωση (εκ γενετής, πρώιμη παιδική, νεανική ηλικία). Όσο πιο μετά την γέννηση παρουσιαστεί η κώφωση, τόσο οι συνέπειές της είναι ελαφρότερες. (Αντ. Κυπριωτάκη, 2000:30-39)

Αίτια: Η κώφωση εμφανίζεται εξαιτίας οργανικών ή λειτουργικών διαταραχών του ακουστικού οργάνου, του ακουστικού νεύρου ή του ακουστικού κέντρου. Τα αίτια των διαταραχών αυτών είναι κληρονομικά ή επίκτητα.

α) Κληρονομικά αίτια

1. Οι πιο σοβαρές βλάβες του αισθητηρίου της ακοής, που οδηγούν στην κώφωση, οφείλονται σε κληρονομικά αίτια. Έτσι:
2. Παρατηρείται το φαινόμενο μεταβίβασης της κώφωσης από τους γονείς στα παιδιά, με μεγαλύτερη μάλιστα συχνότητα, όταν είναι κωφοί και οι δύο γονείς.
3. Είναι δυνατό να παρουσιαστεί εκφυλισμός του ακουστικού νεύρου ή ωτοσκλήρυνση, σε οποιαδήποτε ηλικία με συνέπεια την κώφωση. (Αντ. Κυπριωτάκη, 2000:30-39)

Η κακή κατασκευή του ακουστικού οργάνου μπορεί να οδηγήσει σε κώφωση.

β) Επίκτητα αίτια

1. Προγεννητικά αίτια.

Αν στην διάρκεια της κυοφορίας προσβληθεί η μητέρα, ιδιαίτερα τους πρώτους μήνες, από μολυσματικές ασθένειες είναι δυνατό να προκληθεί κώφωση.

2. Περιγεννητικά αίτια

Κώφωση μπορεί να δημιουργηθεί επίσης εξαιτίας:

- Τραυματισμό του εγκεφάλου κατά την διάρκεια του τοκετού
- Έλλειψη οξυγόνου, με συνέπεια την καταστροφή εγκεφαλικών κυττάρων (κέντρου ακοής) .

3. Μεταγεννητικά αίτια.

- Μολυσματικές ασθένειες

- Εγκεφαλικές αιμορραγίες
  - Δηλητηριάσεις
  - Ψυχογενετικά αίτια
  - Ενδοκρανιακοί όγκοι
  - Ήχοι υψηλής συχνότητας
- (Αντ. Κυπριωτάκη, 2000:30-39)

Η αγωγή

Η γλώσσα αποκτάται με την ακοή. Για αυτό κωφά άτομα εκ γενετής ή που έχασαν την ακοή τους πολύ νωρίς παραμένουν και άλαλα. Σύμφωνα με τον Gehlen << όταν αναπτύσσεται ένα υγιές παιδί μακριά από ανθρώπινο περιβάλλον(απομονωμένο), είναι ικανό να αναπτύξει μια δική του γλώσσα, χωρίς να συμβαίνει το ίδιο με το κωφό παιδί. Η σκέψη πραγματοποιείται κυρίως με την γλώσσα. Χωρίς την γλώσσα σκέψη δεν γίνεται. Η εξέλιξη της σκέψης προϋποθέτει την εξέλιξη της γλώσσας. Η γλώσσα στο κωφό άτομο αναπτύσσεται μόνο με ειδική παιδαγωγική βοήθεια και ειδική μέθοδο διδασκαλίας.

Το ειδικό σχολείο βοηθά το κωφό και κωφάλαλο παιδί να μάθει να χρησιμοποιεί την γλώσσα, να ομιλεί, να συναναστρέφεται με τους συνανθρώπους του και να συμμετέχει στα κοινά. (Αντ. Κυπριωτάκη, 2000:30-39)

Η προσχολική ηλικία είναι η περίοδος της μεγάλης μάθησης, ιδιαίτερα η περίοδος ανάπτυξης της γλώσσας. Για αυτό τα κωφά και κωφάλαλα παιδιά επιβάλλεται να φοιτούν έγκαιρα σε ειδικά νηπιαγωγεία ή σταθμούς, ώστε να αναπληρώνονται, όσο το δυνατό, τα κενά που υπάρχουν εξαιτίας της πάθησής τους.

Μια προγραμματισμένη προσχολική αγωγή, που αρχίζει νωρίς στο σπίτι και συνεχίζεται στο νηπιαγωγείο, αποτελεί βασική προϋπόθεση επιτυχίας στις επόμενες σχολικές βαθμίδες. Σε αυτές θα δοθεί έμφαση στην άρθρωση και στην χρησιμοποίηση της ομιλούμενης γλώσσας.

Χρήσιμος αποβαίνει πάντα ο συντονισμός του έργου και η συνεργασία ανάμεσα στους γονείς, δασκάλους, κοινωνικούς λειτουργούς και άλλους παράγοντες της αγωγής.(Αντ. Κυπριωτάκη, 2000:30-39)

3.1.3 Το άτομο με σωματική αναπηρία

Έννοια: Η σωματική αναπηρία αποτελεί μια πρόσκαιρη ή μόνιμη διαταραχή της ορθοπεδικής και κινητικής ικανότητας ή οργάνων του σώματος με σοβαρές επιπτώσεις στο γνωστικό, θυμικό και κοινωνικό τομέα του ατόμου.

Μορφές και αίτια της σωματικής αναπηρίας.

Οι πιο συνηθισμένες μορφές της σωματικής αναπηρίας είναι οι εξής:

1.Εγκεφαλικές διαταραχές.

Κινητικές διαταραχές που οφείλονται σε βλάβες του εγκεφάλου. Προκύπτουν εξαιτίας βλάβης του εγκεφάλου προγεννητικά, περιγεννητικά, ή νωρίς μετά την γέννηση. Μολυσματικές ασθένειες, τοξικές δηλητηριάσεις και τραυματισμοί της μητέρας κατά την διάρκεια της κυοφορίας, πρόωρος τοκετός, έλλειψη οξυγόνου, κακή διατροφή κατά την βρεφική ηλικία, μολυσματικές ασθένειες και τραυματισμοί κατά την πρώιμη παιδική ηλικία, αποτελούν συνήθη αίτια που προκαλούν βλάβες στον εγκέφαλο, με συνέπεια την εμφάνιση κινητικών διαταραχών. (Αντ. Κυπριωτάκη, 2000:40-50)

2.Επιμέρους μορφές εγκεφαλικών κινητικών διαταραχών

α) Σπαστικότητα,

β) Αταξία,

γ)Αθέτωση,

δ)Υποτονικότητα

ε)Μικτές μορφές

3.Επιμέρους μορφές της παιδικής εγκεφαλικής παράλυσης

α)Τετραπληγία

β)Ημιπληγία

γ)διπληγία

δ)Παραπληγία

ε)Μονοπληγία

4.Μη αρτιμελείς από την γέννηση τους.

Στην κατηγορία αυτή συμπεριλαμβάνονται διάφορες μορφές αναπηρίας, όπως είναι η έλλειψη και οι σοβαρές παραμορφώσεις των μελών του σώματος.

5.Διατονική παράλυση

Πρόκειται για παραλύσεις και διαταραχές της ευαισθησίας, που συνοδεύονται συχνά από διαταραχές του ουροποιητικού συστήματος, του παχέος εντέρου και των λειτουργιών των γεννητικών οργάνων, ως αποτέλεσμα ανωμαλιών ή βλάβης του νωτιαίου μυελού, ύστερα από τραυματισμούς της σπονδυλικής στήλης.

Σοβαρή αιτία τραυματισμού αποτελούν τα πολλαπλά τροχαία ατυχήματα.

6.Μυϊκή δυστροφία

Η μυϊκή δυστροφία εκδηλώνεται συνήθως με εξασθένιση των μυών και αποτελεί πιθανώς συνέπεια γενετικών διαταραχών του μεταβολισμού των ενζύμων.

7.Άλλες μορφές σωματικών αναπηριών.

α) Χονδροδυστροφία (εμβryo- υποπλαστική δυστροφία)

β)Ατελής οστεογένεση

γ)Αγκύλωση

δ)Πολιομυελίτιδα

8.Αιμοφιλία

Η αιμοφιλία έχει κληρονομικό χαρακτήρα και προσβάλλει μόνο τους άντρες. Οι γυναίκες μπορεί να είναι φορείς του παθογόνου γονιδίου και να την μεταβιβάσουν στα παιδιά τους. Πρόκειται για την τυπικότερη αιμορραγική ασθένεια. (Αντ. Κυπριωτάκη, 2000:40-50)

Η αγωγή

Τα σωματικά ανάπηρα άτομα αποτελούν στο σύνολο τους ποικίλες ανομοιογενείς ομάδες, καθεμιά από τις οποίες απαιτεί διαφοροποίηση σε οργάνωση της τάξης και σε αντιμετώπιση του μεθοδολογικού προβλήματος της αγωγής τους. Και τα προγράμματα διδασκαλίας (τρόποι διδασκαλίας, φυσικοθεραπεία και εργασιοθεραπεία) καθορίζονται από την μορφή αναπηρίας. (Αντ. Κυπριωτάκη, 2000:40-50)

Έτσι τα διδακτήρια που πρόκειται να στεγάσουν σωματικά ανάπηρα άτομα κατασκευάζονται ανάλογα με τις ειδικές ανάγκες των ατόμων ώστε να μπορούν να εξυπηρετούνται. Χρειάζεται ειδική επίπλωση, ειδικά όργανα και υλικά για φυσικοθεραπεία και εργασιοθεραπεία. Ότι χρειάζεται κάθε ειδική τάξη(εξοπλισμός)

εξαρτάται από τα άτομα που την αποτελούν. Έχει αποδειχτεί ότι τα αποτελέσματα είναι καλύτερα, όσο πιο νωρίς αρχίσει η αντιμετώπιση –θεραπεία.

Η καθοδήγηση των γονέων και η στενή συνεργασία ανάμεσα στον ψυχολόγο, γιατρό, δάσκαλο, κοινωνικό λειτουργό, φυσικοθεραπευτή και εργασιοθεραπευτή επιβάλλεται και οδηγεί στην λήψη έγκαιρων θεραπευτικών και ψυχοθεραπευτικών μέτρων, ώστε να πραγματοποιείται ο σκοπός της ειδικής αγωγής. (Αντ. Κυπριωτάκη, 2000:40-50)

Συγκεκριμένα με την εφαρμογή προσχολικών προγραμμάτων, επιδιώκεται η αισθητηριακή αγωγή, η ανάπτυξη των αντιληπτικών ικανοτήτων, η καλλιέργεια του γλωσσικού οργάνου, η ανάπτυξη κινητικής ικανότητας με ανάλογη φυσικοθεραπεία και εργασιοθεραπεία, η ανάπτυξη του κοινωνικού συναισθήματος, ώστε να δημιουργηθούν οι απαραίτητες προϋπόθεσης για την εφαρμογή του προγράμματος της δημοτικής εκπαίδευσης. (Αντ. Κυπριωτάκη, 2000:40-50)

Όταν η σωματική αναπηρία συνοδεύεται και από άλλα σύνδρομα τότε συνεχίζεται σε ανώτερο κάπως επίπεδο το πρόγραμμα της προσχολικής αγωγής.

Γενικά μπορεί να λεχτεί ότι όλες οι προσπάθειες αγωγής αποβλέπουν στο να καταστήσουν το σωματικά ανάπηρο άτομο ικανό να κινείται και να ζει αυτόνομα μέσα σε μια κοινωνία η οποία το αισθάνεται και το αποδέχεται σαν ένα αναπόσπαστο μέλος της. (Αντ. Κυπριωτάκη, 2000:40-50)

3.1.4 Άτομα πάσχοντα από ψυχικές διαταραχές

Έννοια: Οι ψυχικές ασθένειες, ανάλογα με τις μορφές με τις οποίες εκδηλώνονται, μπορεί να έχουν σοβαρές συνέπειες στην δομή της προσωπικότητας, της συμπεριφοράς και την ψυχοκοινωνική διάθεση του ασθενούς. Οι πιο σοβαρές ψυχικές ασθένειες, ιδιαίτερα αν δεν υπάρχει η ανάλογη θεραπευτική αγωγή, οδηγούν τον πάσχοντα σε χρόνια αναπηρία. (Αντ. Κυπριωτάκη, 2000:40-50)

Οι ψυχικές παθήσεις και διαταραχές επηρεάζουν την ικανότητα του ατόμου να έχει ικανοποιητικές σχέσεις με τους συνανθρώπους του, να εργάζεται δημιουργικά και αποτελεσματικά και να φροντίζει για τις ανάγκες του.

Αίτια: Τα αίτια για τις ψυχικές ασθένειες ταξινομούνται σε δύο κατηγορίες.

α)βιολογικά -κληρονομικά αίτια, δηλαδή ενδογενείς παράγοντες,

β)κοινωνικά-οικογενειακά αίτια, δηλαδή εξωγενείς παράγοντες.

Στην πραγματικότητα, ο διαχωρισμός αυτός γίνεται για αναλυτικούς λόγους, καθώς το περιβάλλον και οι κληρονομικοί παράγοντες βρίσκονται σε άμεση και διαρκή αλληλεπίδραση. (Αντ. Κυπριωτάκη, 2000:40-50)

Αγωγή

Η πολιτική στον τομέα της ψυχικής υγείας αποσκοπεί στην αποιδρυματοποίηση μέσω: α) της συρρίκνωσης των δημοσίων ψυχιατρείων, β) της βελτίωσης της παρεχόμενης φροντίδας, νοσηλείας και θεραπείας στα δημόσια ψυχιατρεία, γ) της ανάπτυξης μικρών ψυχιατρικών μονάδων βραχείας νοσηλείας στα γενικά νοσοκομεία, και δ) της ανάπτυξης κοινοτικών κέντρων ψυχικής υγείας.

Για την αντιμετώπιση των ψυχικών διαταραχών και ασθενειών υπάρχει ένα δίκτυο υπηρεσιών. Οι υπηρεσίες αυτές αποτελούν κατά βάση μέρος της υγειονομικής φροντίδας. Στο βαθμό όμως που οι ψυχικές διαταραχές περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα κληρονομικών- βιολογικών- κοινωνικών- πολιτισμικών αιτιών, αναγνωρίζεται ότι για την αντιμετώπιση των ψυχικών ασθενειών χρειάζονται σύνθετες ιατροκοινωνικές- ψυχιατρικές- προνοιακές υπηρεσίες. (Αντ. Κυπριωτάκη, 2000:40-50)

Στην Ελλάδα έχει αρχίσει, από το 1980, η μεταρρύθμιση του συστήματος υπηρεσιών ψυχικής υγείας. Οι εγκαταστάσεις εκσυγχρονίστηκαν, προσελήφθη επιστημονικό προσωπικό (νοσηλευτές, εργοθεραπευτές, ψυχολόγοι, ψυχίατροι, κοινωνικοί λειτουργοί) και άρχισε η έξοδος των ασθενών σε ξενώνες και άλλα προγράμματα κοινωνικής αποκατάστασης σε διάφορες πόλεις της χώρας.

Η ίδρυση και λειτουργία εξωνοσοκομειακών μονάδων όπως τα κέντρα ψυχικής υγείας έχει προχωρήσει ικανοποιητικά. Εκτός από τα κέντρα ψυχικής υγείας, έχει αναπτυχθεί και συνεχίζει να αναπτύσσεται στο πλαίσιο του προγράμματος <<Ψυχαργός>> ένα εκτεταμένο δίκτυο υπηρεσιών ενδιάμεσης φροντίδας, όπως θεραπευτικά διαμερίσματα, προστατευμένα εργαστήρια, κέντρα βραχείας νοσηλείας. (Αντ. Κυπριωτάκη, 2000:40-50)

Θεωρήσαμε σημαντικό να αναφέρουμε στη συνέχεια τα προβλήματα που προκύπτουν σε μια οικογένεια με τον ερχομό ενός «ειδικού παιδιού» και πως αυτά επηρεάζουν τη λειτουργία της οικογένειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Οικογένεια και το άτομο με ειδικές ανάγκες

Στο άκουσμα της γέννησης «ειδικού παιδιού»

«Με τη σύλληψη ενός παιδιού οι γονείς αρχίζουν να επεξεργάζονται και να πραγματοποιούν διάφορα σχέδια. Το παιδί είναι αντικείμενο μιας διπλής επένδυσης. Η πρώτη αφορά το ίδιο, σαν αντικείμενο αγάπης. Η κίνηση αυτή είναι μια κίνηση αποστέρησης χωρίς επιφυλάξεις, δίχως καμιά εγγύηση. Η δεύτερη αφορά περισσότερο το παιδί σαν σίγουρη μελλοντική αξία. Όταν λοιπόν ο ενήλικας βρίσκεται μπροστά σε ένα παιδί που δεν είναι σύμφωνο με την εικόνα αυτού που περίμενε, βρίσκεται σε μια άσχημη κατάσταση. (<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Στην περίπτωση λοιπόν, της γέννησης ενός παιδιού με κάποια διαφορά και δυσκολία στην ανάπτυξη και εξέλιξη του βρισκόμαστε σε μια αντικειμενικότητα, δηλαδή τη γέννηση ενός παιδιού που τις περισσότερες φορές θα κριθεί "ανάπηρο". Έχουμε λοιπόν το γκρέμισμα των σχεδίων, που έκαναν οι γονείς για το παιδί, συλλαμβάνοντας το. Το κτύπημα να αποκτήσεις ένα «ειδικό παιδί» ή να μάθεις αργότερα ότι το παιδί σου έχει μειωμένες νοητικές δυνατότητες, είναι ένα φοβερό σοκ και απογοήτευση, όποια και να είναι η συγκρότηση του γονιού. (<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>) Από εδώ και πέρα κάθε γονιός θα ζήσει με τον δικό του τρόπο ένα πραγματικό δράμα, βίαιες συναισθηματικές συγκρούσεις που σπάνια ομολογούνται. Και είναι αυτή η κατάσταση που καθορίζει την συμπεριφορά των γονιών απέναντι στο παιδί με δυσκολίες και προβλήματα.

Η ύπαρξη και συμβίωση με ένα παιδί με ειδικές ανάγκες ακολουθεί μια διαδοχική σειρά συγκεκριμένων σταδίων μέσα στην οικογένεια. Το πρώτο στάδιο είναι το στάδιο του σοκ που νιώθουν οι γονείς και εκδηλώνεται με συναισθηματική αποδιοργάνωση και σύγχυση.

Το δεύτερο είναι το στάδιο της αντίδρασης, όπου οι γονείς εκφράζουν θλίψη και απελπισία. Ακολουθεί το στάδιο της προσαρμογής, στο οποίο γίνεται μια ρεαλιστική εκτίμηση και αντιμετώπιση του παιδιού και της οικογένειας ως ολότητα. Τελικό στάδιο είναι το στάδιο του προσανατολισμού, στο οποίο οι γονείς αρχίζουν να αναζητούν βοήθεια και ενημέρωση.»

. (<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Συναισθηματικός τομέας γονιών και η προσπάθεια αποδοχής της κατάστασης

«Οι περισσότεροι γονείς, καταθλίβονται και αγχώνονται πολύ με την πληροφορία ότι το παιδί τους έχει μια σοβαρή και μακροχρόνια αναπηρία που θα διαρκέσει πιθανόν όλη του τη ζωή.

Τα προβλήματα των ειδικών παιδιών ποσοτικά είναι τα ίδια με αυτά που υπάρχουν σε όλες τις οικογένειες, αλλά η ασυνήθιστη ένταση που παρουσιάζουν δημιουργούν διατάραξη της ομαλής λειτουργίας του ΕΓΩ των γονιών με αποτέλεσμα τη διατάραξη της ομαλής λειτουργίας της οικογενειακής ζωής. Η αδυναμία των γονιών να μπορέσουν να αντέξουν τα αρνητικά τους συναισθήματα, τους κάνει να καταφεύγουν σε αυτοκατηγορία ή σε κατηγορίες ο ένας εναντίον του άλλου.

(<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Μια μητέρα που αισθάνεται ένοχη και υπεύθυνη για την κατάσταση του παιδιού, μπορεί να θέλει να φέρει μόνη της την ευθύνη, κρατώντας τον πατέρα απ' έξω με το πρόσχημα της εργασίας του. Ο πατέρας συχνά αποσύρεται στην εργασία του προκειμένου να χειρισθεί τη δική του θλίψη και μελαγχολία. Όταν όμως η ευθύνη μεγαλώσει πολύ, για τη μητέρα, τότε μπορεί να κατηγορήσει τον σύζυγο της για αδιαφορία και αισθάνεται ότι ο άνδρας της έχει εγκαταλείψει εκείνη και το παιδί. Η μητέρα εξ' αιτίας του στενού βιολογικού δεσμού υποφέρει πιο έντονα συναισθηματικά, ενώ οι πατέρες είναι πιο απομακρυσμένοι, πιο αντικειμενικοί και λιγότερο εκφραστικοί.

(<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Το γεγονός ότι το παιδί που αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα δεν θα μπορέσει να εκπληρώσει τις αρχικές προσδοκίες των γονέων του, μπορεί να ωθήσει ορισμένους πατέρες στο να καταβάλουν εντονότερες προσπάθειες και άλλους στο να υιοθετήσουν στάσεις φυγής, για παράδειγμα, εξαιτίας της ανησυχίας του για το μέλλον του παιδιού

του, ο πατέρας, άλλοτε αναλαμβάνει το ρόλο του δάσκαλου ή διεκδικεί καλύτερη παροχή υπηρεσιών και άλλοτε εναποθέτει την ευθύνη στη γυναίκα του επικεντρώνοντας συνήθως το ενδιαφέρον του στην επαγγελματική του ενασχόληση. Επίσης συνήθως ο ρόλος του πατέρα συνδέεται περισσότερο με την δυνατότητα του να παίζει με το παιδί, να επιβάλλει πειθαρχία, να αναπτύσσει μαζί του μεγαλύτερη σωματική επαφή και γενικά δραστηριότητες εκτός σπιτιού.»

(<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Οργάνωση οικογένειας

«Οι ρόλοι της οικογένειας πρέπει να επανακαθοριστούν ώστε η οικογένεια να μπορεί να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις ανάγκες του μειονεκτούντος παιδιού.

Ο ρόλος του /της αδερφού/ης. Κάποιοι γονείς μπορεί να προσπαθήσουν να πραγματώσουν την πατρότητα /μητρότητα τους, με το να αυξάνουν τις προσδοκίες τους από το υγιές παιδί με τον επακόλουθο κίνδυνο, να γίνει ο “αποδιοπομπαίος τράγος”.

Σε ότι αφορά την αλληλεπίδραση των αδελφών με το ειδικό παιδί εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Πρώτος παράγοντας είναι η ηλικία. Όταν τα αδέρφια είναι μεγαλύτερα μπορούν να ενημερωθούν για την κατάσταση του ειδικού παιδιού και να αποτελέσουν βασικό αρωγό μέσα στην οικογένεια ένα μικρότερο όμως παιδί δεν μπορεί να καταλάβει τι πραγματικά συμβαίνει, μέχρι περίπου τη σχολική ηλικία, όμως έχει χάσει την πρώτη προσαρμογή που έκανε η οικογένεια και έτσι θα αρχίσουν νέες επώδυνες προσπάθειες. Δεύτερος παράγοντας είναι το φύλο του παιδιού. Τα κορίτσια επηρεάζονται περισσότερο αρνητικά από ότι τα αγόρια. Αυτό συμβαίνει γιατί τα κορίτσια αναλαμβάνουν περισσότερες οικογενειακές ευθύνες, ένα πρόωρο μητρικό ρόλο, με αποτέλεσμα να βλέπουν το ειδικό παιδί ως φορτίο. Τρίτος παράγοντας είναι η σοβαρότητα των δυσκολιών του μειονεκτικού παιδιού. Όσο μεγαλύτερη και εμφανέστερη είναι η αναπηρία τόσο αρνητική επίδραση έχει, ιδιαίτερα όταν τα παιδιά αντιμετωπίζουν τους συνομηλίκους τους. (<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Παρόλα αυτά τα αδέρφια παιδιών με ειδικές ανάγκες παρουσιάζουν αυξημένα αισθήματα αλτρουισμού, ανοχής προς τους άλλους και ιδιαίτερο ενδιαφέρον για ανθρωπιστικά ζητήματα.

Συχνά λοιπόν οι γονείς απευθύνονται σε ειδικούς για να ζητήσουν βοήθεια, αλλά και

όταν οι γονείς πάνε στον ειδικό θα προσπαθήσουν να αμφισβητήσουν τη διάγνωση εκατό φορές, δηλαδή την επιβεβαίωση του σχεδόν μόνιμου χαρακτήρα της αναπηρίας ή διαφοράς σε πολλές περιπτώσεις. Αρκετές φορές επεμβαίνουν για να διακόψουν την θεραπεία γιατί νομίζουν ότι όλα είναι χαμένα. Όταν όμως μπουν σ' ένα πρόγραμμα ψυχολογικής υποστήριξης από ειδικούς, το πρώτο πράγμα που πρέπει να μάθουν είναι η συνειδητοποίηση – αποδοχή, από μέρους των γονιών, της διαφορετικότητας του παιδιού τους. Αυτό είναι πολύ ουσιαστικό για την εξέλιξη και ανάπτυξη του παιδιού. Ευνόητο λοιπόν είναι ότι η συνειδητοποίηση-αποδοχή της κατάστασης του παιδιού με τις δυσκολίες και τα χαρακτηριστικά του θα πρέπει να γίνει όσο πιο νωρίτερα είναι δυνατό.» (<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Παράγοντες που συμβάλλουν ή όχι στη δυνατότητα συνειδητοποίησης και αποδοχής των γονιών στην παρουσία ενός ειδικού παιδιού

«Οι παράγοντες αυτοί αναφέρονται:

- Στους γονείς και την προσωπική τους ιστορία, που με την σειρά της καθορίζει τα βιώματα και τη συναισθηματική ένταση που προκαλεί η απόκτηση ενός παιδιού με δυσκολίες και προβλήματα.
- Στο ίδιο το παιδί. Το είδος και το βάρος της δυσκολίας και του προβλήματος. Το αν το παιδί έχει σύνδρομο DOWN, εγκεφαλική παράλυση, πνευματική καθυστέρηση, αυτισμό, αυτό ανάλογα βιώνεται και γίνεται αποδεκτό ή όχι.
- Στην οικογένεια και τις οικογενειακές σχέσεις, δηλαδή:
  - Η στάση του πατέρα και η εκ μέρους του αποδοχή, η υποστήριξη και η ενθάρρυνση της γυναίκας του ή αντίθετα η απόρριψη του παιδιού και η ανάθεση όλων των ευθυνών φροντίδων στη μητέρα. (<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)
  - Η ύπαρξη αδελφού ή αδελφών σε αρκετές περιπτώσεις λειτουργεί σαν μοντέλο και σημείο σύγκρισης και υποβοηθά στην κατανόηση του βαθμού και της ποιότητας της διαφοράς και των προβλημάτων του παιδιού.
  - Στην κοινωνική θέση και οικονομική κατάσταση της οικογένειας.
  - Στην κοινωνική πολιτική και πρόνοια της πολιτείας.
  - Στους ειδικούς που θα ασχοληθούν με το παιδί και τους γονείς.

Λαμβάνοντας υπόψη τους παραπάνω παράγοντες σχεδιάζεται το θεραπευτικό πρόγραμμα

από τους γονείς και τους ειδικούς. Ο ιδιαίτερος τρόπος που οι γονείς φροντίζουν το παιδί, όταν είναι μικρό, η ενθάρρυνση για δραστηριοποίηση, καθώς μεγαλώνει, η ενσωμάτωση της θεραπευτικής αγωγής στη ζωή του ίδιου του παιδιού και της οικογένειάς του είναι επίσης εξαιρετικά βοηθητικοί παράγοντες. Για την επιτυχία αυτής της ενσωμάτωσης είναι απαραίτητη η καθοδήγηση και η υποστήριξη των γονέων από τους θεραπευτές και η ενημέρωση των θεραπειών από τους γονείς, για τις συνήθειες και τις δεξιότητες του παιδιού, αλλά και τις συνθήκες ζωής που επικρατούν στο σπίτι. (<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Οι γονείς έχουν μερικές σημαντικές ανάγκες. Αυτές συμπεριλαμβάνουν την ανάγκη του να έχουν ακριβή πληροφόρηση γύρω από τη φύση των προβλημάτων του παιδιού τους, δηλαδή τι δεν πάει καλά στο παιδί τους [διάγνωση], τι επιφυλάσσει το μέλλον [πρόγνωση], γιατί δημιουργήθηκαν τα προβλήματα [αιτιολογία], και τι μπορεί να γίνει ως προς αυτά [θεραπεία, εκπαίδευση και φροντίδα].

Έχοντας λοιπόν οι ειδικοί υπόψη τις παραπάνω ανάγκες αλλά και την οικογενειακή δομή, το τρόπο που ζει η οικογένεια, τις προτεραιότητες που έχει θέσει, ακόμα τα ήθη και τα έθιμα, μπορούν να δώσουν οποιεσδήποτε οδηγίες. Άλλωστε, δεν είναι δυνατό να υπάρξει εποικοδομητική συνεργασία με τους γονείς, εάν δε συνειδητοποιήσουμε πως κάθε γονέας έχει διαφορετική και μοναδική προσωπικότητα και άγνωστους μηχανισμούς άμυνας.»

(<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Συνεργασία γονιών με τους ειδικούς

«Είναι απόλυτα φυσικό, οι γονείς να μην είναι πάντα σε θέση να αφομοιώνουν με τον ίδιο τρόπο τις πληροφορίες που τους δίνονται για το παιδί τους ή να ακολουθούν τις οδηγίες με την ίδια διάθεση. Αυτό που μπορούν να δεχθούν, εξαρτάται από τις νοητικές και πνευματικές τους δυνατότητες, την ψυχολογική τους κατάσταση (το στάδιο δηλαδή της συναισθηματικής πορείας στο οποίο βρίσκονται), τις οικογενειακές συνθήκες, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο οι πληροφορίες τους δίνονται. Για αυτό είναι υποχρέωση των ειδικών να τους εξηγούν, μέχρι να κατανοήσουν απόλυτα, ό,τι έχει σχέση με την κατάσταση του παιδιού τους με τον ιδιαίτερο για τον καθένα τρόπο, λαμβάνοντας μάλιστα, υπόψη πως τουλάχιστον στην αρχή, φοβούνται να μάθουν ή δεν ξέρουν τι να

ρωτήσουν. Άλλωστε, εάν δε γνωρίζουν ξεκάθαρα τους στόχους της θεραπευτικής αγωγής σε κάθε συγκεκριμένη χρονική περίοδο, ζουν με ψεύτικες ελπίδες. Η συμμετοχή τους στο σχεδιασμό του θεραπευτικού προγράμματος συντελεί, όχι μόνο στην επιτυχία του, αλλά και στο να αποκτήσουν ρεαλιστικότερες προσδοκίες.
(<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Η συνεργασία γονέα – θεραπευτή ξεκινά από τη στιγμή που τίθεται η διάγνωση της δυσλειτουργίας. Στο αρχικό στάδιο παρέχεται υποστήριξη κυρίως από τον ψυχολόγο και τον ιατρό ώστε να δουν το πρόβλημα αντικειμενικά και να το συνειδητοποιήσουν και να το αποδεχθούν.

Από τη στιγμή που οι γονείς έχουν αποδεχθεί το πρόβλημα, είναι απαραίτητο να ενημερωθούν και να εκπαιδευτούν κατάλληλα για να μπορέσουν να συμμετέχουν ενεργά στο θεραπευτικό πρόγραμμα. Στα πλαίσια αυτής της συμβουλευτικής προς τους γονείς ο θεραπευτής:

- «Εξηγεί τις δυσκολίες του παιδιού, ώστε τα προβλήματα να μην παρερμηνεύονται. Δίνει συμβουλές και συγκεκριμένες οδηγίες σχετικά με το πως μπορούν να αντιμετωπιστούν οι δυσκολίες και οι προβληματικές συμπεριφορές του παιδιού.
- Εκπαιδεύει τους γονείς στη χρήση θεραπευτικών διαδικασιών που ακολουθούνται στο κέντρο (σχετικά με τις δραστηριότητες αυτοφροντίδας, παιχνίδι, επικοινωνία κ.α), ώστε να τις εφαρμόζουν και στο σπίτι. - Προτείνει δραστηριότητες που μπορεί να γίνουν κατά τη διάρκεια του καθημερινού προγράμματος στο σπίτι, για την περαιτέρω ανάπτυξη των επικοινωνιακών ή γνωστικών δεξιοτήτων.
- Προτείνει προσαρμογές στο περιβάλλον του σπιτιού .
- Προτείνει να βοηθάει τους γονείς στην εφαρμογή κάποιου προγράμματος στο σπίτι που θα παράγει , ως ένα βαθμό την αυτονομία του παιδιού».

(<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Είναι αλήθεια πως αρκετές φορές, οι θεραπευτές θέλοντας να κάνουν ό,τι καλύτερο μπορούν, λένε στους γονείς τόσα πολλά που τους προκαλούν σύγχυση. Αν οι υποδείξεις τους είναι απλές και απόλυτα καθορισμένες, θα τους βοηθήσουν ουσιαστικά, αφού επιτυγχάνοντας στις προσπάθειες τους, θα αντιληφθούν πως μπορούν να βοηθήσουν το παιδί τους και με αυτό τον τρόπο θα πιστέψουν στην αξία τους. Είναι τόσο σημαντικό οι θεραπευτές να τους ενισχύουν στο πόσο καλά φροντίζουν το παιδί τους, αντί να

εκφράζουν μόνο τις αντιρρήσεις τους και να τους ενημερώνουν για τις ικανότητες του παιδιού τους, αντί να αναφέρουν αποκλειστικά τις ελλείψεις του. (<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Η ανάγκη του παιδιού για θεραπευτική αγωγή έχει ως αποτέλεσμα, η ζωή του ίδιου και της οικογένειάς του να γίνει σύντομα «θεραποκεντρική». Κάθε μέρα αρχίζει και τελειώνει με θεραπεία. Η κατάσταση αυτή έχει δύο όψεις. Στη μία η θεραπεία του παιδιού ενσωματώνεται στη ζωή του και στη ζωή της οικογένειας και εναρμονίζεται μαζί τους, με στόχο τη βελτίωση που επιτρέπει η κατάστασή του, και στην άλλη, κάποιοι μακροπρόθεσμοι ή μη πραγματοποιήσιμοι θεραπευτικοί στόχοι γίνονται σκοπός ζωής της οικογένειας, κατευθύνοντας και εξαρτώντας τα πάντα από αυτούς. Στην τελευταία περίπτωση η θεραπευτική φροντίδα του παιδιού ξεπερνά το μέτρο και μετατρέπεται σε θεραπευτική εμμονή, θεραπευτική μανία, στερώντας γονείς και παιδιά από τη χαρά της οικογενειακής ζωής, καθώς ζουν μόνο με το άγχος της πραγμάτωσης του ποθούμενου αποτελέσματος. (<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Οι κίνδυνοι που προέρχονται από αυτόν τον τρόπο αντιμετώπισης είναι φανεροί και με μορφή «αλυσιδωτής αντίδρασης», καθώς το αποτέλεσμα μιας κατάστασης είναι η αιτία μιας άλλης. Συνηθισμένη αιτία της θεραπευτικής υπερβολής είναι η ελπίδα των γονέων, πως η κατάσταση θα ανατραπεί, εάν το παιδί και οι ίδιοι «βιασθούν» για να «προφθάσουν» την κανονική ανάπτυξη. Όμως, και η ομάδα των ειδικών έχει σημαντικό μερίδιο ευθύνης στη δημιουργία αυτής της κατάστασης. Dale M. (μετάφραση Αποστολή Μ., Καπετάνιος Β.), (Τρόποι συνεργασίας με οικογένειες παιδιών με ειδικές ανάγκες, Έλλην, Αθήνα 1996, σελ. 96.)

Κάποιες φορές, πιέζουν τους γονείς τόσο πολύ, για να γεμίσουν τη ζωή του παιδιού μόνο με αμέτρητα «πρέπει», ώστε καταλήγουν να πιστεύουν τελικά, πως, αν σταματήσουν όλοι τους «να ζουν» -μεταθέτοντας συνεχώς απλές χαρές της ζωής στο ατώτερο μέλλον- θα υπάρξουν συντομότερα και καλύτερα αποτελέσματα.» (<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Δυσκολίες στην καθημερινότητα ανάμεσα στα μέλη της οικογένειας

«Προκειμένου, η οικογένεια να ανταποκριθεί στις ανάγκες του παιδιού για θεραπευτική φροντίδα συχνά, οργανώνεται άκαμπτα, με αποτέλεσμα το οικογενειακό περιβάλλον να αποτελεί έναν ιδιαίτερα δυσλειτουργικό χώρο, συχνά αβάσταχτο, για τα άλλα παιδιά της οικογένειας, αφού παραβλέπονται οι δικές τους ανάγκες αλλά και τα δικαιώματα. Παραβλέπεται ακόμα, το δικαίωμα στη ζωή των ίδιων των γονέων. Οι γονείς έχουν να διανύσουν μια ολόκληρη ζωή μαζί και χρειάζονται τις χαρές της, όπως άλλωστε και κάθε μέλος της οικογένειας. Η θεραπευτική αγωγή δεν μπορεί σε καμία περίπτωση, να σημαίνει την παραίτηση από τη ζωή.
(<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Μέσα στη βιασύνη και τη συναισθηματική τους φόρτιση οι γονείς μπορεί, άθελά τους, να λησμονήσουν πως προκειμένου, κάθε παιδί να αναπτύξει ολοκληρωμένα κι αρμονικά την προσωπικότητά του χρειάζεται στοργή, κατανόηση, ψυχική ηρεμία και παιχνίδι. Υπερβολική πίεση για σωστή στάση και κίνηση, θεραπευτική αγωγή που μετατρέπεται σε καθημερινό καταναγκασμό και υπερβολικές αξιώσεις, μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά την ψυχική υγεία του παιδιού, να περιορίσουν την πνευματική του εξέλιξη, να αναστείλουν τη φυσική του ανάπτυξη και να δημιουργήσουν επιπρόσθετα προβλήματα. Εάν π.χ. ένα μικρό παιδί με ημιπληγία πιέζεται, για να χρησιμοποιεί σαν επιδέξιο χέρι το χέρι που έχει προσβληθεί, και δε θα ξεπεράσει τελικά, τη φυσική του δυσχέρεια, και είναι πιθανό να αποκτήσει δυσκολίες σε άλλο επίπεδο, όπως στη συμπεριφορά και την ομιλία. (<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Από τη θεραπευτική υπερβολή είναι δυνατό να διαταραχθεί η σχέση στοργής και αγάπης παιδιού και γονέων και ιδιαίτερα παιδιού και μητέρας, είτε μέσα από την συνεχή πίεση για σωστή στάση και κίνηση, είτε, επειδή οι γονείς «πετρώνουν» τις εκδηλώσεις της αγάπης τους από το φόβο, μήπως το βλάψουν, αν το πιάσουν με τρόπο που δεν είναι θεραπευτικά σωστός. Δεν είναι σπάνιο, η μητέρα να απαγορεύει στον πατέρα, στα άλλα παιδιά ή στη γιαγιά και τον παππού να παίζουν π.χ με το παιδί με την εγκεφαλική παράλυση, επειδή δε θα το κάνουν με το σωστό τρόπο. Οι ανάγκες του παιδιού π.χ. με εγκεφαλική παράλυση δεν έχουν σχέση μόνο με τις ελλείψεις του. Οι ουσιαστικότερες ανάγκες του, όπως και κάθε παιδιού, έχουν σχέση με την ψυχή του.
(<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Η συνεχής και επίμονη παρακίνηση του παιδιού από τους γονείς του, να διορθώνει τη στάση του είναι πολλές φορές, κουραστική και όχι σπάνια προσβλητική, ιδιαίτερα, όταν γίνεται παρουσία τρίτων. Συχνά, ξεχνιέται ο οφειλόμενος σεβασμός προς το πρόσωπό του. Άλλωστε, δεν είναι δυνατό να καταβάλλει προσπάθεια πάντα με τον ίδιο ζήλο (ποιος από μας μπορεί;) και η προσπάθειά του δεν είναι δυνατό να έχει πάντα το ίδιο αποτέλεσμα. Το παιδί χρειάζεται την παραδοχή και την ανοχή μας, γιατί είναι αδύνατο να γίνονται όλα σωστά. Η συνεχής αναφορά σ' αυτό που πρέπει να κάνει και μάλιστα που πρέπει να κάνει καλύτερα, του θυμίζει διαρκώς τις δυσκολίες του και αναστέλλει τον αυθορμητισμό του.»

(<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Η προσπάθεια επίτευξης επιθυμητών στόχων από «το ειδικό άτομο» και η πίεση που δέχεται από την οικογένεια

«Οι απρόσιτοι στόχοι τους οποίους πιέζεται το παιδί να επιτύχει μπορούν να γίνουν καταστροφικοί. Είναι δυνατό να το οδηγήσουν σε παραίτηση από κάθε προσπάθεια, εξαιτίας του φόβου της αποτυχίας και να του αυξήσουν το αίσθημα της μειονεξίας που συνήθως έχει. Γιατί, παρόλο που η κατάστασή του σε μικρή ηλικία δε βιώνεται από το ίδιο σαν ξεχωριστή -καθώς έχει γεννηθεί ή ζει από τα πρώτα παιδικά του χρόνια μέσα σ' αυτό το πρότυπο- εντούτοις, καθώς μεγαλώνει, η σύγκριση και η καθημερινή ζωή του δημιουργεί το αίσθημα της μειονεξίας.

(<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Κάποιοι νέοι, από την πίεση για στόχους που ξεπερνούν τις δυνατότητές τους, χάνουν μοναδικές ευκαιρίες να γνωρίσουν τις κρυμμένες τους δεξιότητες, που θα τους γέμιζαν τη ζωή, εάν τους είχαμε επιτρέψει να τις ανακαλύψουν και να τις εκφράσουν. Συγχρόνως, αποθαρρύνονται να χρησιμοποιήσουν διαφορετικούς τρόπους έκφρασης, επικοινωνίας ή και μετακίνησης -παρόλο που τους έχουν ανάγκη- στερούμενοι τη χαρά της δημιουργίας και την αίσθηση της ελευθερίας.

(<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Αλλά και οι ίδιοι οι γονείς μπορεί να απογοητευθούν από τους υπερβολικούς στόχους, με αποτέλεσμα να παραιτηθούν από κάθε ενεργό συμμετοχή στη θεραπευτική αγωγή και να επηρεάσουν και τη διάθεση των παιδιών τους.

Η απογοήτευση που νιώθει ένα παιδί από το κυνήγι της απραγματοποίητης ίασης ενδέχεται να το οδηγήσει σε καταθλιπτική διάθεση με αποτέλεσμα βραδύτητα στην εκτέλεση μιας δραστηριότητας, δυσκολία στη συγκέντρωση και έλλειψη κάθε ενδιαφέροντος για οτιδήποτε. Η παρακίνηση του παιδιού με υποσχέσεις έχει μόνο πρόσκαιρα αποτελέσματα. Άλλωστε, με αυτό τον τρόπο μαθαίνει να προσπαθεί για τους άλλους ή για να κερδίσει κάτι, και όχι για τον εαυτό του.» «Ως αποτέλεσμα του αγώνα τους, κάποιες φορές οι γονείς μπορεί να θεωρήσουν τις δικές τους προσπάθειες ως κύρια αιτία, και καμιά φορά και μοναδική, της βελτίωσης της κατάστασης του παιδιού τους και μ' αυτόν τον τρόπο να παραβλέψουν τη δική του μεγάλη προσπάθεια. Συγχρόνως, όμως, αυξάνονται και οι ενοχές τους, καθώς αισθάνονται απόλυτα υπεύθυνοι και σε πιθανή επιδείνωση ή στασιμότητα της κατάστασης του.
(<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Η ανάγκη του παιδιού για θεραπευτική φροντίδα και φυσικά, η αδυναμία του να κινείται μόνο του, επιτρέπει στους γονείς να επεμβαίνουν σε κάθε του ενέργεια και να συνθλίβουν, εάν δεν προσέξουν, οποιαδήποτε πρωτοβουλία του. Δεν είναι σπάνιο, το παιδί να εξαρτηθεί τελικά απόλυτα και να μην εκφράζει καμία κρίση και επιθυμία. Ακόμα, είναι πιθανό να το βλέπουν οι γονείς του σαν μωρό, επειδή έχει να μάθει δραστηριότητες που αντιστοιχούν σε πολύ μικρότερη ηλικία, να το λυπούνται, επειδή προσπαθεί, και να το επαινούν υπερβολικά, θεωρώντας το στην ουσία ανίκανο να κάνει απλά πράγματα.»

(<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Η υπερπροστατευτική στάση των γονέων

«Η υπερβολικά προστατευτική στάση δε βοηθάει τα παιδιά να πιστέψουν ότι αξίζουν, με αποτέλεσμα να μη μάθουν να σέβονται και την αξία των άλλων.

Η υπερπροστατευτική συμπεριφορά είναι ένα θέμα που έχει απασχολήσει, αλλά και εξακολουθεί να απασχολεί ιδιαίτερα τους ψυχολόγους και τους ψυχιάτρους. Εκφράζεται συνήθως, με τη διάθεση οποιουδήποτε να κάνει αυτό, που εκείνα θα έκαναν σε περισσότερο χρόνο, με κάποια βοήθεια και σίγουρα όχι με την ίδια επιδεξιότητα, στερώντας τα από τη μοναδική εμπειρία, τη χαρά της προσπάθειας και της επιτυχίας και την αυτοεκτίμηση. (<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Βέβαια, δεν είναι εύκολο οι γονείς να ακολουθούν συμβουλές να μην υπερπροστατεύουν τα παιδιά τους. Ακόμα κι αν έχουν ξεπεράσει οι ίδιοι την ανάγκη να προλαβαίνουν κάθε τους επιθυμία, είναι δύσκολο να μη τα βοηθούν συνεχώς, όταν βρίσκονται μαζί με άλλους, γιατί δεν μπορούν να αντέξουν τα μάτια του κόσμου που τα βλέπουν στραμμένα επάνω τους αποδοκιμαστικά. Η εντύπωσή τους αυτή είναι τις περισσότερες φορές πραγματική, αλλά δεν είναι σπάνιο να καθρεφτίζει και τις ανάγκες τους.»

(<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Η θεραπευτική αγωγή ως εμπόδιο κοινωνικοποίησης

«Κάποιες φορές, στο όνομα της θεραπευτικής αγωγής παραμερίζεται η σχολική εκπαίδευση του παιδιού. Και είναι πραγματικά θλιβερό, γιατί η παιδεία, η δημιουργική απασχόληση και η κοινωνικότητα θα δώσουν καρπούς στην ενήλικη ζωή. Η θεραπευτική υπερβολή απομονώνει τα παιδιά από φίλους και κοινωνικές σχέσεις. Συχνά, χάνονται ευκαιρίες για σημαντικές χαρές, όπως είναι οι σχολικές εκδρομές, προκειμένου, να μη χαθεί η ημερήσια θεραπευτική αγωγή. Είναι τόσο σημαντικό, η πολύτιμη θεραπευτική αγωγή να μη γίνει για τα παιδιά πιο οδυνηρή από την ίδια την κατάσταση και να μη τους δημιουργήσει αναπηρία στη ψυχική σφαίρα.»

(<http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=42640>)

Στο επόμενο κεφάλαιο θα μιλήσουμε για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει το «ειδικό παιδί» στην προσπάθειά του να ενσωματωθεί στην κοινωνία εξαιτίας του κοινωνικού αποκλεισμού που βιώνει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Κοινωνικός αποκλεισμός ατόμων με αναπηρία

Έννοια κοινωνικού αποκλεισμού

Το 1989 χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά η έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού στα πλαίσια κοινοτικού ταμείου και έπειτα σαν κατηγορία οικονομικά ενισχυμένων προγραμμάτων χρηματοδοτούμενων από το Ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο. Η αποστέρηση για παράδειγμα σε τομείς όπως η εκπαίδευση, η απασχόληση, η έλλειψη στοιχειώδους υποδομής στους δημόσιους και κοινόχρηστους χώρους και άλλοι ποικίλοι τομείς, χαρακτηρίζονται με τον όρο κοινωνικός αποκλεισμός, φαινόμενο όπου οδηγεί διάφορες ομάδες πληθυσμού στο περιθώριο.

Ο κοινωνικός αποκλεισμός αποτελεί ένα φαινόμενο, το οποίο αποτελεί απειλητικό παράγοντα επίτευξης της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, της καταπολέμησης του οποίου στοχεύουν συλλογικά τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.). Γνωρίζουμε ότι η κοινωνική ένταξη του ατόμου και επομένως η ταυτότητα του, καθορίζεται από τη συμμετοχή του σε κοινωνικές ανταλλαγές και πρακτικές καθώς επίσης και σε κοινωνικά δικαιώματα, κάτι το οποίο δεν απολαμβάνουν άτομα που βρίσκονται στο περιθώριο (Καβουνίδα, 1996).

Ο όρος κοινωνικός αποκλεισμός έχει δεχθεί διαφοροποιήσεις στην έννοια του πράγμα το οποίο περιπλανεί σε ένα κόσμο πολλών ορισμών. Οι ορισμοί που δίνονται διαφέρουν κατά τόπο και χρόνο, αφού ανταποκρίνονται σε διαφορετικά κάθε φορά κοινωνικά δεδομένα και αιτήματα. Κάποιοι επιστήμονες, οργανώσεις και υπηρεσίες, έχουν δώσει στο περιεχόμενο της έννοιας του «κοινωνικού αποκλεισμού» σκέψεις δικές τους, σχετικά με τις αιτίες και τις διαδικασίες της επιλογής τους, καθώς επίσης και της ερμηνευτικής, προγνωστικής ικανότητας και της δυνατότητας παρέμβασης για τη λύση του προβλήματος, πράγμα το οποίο διαφοροποιείτε από την επιλογή άλλων.(Τσιάκαλος 2002).

Αντιδράσεις τις κοινωνίας

Η κοινωνική αντίδραση απέναντι στα άτομα με κάποια οργανική βλάβη αποτελεί στοιχείο της λανθασμένης συνείδησης της κοινωνίας. Βέβαια η στάση των ατόμων χωρίς κάποια βλάβη, απέναντι σ'αυτά που έχουν, διαφοροποιείται ανάλογα με το είδος της βλάβης. Για παράδειγμα, η αντίδραση απέναντι στα άτομα με αισθητηριακές βλάβες, είναι λιγότερο αρνητική απ'αυτή σε σχέση με τα άτομα που έχουν εμφανείς σωματικές βλάβες ή έχουν νοητική καθυστέρηση. Στην κοινωνία δημιουργούνται ορισμένα στερεότυπα που ισχύουν ως κοινωνικές αξίες, ή και ως κοινωνικά πρότυπα. Η οργανική βλάβη, είναι μια κατάσταση που δεν ανταποκρίνεται σ'αυτά τα πρότυπα και επομένως αντιμετωπίζεται ως πρόβλημα κοινωνικών αξιών. Η στάση των ατόμων χωρίς κάποια οργανική βλάβη απέναντι στα άτομα που έχουν κάποια, μπορεί να εξηγηθεί στο επίπεδο ειδικών αξιών ενός πολιτισμού. Οι αξίες ενός πολιτισμού δεν είναι στατικές. Αλλάζουν με τις κοινωνικο-οικονομικο-πολιτικές συνθήκες και ακολουθούν την ιστορική εξέλιξη. Οι σημερινές προκαταλήψεις απέναντι στα άτομα με αναπηρίες έχουν ιστορική προέλευση και ξεκινούν από πολύ παλιά (Ζώνιου-Σιδέρη 1998) .

Στερεότυπα και προκαταλήψεις

Με την έννοια «στερεότυπο» κατανοούμε το συναίσθημα αποδοχής ή απόρριψης ενός ατόμου ή μιας ομάδας, το οποίο πηγάζει από πραγματική εμπειρία που παράγει συγκινησιακή αντίδραση. Στην έννοια του στερεοτύπου συμπεριλαμβάνονται και γνωστικές διεργασίες, όπως π.χ. η αυθαίρετη κατηγοριοποίηση, δηλαδή γενικεύσεις που δημιουργούνται βάσει αμφιλεγόμενων παρατηρήσεων και εμπειριών (Καλαντζή και συν, 1996).

Με τον όρο «προκατάληψη» εννοούμε το σχηματισμό στάσης που είναι αποτέλεσμα επηρεασμού βαθιάς εξέτασης των πραγμάτων. Οι προκαταλήψεις και τα στερεότυπα δυσχεραίνουν τη δημιουργία σχέσεων, καθώς επίσης και τη σταθεροποίησή τους (Καλαντζή και συν, 1996).

Τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις δεν εξαλείφονται με την επίπληξη αυτών που τα εκφράζουν, ούτε με την επισήμανση των κινδύνων που προκαλούν στις ανθρώπινες σχέσεις.

Άλλωστε οι περισσότεροι άνθρωποι δεν αποδέχονται ότι είναι προκατειλημμένοι απέναντι σε μια ομάδα. Λίγοι είναι εκείνοι που μπορούν να φανταστούν πως επιδρά στους πληττόμενους η διάκριση που υφίστανται λόγω προκαταλήψεων (Καλαντζή και συν, 1996).

Δυσκολίες των ατόμων με αναπηρίες

Τα άτομα με αναπηρία, ως επί το πλείστον αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην επικοινωνία τόσο με το οικογενειακό όσο και με το κοινωνικό τους περιβάλλον, σε συνδυασμό με τα προβλήματα προσπελασιμότητας, που υφίστανται. Ως αποτέλεσμα έχουν περιορισμένη δυνατότητα για εργασία και συνεπώς μειωμένους οικονομικούς πόρους αλλά και δύσκολες συνθήκες κατοικίας. Οι δυσκολίες αυτές είναι αρκετά έντονες στη καθημερινότητα των ατόμων με αναπηρία που τις βιώνουν, όπου οδηγούνται σε καταστάσεις απομόνωσης και περιορισμών, που εμποδίζουν την ελεύθερη συμμετοχή τους στο κοινωνικό σύνολο.

Υπάρχουν δομικά εμπόδια πράγμα το οποίο εμποδίζει τα άτομα με αναπηρία να κινούνται ανεξάρτητα όποτε το επιθυμούν. Έτσι οι άνθρωποι με κινητικές κυρίως δυσκολίες οδηγούνται στον αποκλεισμό αντιμετωπίζοντας καθημερινά μία πραγματικότητα που τους προκαλεί κυρίως ψυχολογικά προβλήματα (Bio news, 2003).

Τρόποι αντιμετώπισης του φαινομένου

Τα Άτομα με κάποια οργανική βλάβη, αποτελούν μια μεγάλη ομάδα του πληθυσμού που αντιμετωπίζει έντονα προβλήματα προκαταλήψεων και στερεοτύπων, που τα καθιστούν πολλές φορές θύματα διακρίσεων και κοινωνικού αποκλεισμού. Η ισότιμη πρόσβαση όλων στις ευκαιρίες που προσφέρει η κοινωνία και η εξάλειψη των διακρίσεων αποτελούν ένα ουσιαστικό στοιχείο κάθε δημοκρατικής κοινωνίας. Συνεπώς, δράσεις ενίσχυσης της κοινωνικής ένταξης, καταπολέμησης των διακρίσεων και στήριξης όσων έχουν ανάγκη, είναι αποφασιστικής σημασίας έτσι ώστε η διαφορετικότητα και οι ιδιαιτερότητες ατόμων ή ομάδων να μην αποτελούν εμπόδιο στο να απολαμβάνουν τα αγαθά και τις υπηρεσίες στον ίδιο βαθμό με τον υπόλοιπο πληθυσμό (Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, 2006-2008).

Είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός πως σήμερα τα άτομα με αναπηρία δεν εκπροσωπούνται επαρκώς από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, που όχι μόνο αντανακλούν την κοινωνική διαφορετικότητα του κοινού τους, αλλά σμιλεύουν τις στάσεις και απόψεις του. Κι όμως, τα άτομα με αναπηρία εκπροσωπούν μια μεγάλη ομάδα πληθυσμού, που ξεπερνά το 10%, και είναι αν μη τι άλλο ένα ιδιαίτερα ζωτικό κομμάτι του, που θα μπορούσε κάλλιστα να απορροφηθεί από τα ΜΜΕ και να συνδράμει στη βελτίωση της ποιότητας των μέσων κάθε είδους. (Θεωνά Άννα, 2006)

Προς αυτή την κατεύθυνση μπορεί να συμβάλλουν τα ΜΜΕ, αφενός μεν αποβάλλοντας τα αρνητικά στερεότυπα, αφετέρου δε συμπεριλαμβάνοντας τα άτομα με αναπηρία και δίνοντας τους ίσες ευκαιρίες έκφρασης με τις υπόλοιπες ομάδες του πληθυσμού. (Θεωνά, 2006)

Καταλυτικό ρόλο πρέπει να παίζει η πολιτική εξουσία, τόσο σε εθνικό, όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η καθιέρωση ενός σταθερού νομοθετικού πλαισίου, που θα αποδεικνύει τα πλεονεκτήματα της ομαλής ένταξης των ατόμων με αναπηρία στο κοινωνικό σύστημα, αλλά και η υπεράσπιση των δικαιωμάτων τους είναι όχι μόνο επιτακτική ανάγκη, αλλά και απαραίτητη προϋπόθεση για την αυτονόμηση των ατόμων με αναπηρία (Θεωνά, 2006).

Οι κυβερνήσεις οφείλουν να συνεργάζονται με τις Αναπηρικές Οργανώσεις για την καλύτερη ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών και την διασφάλιση της ομαλής διαβίωσης των ατόμων με αναπηρία. Είναι καιρός πλέον, όλοι να καταλάβουμε πως δεν έχουμε να κάνουμε με ασθενείς, αλλά με ενεργούς πολίτες κι έτσι πρέπει να τους αντιμετωπίζουμε. (Θεωνά, 2006).

Χρειάζεται λοιπόν, ένα πλαίσιο για την προώθηση της συμμετοχής, της κατάρτισης και της απασχόλησης σε όλα τα επίπεδα, καθώς και της χάραξης εθνικής πολιτικής, προκειμένου να εξασφαλισθούν ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία και να καλυφθούν όλες οι πτυχές της ζωής τους. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται η θέσπιση μιας στρατηγικής για τα ΑμεΑ, πρωτοβουλίες απασχόλησης και ενέργειες που βελτιώνουν τη δυνατότητα πρόσβασης σε όλες τις πτυχές της κοινωνίας.

Οι δήμοι, και γενικότερα η τοπική αυτοδιοίκηση, χρειάζεται να λάβουν σοβαρά υπόψη τις προκλήσεις αλλά και τις ευκαιρίες που προσφέρονται. Επιπλέον η πολιτεία έχει καθήκον να στηρίζει έμπρακτα τα άτομα με αναπηρία και ταυτόχρονα να βελτιώσει τις

συνθήκες του περιβάλλοντος, αναβαθμίζοντας την ποιότητα της ζωής όλων ανεξαιρέτως των πολιτών.

Συμπεράσματα

Τα άτομα με αναπηρία, ως επί το πλείστον αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην επικοινωνία με το κοινωνικό τους περιβάλλον, σε συνδυασμό με τα προβλήματα προσπελασιμότητας, που υφίστανται. Ως αποτέλεσμα έχουν περιορισμένη δυνατότητα για εργασία και συνεπώς μειωμένους οικονομικούς πόρους αλλά και δύσκολες συνθήκες κατοικίας. Οι δυσκολίες αυτές είναι αρκετά έντονες στη καθημερινότητα των ατόμων με αναπηρία που τις βιώνουν, όπου οδηγούνται σε καταστάσεις απομόνωσης και περιορισμών, που εμποδίζουν την ελεύθερη συμμετοχή τους στο κοινωνικό σύνολο. (Παπατσιακμάκη, 2001).

Χρέος κάθε κοινωνίας είναι να βοηθήσει τις ομάδες εκείνες του πληθυσμού που, για ειδικούς λόγους, είναι πάντα πιο αδύναμες. Δηλαδή κύριος στόχος της πολιτικής αποκατάστασης των ατόμων με αναπηρία είναι η ένταξη, στο μέτρο του δυνατού, του ειδικού ατόμου στη φυσιολογική ζωή, στο μη προστατευόμενο περιβάλλον και η απασχόληση σε ίση βάση με τον υπόλοιπο πληθυσμό και όχι η ανάπτυξη μιας πολιτικής κοινωνικής βοήθειας που θα έχει σαν συνέπεια τον αποκλεισμό του ειδικού ατόμου από κάθε δυνατότητα ουσιαστικής και αυτοδύναμης εξέλιξης. (Παπατσιακμάκη, 2001).

Παρακάτω ακολουθεί το β μέρος της μελέτης μας όπου εξηγούμε το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στην ειδική αγωγή τόσο σε μικρο- επίπεδο όσο και σε μακρο-επίπεδο καθώς και την καταγραφή των φορέων ειδικής αγωγής με τα προγράμματα και τις δράσεις τους.

Μέρος Β'

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

6.1 Ο ρόλος του κοινωνικού Λειτουργού στην ειδική αγωγή

Στο πλαίσιο της εργασίας του με ειδικά άτομα ο κοινωνικός λειτουργός καλείται να παρέμβει όσο στο μικρο- όσο και στο μακρο- επίπεδο. Στο μικροεπίπεδο ο κοινωνικός λειτουργός εφαρμόζει μεθόδους και τεχνικές συμβουλευτικής και θεραπείας γενικότερα, με το ίδιο το ανάπηρο άτομο, την οικογένεια του και το άμεσο κοινωνικό και επαγγελματικό του περιβάλλον. (Π.Σταθόπουλος 2005).

Κοινωνική εργασία σε μικρο-επίπεδο με το ειδικό άτομο και την οικογένεια του.

Αρχικά ο κοινωνικός λειτουργός συνεργάζεται με το ειδικό άτομο όταν πρόκειται για ενήλικες με επίκτητες αναπηρίες για να αποδεχτεί το γεγονός της αναπηρίας, να δεχτεί την νέα κατάσταση, να εκφράσει τα συναισθήματα του και, στη συνέχεια, να κινητοποιηθεί, ώστε η όποια αναπηρία να έχει τις λιγότερες δυνατές συνέπειες στην αυτάρκεια και ανεξαρτησία στην προσωπική, οικογενειακή και επαγγελματική ζωή του.

Προκειμένου για ανήλικα ανάπηρα παιδιά, ο κοινωνικός λειτουργός συνεργάζεται με την οικογένεια, και ιδιαίτερα με τους γονείς, ώστε να δεχτούν το γεγονός της αναπηρίας των παιδιών τους και να εξετάσουν τις πιθανές λύσεις που υπάρχουν, προκειμένου να τα βοηθήσουν αποτελεσματικά. (Π.Σταθόπουλος 2005)

Ειδικά για περιπτώσεις βαριά μορφής αναπηρίας με περιορισμένες ή και ελάχιστες προοπτικές βελτίωσης, οι γονείς χρειάζονται πολλή και μακρόχρονη ίσως βοήθεια, όχι μόνο για να αποδεχτούν την κατάσταση αλλά και για να δεχτούν ότι έχουν υποχρέωση να ζήσουν μια φυσιολογική ζωή, τόσο για τον εαυτό τους όσο και για να μπορούν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις που έχουν και στα άλλα παιδιά τους. (Π.Σταθόπουλος 2005).

Κοινωνική Εργασία σε μακρο-επίπεδο

Η κοινωνική ένταξη ή επανένταξη του ειδικού ατόμου και η επαγγελματική του αποκατάσταση εξαρτάται από τη στάση της ευρύτερης κοινότητας και της κοινής γνώμης για την αντιμετώπιση κάθε αναπηρίας.

Η διαμόρφωση θετικής στάση και αποδοχής των αναπήρων από την κοινή γνώμη συνδέεται με την καλή πληροφόρηση, την εκπαίδευση του κοινού στις ανάγκες των αναπήρων κάθε κατηγορίας και την ενεργοποίηση τόσο της κοινής γνώμης όσο και των επισήμων δικτύων κοινωνικής φροντίδας για την δημιουργία, χρηματοδότηση και πολιτική υποστήριξη των αναγκαίων υπηρεσιών. (Π.Σταθόπουλος 2005).

Παράλληλα διευκολύνει και βοηθά την οικογένεια στην επικοινωνία με αρμόδιους φορείς (Νομαρχία, Κέντρα Διαφοροδιάγνωσης Διάγνωσης και Υποστήριξης (ΚΕΔΔΥ), Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα, Νοσοκομεία, Κέντρα Ψυχικής Υγιεινής (ΚΨΥ), κ.α.), ώστε να βελτιωθούν οι συνθήκες διαβίωσης της οικογένειας. Επίσης, παραπέμπει την οικογένεια σε άλλους ειδικούς ή υπηρεσίες, όταν κρίνεται αναγκαίο.

Συνεργάζεται σε ατομική ή ομαδική βάση (μικρές ομάδες) με παιδιά, που αντιμετωπίζουν κάποιο ειδικό πρόβλημα κοινωνικής ή προσωπικής φύσης.

Επιπρόσθετη συνεργασία έχει με ιδρύματα, οργανώσεις και υπηρεσίες της κοινότητας, επιδιώκοντας την καλύτερη αξιοποίηση των υπηρεσιών τους, από άτομα με ειδικές ανάγκες και τις οικογένειές τους και ευαισθητοποιεί την κοινότητα για τις ανάγκες των ΑΜΕΑ. (Π.Σταθόπουλος 2005).

Απαραίτητη είναι η συμμετοχή του στη διενέργεια ερευνών, που αφορούν το άτομο με αναπηρίες, την αγωγή και εκπαίδευση του. Τέλος κοινωνικός λειτουργός πρέπει να συμμετέχει στον κοινωνικό σχεδιασμό και την κοινωνική πολιτική για τα άτομα με αναπηρίες.

(Το παρόν αποτελεί απάντηση του Διοικητικού Συμβουλίου τού Συλλόγου Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος (ΣΚΛΕ) σε σχετική ερώτηση της αντιπροέδρου τού Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, προέδρου τού Τμήματος Ειδικής Αγωγής)

6.2 ΦΟΡΕΙΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

6.2.1 ΦΟΡΕΙΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΕΩΝ

Το Πολυδύναμο Κέντρο Πολιτών με Αναπηρία είναι μια νέα σύγχρονη υπηρεσία του Δήμου Πατρέων που υποστηρίζει πολύπλευρα τους συμπολίτες μας με αναπηρία, προκειμένου να συμμετέχουν ως ενεργά και ισότιμα μέλη στην κοινωνική και επαγγελματική ζωή.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

- Στην ενημέρωση-πληροφόρηση όλων των συμπολιτών μας σε θέματα που τους αφορούν
- Στη στήριξη των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους για το ξεπέραςμα προσωπικών και κοινωνικών δυσκολιών
- Στη προώθηση της κοινωνικής ένταξης και ισότιμης μεταχείρισης των ατόμων με αναπηρία
- Στην ανάπτυξη δράσεων για την επαγγελματική ένταξη των νέων με αναπηρία
- Στη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου

ΔΡΑΣΕΙΣ-ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

1.Εργαστήρια

- Κεραμικής
- Χειροποίητων κατασκευών

2.Ομάδες

- Ανάπτυξης επαγγελματικών δεξιοτήτων
- Δημιουργικής απασχόλησης
- Θεάτρου
- Μουσικοκινητικής αγωγής και θεατρικού παιχνιδιού
- Παραδοσιακών χορών
- Γυμναστικής και αθλητικών δραστηριοτήτων
- Ανάπτυξης προσωπικών και κοινωνικών δεξιοτήτων

- Εργοθεραπείας
- Συμβουλευτικής υποστήριξης οικογενειών

3.Υποστηρικτικές υπηρεσίες

- Ατομική και ομαδική συμβουλευτική σε ΑμεΑ και στην οικογένεια
- Τράπεζα πληροφοριών για θέματα αναπηρίας
- Δραστηριότητες ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας(εκδηλώσεις, ημερίδες, φυλλάδια, ΜΜΕ κλπ)
- Πρόγραμμα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σε θέματα αναπηρίας σε σχολεία της πόλης μας
- Κοινωνικοί έξοδοι των μελών μας στη πόλη(θέατρα, εκδηλώσεις κλπ.)
- Εκπαιδευτικές επισκέψεις και εκδρομές(Μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, ζωολογικός κήπος, αθλητικές εκδηλώσεις
- Θεατρικές παραστάσεις-δρώμενα
- Εκθέσεις-μπαζάρ
- Συμμετοχή στο Καρναβάλι των μικρών
- Γιορτές-Χριστούγεννα, Καρναβάλι, γιορτή μητέρας, 3η Δεκέμβρη(παγκόσμια ημέρα ΑμεΑ)κ.α

Με τις υπηρεσίες αυτές το Κέντρο παρεμβαίνει στην εξυπηρέτηση των συμπολιτών μας με ιδιαίτερες ανάγκες και των οικογενειών τους.

ΔΟΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Για την ένταξη των νέων στις ομάδες γίνονται αιτήσεις εγγραφής, κατά το μήνα Ιούνιο κάθε έτους για την επόμενη σχολική χρονιά. Οι αιτήσεις εξετάζονται από διεπιστημονική επιτροπή και η επιλογή γίνεται βάση κριτηρίων του κανονισμού λειτουργίας του Κέντρου.

Το Κέντρο διαθέτει μικρό λεωφορείο για τη μεταφορά των μελών του, προσβάσιμο σε αναπηρικό αμαξίδιο, εφ' όσον δεν μπορεί να γίνει η μετακίνηση από το ίδιο το άτομο ή την οικογένειά του.

Το Κέντρο λειτουργεί καθημερινά σε πρωινή και απογευματινή βάρδια. Στη πρωινή βάρδια εξυπηρετούνται νέοι που έχουν ολοκληρώσει την εκπαίδευσή τους σε άλλες υπηρεσίες της πόλης μας.

Στην απογευματινή βάρδια εξυπηρετούνται παιδιά και νέοι που παρακολουθούν άλλες εκπαιδευτικές δομές το πρωί και το απόγευμα έρχονται στην υπηρεσία μας για δραστηριότητες αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου.

ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ

Το Κέντρο στελεγχώνεται με εξειδικευμένο

επιστημονικό προσωπικό

2 Κοινωνικούς λειτουργούς

1 Κοινωνιολόγο

1 Ψυχολόγο-θεατρολόγο

1 εργοθεραπεύτρια

1 κεραμίστρια

2 τεχνίτες-διακοσμητές

2 κοινωνικούς φροντιστές

1 μουσικό

και βοηθητικό προσωπικό

2 οδηγούς

1 καθαρίστρια

Επίσης στο Κέντρο απασχολούνται

- Γυμναστές από το πρόγραμμα μαζικού αθλητισμού του ΟΝΑΠ
- Μουσικός από το Δημοτικό Ωδείο Πατρών καθώς και
- Εκπαιδευόμενοι κοινωνικοί λειτουργοί-εξαμηνιαία πρακτική και εργαστηριακή πρακτική άσκηση.

(οι πληροφορίες δόθηκαν από το ΔΗΜΟ ΠΑΤΡΩΝ)

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας έχει ως αποστολή τη μέριμνα για τη πρόνοια, ασφάλιση και παροχή κοινωνικής προστασίας και την εκπόνηση και εφαρμογή σχετικών προγραμμάτων, σε συνδυασμό με την αξιολόγηση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων τους, μέσα στο πλαίσιο της γενικότερης κυβερνητικής πολιτικής.

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

Τη Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας συγκροτούν τα εξής Τμήματα:

- 1.Τμήμα Παροχής Κοινωνικών Υπηρεσιών σε Άτομα με Πολλαπλές Αναπηρίες
- 2.Τμήμα Ειδικών Αναπηριών-Παιδικής Προστασίας και Αρωγής Προσφύγων
- 3.Τμήμα Κοινωνικής Αρωγής
- 4.Τμήμα Εποπτείας και Ελέγχου
- 5.Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας
- 6.Τμήμα Διοικητικής Υποστήριξης

Στις αρμοδιότητες του Τμήματος Παροχής Κοινωνικών Υπηρεσιών σε Άτομα με Πολλαπλές Αναπηρίες ανήκουν:

- Η οικονομική ενίσχυση των ατόμων με πολλαπλές αναπηρίες, που είναι ανασφάλιστα ή έμμεσα ασφαλισμένα με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% και δεν λαμβάνουν επίδομα, σύνταξη ή άλλη παροχή από οποιαδήποτε πηγή, ίση με την εκάστοτε χορηγούμενη οικονομική ενίσχυση
- Η χορήγηση Δελτίων Ελευθέρως Μετακίνησης σε Άτομα με Ειδικές Ανάγκες με ανατομοφυσιολογικό ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% καθώς και των ολικά τυφλών και των ατόμων με Βαριά Νοητική Καθυστέρηση και στους συνοδούς αυτών.
- Η χορήγηση βεβαιώσεων για εισοδο στο Δακτύλιο ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας παρέχει τα εξής επιδόματα στα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες:

- Επίδομα για τυφλούς
- Επίδομα για κωφάλαλους

- Επίδομα για βαριά αναπηρία
- Επίδομα παραπληγίας
- Επίδομα τετραπληγίας
- Επίδομα βαριάς νοητικής καθυστέρησης
- Επίδομα κίνησης (δίνεται κάποιο χρηματικό ποσό για βενζίνη)
- Επίδομα παιδικής προστασίας-απροστάτευτων τέκνων (για παιδιά 16 ετών που στερούνται τον πατέρα, (θάνατος, αναπηρία του πατέρα, εγκατάλειψη κ.α.)
- Επίδομα για έκτακτη οικονομική ενίσχυση (ξαφνικός θάνατος, εισαγωγή στο νοσοκομείο)
- Επίδομα μητρότητας
- Επίδομα στεγαστικής συνδρομής

Το κάθε επίδομα δίνεται κάθε δύο μήνες με ταχυδρομική επιταγή.

Προϋποθέσεις που πρέπει να έχει κάποιος που δικαιούται επίδομα από τη Διεύθυνση

Κοινωνικής Πρόνοιας:

1. Να υπάρχει πρόβλημα

2. Πιστοποιητικά από Δημόσια Νοσοκομεία και Ιδρύματα

3. Να περάσει από την Επιτροπή Δημόσιας Υγείας αν κρίνει η επιτροπή ότι το άτομο έχει ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67%, τότε δικαιούται επίδομα κοινωνικής πρόνοιας.

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας ασχολείται με την έκδοση και τη θεώρηση βιβλιαρίων υγείας άπορων-ανασφάλιστων ατόμων. Για την έκδοση και τη θεώρηση βιβλιαρίων απαιτούνται οικονομικά κριτήρια, τα οποία τα εξετάζει μια τριμελής επιτροπή. Η επιτροπή αποτελείται από τα εξής άτομα:

1 άτομο από τη Δημόσια Υγεία

1 άτομο από τη Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας

1 άτομο από την Εφορία

Ο/ Η Κοινωνικός /ή Λειτουργός στη Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας ασχολείται με:

- Υιοθεσία
- Δικαστικές Συμπαραστάσεις
- Συμβουλευτική
- Καθοδήγηση
- Παραπομπή σε άλλες υπηρεσίες

- Συνεργασία με άλλες υπηρεσίες
- Γραπτές Εκθέσεις Κοινωνικής Έρευνας (για άτομα που χρειάζονται εισαγωγή σε ίδρυμα)

Τέλος, υπάρχουν Κοινωνικοί Σύμβουλοι σε ιδιωτικούς παιδικούς σταθμούς και σε ιδρύματα, για να αξιολογήσουν τους χώρους και πώς λειτουργούν, γράφοντας εκθέσεις αξιολόγησης.

(πληροφορίες δόθηκαν από την ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΠΑΤΡΑΣ)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΕΩΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (Ο.Α.Ε.Δ)

Ο Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) είναι το κύριο όργανο εφαρμογής της Κυβερνητικής Πολιτικής για την απασχόληση, ώστε να εξασφαλιστούν οι αναγκαίες προϋποθέσεις ταχείας προσαρμογής της προσφοράς εργασίας προς τις απαιτήσεις της ζήτησης, σε αρμονία με το εκάστοτε Πρόγραμμα Οικονομικής Ανάπτυξης της Χώρας και της συναφείς κατευθύνσεις και οδηγίες του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.

Η λειτουργία του ΟΑΕΔ διέπεται από το καθεστώς του Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου και βρίσκεται υπό την εποπτεία του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας. Είναι διοικητικά αυτόνομος και διοικείται από το διοικητή και το διοικητικό συμβούλιο.

Μέτρα για τα άτομα με ειδικές ανάγκες (Α.Μ.Ε.Α.)

Η πρόληψη και καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού αποτελεί βασικό άξονα παρέμβασης του Οργανισμού, που αποσκοπεί στην ένταξη, στην αγορά εργασίας, των ατόμων με ειδικές ανάγκες, που απειλούνται από αυτόν.

Ο ΟΑΕΔ αναπτύσσει, διαρθρώνει και αναδιαρθρώνει δομές και δράσεις, που ευαισθητοποιούν, ενεργοποιούν και στηρίζουν τα άτομα με ειδικές ανάγκες με προγράμματα:

- Επαγγελματικού Προσανατολισμού
- Προκατάρτισης

- Κατάρτισης σε ειδικότητες, που έχουν ζήτηση στην αγορά εργασίας
- Ενθάρρυνσης της ενσωμάτωσης των ατόμων στα κοινά προγράμματα του ΟΑΕΔ
- Απασχόλησης/ Νέων θέσεων Εργασίας
- Διάχυσης της πληροφόρησης, ευαισθητοποίησης και ενεργοποίησης των κοινωνικών εταίρων και του κοινωνικού συνόλου
- Συνεργασίας με άλλους φορείς, για τη συμπληρωματικότητα των ενεργειών, ώστε να διασφαλίζονται ολοκληρωμένες παρεμβάσεις

(οι πληροφορίες δόθηκαν από τον Ο. Α. Ε. Δ ΠΥΡΓΟΥ)

ΙΔΡΥΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ (Ι.Κ.Α- ΕΤΑΜ)

Η κοινωνική μέριμνα του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες καλύπτει πολλούς τομείς και αποτελεί μια διαρκή προσπάθεια φροντίδας, η οποία συμβάλλει στην ανακούφιση του ανθρώπινου πόνου, των δυσκολιών προσαρμογής σε νέες καταστάσεις που προκαλούν άγχος και προβληματισμό στην οικογένεια, αλλά συγχρόνως αποτελεί την απάντηση ενός σύγχρονου ασφαλιστικού φορέα στις απαιτήσεις και τις ευαισθησίες της σημερινής εποχής.

Οι τομείς που καλύπτονται είναι:

- Σύνταξη αναπηρίας
- Βαθμίδες αναπηρίας
- Επίδομα απόλυτης αναπηρίας
- Επίδομα παραπληγίας
- Πρόγραμμα Θεραπευτικού Τουρισμού
- Εξέταση ατόμων με ειδικές ανάγκες (ΑΜΕΑ) από τις Πρωτοβάθμιες Υγειονομικές Επιτροπές Αναπηρίας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ

Σύνταξη αναπηρίας

Ποιοι δικαιούνται σύνταξης

Για να χορηγηθεί σύνταξη λόγω αναπηρίας σε ασφαλισμένο του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, θα πρέπει αυτός:

- 1.Να μην παίρνει σύνταξης αναπηρίας από το Δημόσιο ή Ν.Π.Δ.Δ. ή από άλλο ασφαλιστικό Οργανισμό κύριας ασφάλισης.
- 2.Να έχει πραγματοποιήσει στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ τον απαιτούμενο από το

Νόμο αριθμό ενσήμων, ανάλογο με την ηλικία και τη κατηγορία της αναπηρίας (κοινή νόσο-εργατικό ατύχημα-ατύχημα εκτός εργασίας).

3.Να έχει ποσοστό αναπηρίας (50% και άνω).

Βαθμίδες αναπηρίας

A) Μερική αναπηρία, όπου το ποσοστό αναπηρίας κυμαίνεται από 50% έως 66%.

B) Συνήθης αναπηρία, όπου το ποσοστό αναπηρίας κυμαίνεται από 67% έως 79%.

Γ) Βαριά αναπηρία, όπου το ποσοστό αναπηρίας κυμαίνεται από 80% και άνω.

Επίδομα παραπληγίας

Το επίδομα παραπληγίας χορηγείται στους:

- 1.Ασφαλισμένους
- 2.Εμμεσα ασφαλισμένους
- 3.Συναξιούχους αναπηρίας -γήρατος-θανάτου
- 4.Μέλη οικογένειας συνταξιούχων

Οι παραπάνω πρέπει να πάσχουν από:

- Παραπληγία-τετραπληγία, παραπάρεση-τετραπάρεση με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω
- Μυασθένεια-μυοπάθεια με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω
- Έχουν ακρωτηριασμό κατά τα τέσσερα άκρα, από τον αστράγαλο και πάνω για τα δύο κάτω άκρα και από τον καρπό και πάνω για τα δύο άνω άκρα ή έχουν υψηλό μηριαίο ακρωτηριασμό των δύο κάτω άκρων ή πλήρη ακρωτηριασμό των δύο άνω άκρων ή αντίστοιχο ακρωτηριασμό του ενός κάτω άκρου και του ενός άνω άκρου, που δεν επιδέχονται εφαρμογής τεχνητού μέλους.
- Έχουν φωκομέλεια που επιφέρει τον ίδιο βαθμό κινητικής αναπηρίας με όλες τις παραπάνω αναφερόμενες περιπτώσεις ακρωτηριασμού
- Πάσχουν από σκλήρυνση κατά πλάκας που επιφέρει παραπληγία-τετραπληγία με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω
- Έχουν πλήρη ακρωτηριασμό του ενός άνω ή κάτω άκρου με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω που δεν επιδέχεται εφαρμογής τεχνητού μέλους

Ποιες προϋποθέσεις πρέπει να πληρούν οι ασφαλισμένοι που ζητούν το εν λόγω επίδομα;

•Να έχουν πραγματοποιήσει 350 τουλάχιστον ημέρες εργασίας τα τέσσερα τελευταία χρόνια, τα αμέσως προηγούμενα εκείνου που κατέστησαν ανίκανοι, από τις οποίες 50 τουλάχιστον το προηγούμενο έτος ή το προηγούμενο 15μηνο.

•Να έχουν 1.000 τουλάχιστον ημέρες εργασίας οποτεδήποτε.

Οι συντάξεις αναπηρίας είναι προσωρινές και ο συνταξιούχος αναπηρίας υποβάλλεται κατά τακτά χρονικά διαστήματα σε επανεξέταση από την αρμόδια

Υγειονομική Επιτροπή, για παράταση της σύνταξης. Κατ' εξαίρεση, οι Υγειονομικές Επιτροπές δύνανται να κρίνουν επ' αόριστον περιστατικά βαριά αναπήρων ασφαλισμένων, με τη προϋπόθεση ότι έχουν εξετασθεί από την Υγειονομική Επιτροπή δύο τουλάχιστον φορές με διάρκεια αναπηρίας δύο χρόνια κάθε φορά, δηλαδή συνολικά τέσσερα χρόνια.

Επίδομα απόλυτης αναπηρίας

Οι συνταξιούχοι λόγω αναπηρίας και θανάτου, οι οποίοι δε δύνανται να αυτοεξυπηρετούνται δηλαδή δεν μπορούν να επιτελούν τις στοιχειώδεις ανάγκες τους, χωρίς τη βοήθεια άλλου προσώπου, δικαιούνται το επίδομα απόλυτης αναπηρίας, το οποίο είναι ίσο με το 50% του βασικού ποσού σύνταξης.

Η διαπίστωση εάν το άτομο με ειδικές ανάγκες βρίσκεται διαρκώς σε κατάσταση που απαιτεί συμπαράσταση άλλου προσώπου, ανήκει στην αρμοδιότητα της Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής, κατά της οποίας επιτρέπεται προσφυγή στη Δευτεροβάθμια Υγειονομική Επιτροπή είτε από τον ασφαλισμένο είτε από το αρμόδιο ασφαλιστικό Όργανο.

Πρόγραμμα Θεραπευτικού Τουρισμού

Το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, εφαρμόζει κάθε χρόνο από 1η Μαΐου μέχρι 31 Οκτωβρίου Πρόγραμμα Θεραπευτικού Τουρισμού, που απευθύνεται στις ασθενέστερες οικονομικά τάξεις των συνταξιούχων, με στόχο 24.000 άτομα που έχουν ανάγκη λουτροθεραπείας, να πραγματοποιήσουν αυτή για 15 ημέρες σε ξενοδοχεία Α ,Β και Γ κατηγορίας και ενοικιαζόμενα δωμάτια, ή διαμερίσματα Α κατηγορίας, των κυριότερων λουτροπόλεων.

Με το πρόγραμμα αυτό:

•Επιδoteίται το ξενοδοχείο από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, επομένως η διανυκτέρευση και το

πρωινό για τον δικαιούχο και το συνοδό μέλος είναι δωρεάν.

•Κάθε δικαιούχος (άμεσα ασφαλισμένος) επιδοτείται από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για κάλυψη μέρους των δαπανών διαμονής του στη λουτρόπολη.

Εξέταση ατόμων με ειδικές ανάγκες (ΑΜΕΑ) από τις Πρωτοβάθμιες Υγειονομικές Επιτροπές Αναπηρίας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ

1. Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν.2643/98, κάποιο άτομο χαρακτηρίζεται ως Άτομο με Ειδικές Ανάγκες, εφόσον εξεταστεί από τις Πρωτοβάθμιες Υγειονομικές Επιτροπές Αναπηρίας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και χορηγηθεί γνωμάτευση, στην οποία προσδιορίζεται η χρόνια σωματική ή πνευματική ή ψυχική πάθηση, καθώς και το ποσοστό αναπηρίας το οποίο πρέπει να είναι 50% και άνω.

2. Παράλληλα, με βάση το ίδιο άρθρο του Ν.2643/98, προβλέπεται η εξέταση από τις Πρωτοβάθμιες Υγειονομικές Επιτροπές Αναπηρίας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ τέκνων, αδερφών και συζύγων των ενδιαφερομένων για διορισμό ατόμων. Τα συγγενικά αυτά άτομα, για να χαρακτηρισθούν ως έχοντα ειδικές ανάγκες, πρέπει να έχουν ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, εξαιτίας βαριών ψυχικών και σωματικών παθήσεων οι οποίες διαπιστώνονται από τις παραπάνω Υγειονομικές Επιτροπές. Κατ' εξαίρεση όταν τα άτομα αυτά πάσχουν από νοητική υστέρηση ή αυτισμό, για τη παροχή προστασίας απαιτείται ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 50%.

Η κοινωνική μέριμνα του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ επεκτείνεται όμως με ιδιαίτερη ευαισθησία και στα παιδιά των ασφαλισμένων του που έχουν ειδικές ανάγκες και διαθέτουν ειδικές ικανότητες. Η φροντίδα αυτή καλύπτει πολλούς επιμέρους τομείς:

1. Φοίτηση παιδιών ασφαλισμένων με ειδικές ανάγκες σε Ειδικά Σχολεία- Ιδρύματα με τη χορήγηση από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ειδικού Νοσηλίου- Τροφείου. Ορισμένα ειδικά σχολεία επεκτείνουν την ειδική φοίτηση-εκπαίδευση και πέραν του 18ου έτους της ηλικίας των παιδιών όπου θεωρείται προεπαγγελματική ειδική εκπαίδευση. Το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ με απόφαση του ΔΣ έχει καταργήσει το όριο ηλικίας για τη φοίτηση στα ειδικά παιδιά και καλύπτει σε αυτά τη περίθαλψή τους.

2. Χορήγηση Πράξεων Θεραπείας για τα έμμεσα ασφαλισμένα άτομα με ειδικές ανάγκες (φυσιοθεραπείες- λογοθεραπείες -εργοθεραπείες κλπ)

3. Στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ υπηρετούν σε Μονάδες Υγείας της Αθήνας και της Περιφέρειας Κοινωνικοί Λειτουργοί στα Γραφεία Κοινωνικής Μέριμνας, οι οποίοι παρέχουν

κοινωνικές υπηρεσίες προς τους ασφαλισμένους και τα μέλη των οικογενειών τους, καθώς και σε όλες τις κοινωνικές ομάδες ασφαλισμένων με προβλήματα όπως άτομα με ειδικές ανάγκες, ηλικιωμένους, χρόνιους πάσχοντες, ψυχικά ασθενείς και παρέχουν υπηρεσίες ενημερωτικού, συμβουλευτικού και επιβοηθητικού χαρακτήρα.

4. Επίσης το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, καλύπτει τη περίθαλψη παιδιών ασφαλισμένων με βαριές σωματικές και ψυχικές αναπηρίες σε ειδικά Ιδρύματα δημόσια και ιδιωτικά με χορήγηση ειδικού χρηματικού νοσηλίου.

Δικαιούχοι της δαπάνης του νοσηλίου-τροφείου είναι έμμεσα ασφαλισμένα στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ άτομα με ειδικές ανάγκες, παιδιά ασφαλισμένων και επίσης, όσα παιδιά γίνονται συνταξιούχοι λόγω θανάτου.

(οι πληροφορίες δόθηκαν από το ΙΔΡΥΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ ΠΑΤΡΩΝ)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ (Ο.Γ.Α.)

Οι παροχές ασθενείας που χορηγεί ο Ο.Γ.Α. στους ασφαλισμένους του περιλαμβάνουν:

- Εξωνοσοκομειακή περίθαλψη
- Νοσοκομειακή περίθαλψη στο εσωτερικό

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ

- Νοσοκομειακή περίθαλψη στο εξωτερικό
- Παροχές μητρότητας
- Φαρμακευτική περίθαλψη

Ο Ο.Γ.Α. παρέχει στους ασφαλισμένους του χωρίς συμμετοχή εξωνοσοκομειακή περίθαλψη μέσω των αγροτικών ιατρείων, των κέντρων υγείας και των εξωτερικών ιατρείων των κρατικών νοσοκομείων και των συμβεβλημένων με τον Ο.Γ.Α. θεραπευτηρίων κοινωφελούς χαρακτήρα .Από τον Ο.Γ.Α χορηγούνται στους ασφαλισμένους του τα κάτωθι:

- Βοηθητικά θεραπευτικά μέσα (ζώνες κλπ.)
- Θεραπευτικά μέσα και όργανα παροδικής χρήσης
- Προθέσεις
- Ορθοπαιδικά είδη, μηχανήματα και τεχνητά μέλη

ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

ΣΥΝΤΑΞΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ (ΣΕ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ Ή ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ ΤΟΥ Ο.Γ.Α.)

Ο ασφαλισμένος του Ο.Γ.Α. έχει δικαίωμα για σύνταξη αναπηρίας από τον Οργανισμό εφόσον κριθεί από την αρμόδια Υγειονομική Επιτροπή ότι είναι ανίκανος για την άσκηση του συνήθους βιοποριστικού επαγγέλματός του, σε ποσοστό 67% από πάθηση ή βλάβη που θα διαρκέσει κατά την πρόβλεψη της Επιτροπής τρία τουλάχιστον χρόνια. Τα παιδιά ασφαλισμένων ή συνταξιούχων του Ο.Γ.Α. έχουν δικαίωμα για σύνταξη αναπηρίας από τον Οργανισμό εφόσον, σύμφωνα με τη κρίση της Υγειονομικής Επιτροπής είναι από τη γέννησή τους ή έγιναν πριν από τη συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας τους ανίκανα για την άσκηση κάθε βιοποριστικού επαγγέλματος σε ποσοστό τουλάχιστον 67% από πάθηση ή βλάβη, που κατά τη πρόβλεψη θα διαρκέσει τρία τουλάχιστον χρόνια. Πρέπει απαραίτητα στην απόφαση της Υγειονομικής Επιτροπής να αναγράφεται πότε επήλθε για πρώτη φορά η ανικανότητα για εργασία σε ποσοστό 67%, γιατί με βάση το χρόνο αυτό κρίνεται αν συντρέχουν οι ασφαλιστικές προϋποθέσεις για χορήγηση της σύνταξης αναπηρίας. Η συνταξιοδότηση θα συνεχιστεί έστω και αν η ανικανότητα, κατά πρόβλεψη της Υγειονομικής Επιτροπής θα διαρκέσει λιγότερο από τρία χρόνια.

Προσαύξηση του ποσού σύνταξης λόγω απόλυτου αναπηρίας

Ο συνταξιούχος αναπηρίας του Ο.Γ.Α. μπορεί να πάρει προσαύξηση του ποσού της σύνταξής του για απόλυτη αναπηρία, εφόσον κριθεί από την Υγειονομική Επιτροπή ανάπηρος σε ποσοστό 100% διαρκώς και εφ' όρου ζωής και βρίσκεται σε κατάσταση που απαιτεί συνεχώς επίβλεψη, περιποίηση και συμπάρσταση άλλου προσώπου.

Εξωιδρυματικό επίδομα παραπληγίας-τετραπληγίας

Οι ασφαλισμένοι και οι συνταξιούχοι του Ο.Γ.Α. καθώς και τα μέλη της οικογένειάς τους μπορούν να πάρουν μηνιαίο εξωιδρυματικό επίδομα από τον Οργανισμό, εφόσον κριθούν από ειδική Υγειονομική Επιτροπή ότι πάσχουν από παραπληγία ή τετραπληγία και είναι ανάπηροι με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, έστω και προσωρινά.

(οι πληροφορίες δόθηκαν από τον ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ ΠΥΡΓΟΥ)

ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΑΦΟΡΟΔΙΑΓΝΩΣΗΣ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ (ΚΕΔΔΥ) (ΠΡΩΗΝ ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΔΔΥ)

Οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών με αναπηρία και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες διερευνώνται και διαπιστώνονται από τα Κέντρα Διαφοροδιάγνωσης Διάγνωσης Υποστήριξης (ΚΕΔΔΥ).

Τα Κέντρα Διαφοροδιάγνωσης Διάγνωσης Υποστήριξης (ΚΕΔΔΥ) αξιολογούν μαθητές που δεν έχουν συμπληρώσει το εικοστό δεύτερο (22ο) έτος της ηλικίας τους. Η αξιολόγηση πραγματοποιείται από πενταμελή διεπιστημονική ομάδα, που απαρτίζεται από έναν εκπαιδευτικό (προσχολικής ή πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης), έναν παιδοψυχίατρο ή παιδίατρο με εξειδίκευση στη παιδονευρολογία ή νευρολόγο με εξειδίκευση στη παιδονευρολογία, έναν κοινωνικό λειτουργό, έναν ψυχολόγο και έναν λογοθεραπευτή.

Τα Κέντρα Διαφοροδιάγνωσης Διάγνωσης Υποστήριξης (ΚΕΔΔΥ) έχουν τις εξής αρμοδιότητες:

-Την ανίχνευση και τη διαπίστωση του είδους και του βαθμού των δυσκολιών των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο σύνολο των παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, τα Κέντρα Διαφοροδιάγνωσης Διάγνωσης Υποστήριξης (ΚΕΔΔΥ) συνεργάζονται με τις διευθύνσεις Υγείας και Πρόνοιας των Περιφερειών.

-Την εισήγηση για την κατάρτιση προσαρμοσμένων εξατομικευμένων ή ομαδικών προγραμμάτων ψυχοπαιδαγωγικής και διδακτικής υποστήριξης και δημιουργικής απασχόλησης, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς της τάξης, καθώς και την εφαρμογή άλλων επιστημονικών, κοινωνικών και λοιπών υποστηρικτικών μέτρων για τα άτομα με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, στα σχολεία, στην έδρα του Κέντρου Διαφοροδιάγνωσης Διάγνωσης Υποστήριξης (ΚΕΔΔΥ) ή στο σπίτι.

-Την εισήγηση για την κατάταξη, εγγραφή και φοίτηση στην κατάλληλη σχολική μονάδα ή άλλο εκπαιδευτικό πλαίσιο, καθώς και την παρακολούθηση και αξιολόγηση της εκπαιδευτικής πορείας των μαθητών.

-Την παροχή συνεχούς συμβουλευτικής υποστήριξης και ενημέρωσης στο εκπαιδευτικό προσωπικό και σε όσους συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία και στην

επαγγελματική κατάρτιση και τη διοργάνωση προγραμμάτων ενημέρωσης και κατάρτισης για τους γονείς, σε συνεχή βάση στην περιοχή αρμοδιότητάς τους, υπό τη μορφή ενημερωτικών ημερίδων που οργανώνονται με ευθύνη του οικείου Κέντρου Διαφοροδιάγνωσης Διάγνωσης Υποστήριξης (ΚΕΔΔΥ).

-Τον καθορισμό του είδους των εκπαιδευτικών βοηθημάτων και τεχνικών οργάνων τα οποία διευκολύνουν τη πρόσβαση στο χώρο και στη μαθησιακή διαδικασία που έχει ανάγκη το παιδί στο σχολείο ή στο σπίτι και για τα οποία δεν απαιτείται ιατρική γνωμάτευση και συνταγή, καθώς και την υποβολή προτάσεων για τη καλύτερη πρόσβαση και παραμονή των μαθητών στους χώρους της εκπαίδευσης.

-Την εισήγηση για την αντικατάσταση των γραπτών δοκιμασιών των μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με προφορικές ή άλλης μορφής δοκιμασίες, στις προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις των σχολείων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και στις εισαγωγικές στη τριτοβάθμια εκπαίδευση.

-Την εισήγηση στις αρμόδιες υπηρεσίες της περιοχής αρμοδιότητάς τους για την ίδρυση, τη κατάργηση, τη προαγωγή, τον υποβιβασμό, τη μετατροπή ή τη συγχώνευση των σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής και των τμημάτων ένταξης, τη προσθήκη τομέων στα επαγγελματικά γυμνάσια, στα επαγγελματικά λύκεια και στην επαγγελματική σχολή και τμημάτων ειδικοτήτων, τη στελέχωσή τους και την αύξηση ή μείωση των θέσεων.

-Τη σύνταξη ετήσιας έκθεσης πεπραγμένων.

-Τη σύνταξη εκθέσεων-προτάσεων για τις ενδεχόμενες κτιριακές και υλικοτεχνικές παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν στις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής και στα σχολεία γενικής εκπαίδευσης της περιοχής αρμοδιότητας κάθε Κέντρου Διαφοροδιάγνωσης Διάγνωσης Υποστήριξης (ΚΕΔΔΥ).

-Τη σύνταξη εξατομικευμένων εκθέσεων-προτάσεων για όλους τους μαθητές της αρμοδιότητας του κάθε Κέντρου Διαφοροδιάγνωσης Διάγνωσης Υποστήριξης (ΚΕΔΔΥ), στις οποίες αναφέρονται οι σύγχρονες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις, τα εκπαιδευτικά βοηθήματα, τα καινοτόμα προϊόντα ή υπηρεσίες προηγούμενης τεχνολογίας που μπορούν να υποστηρίξουν τη λειτουργικότητα και τη συμμετοχή του κάθε μαθητή με αναπηρία και με εκπαιδευτικές ανάγκες στη διαδικασία της συνεκπαίδευσης με τους μαθητές του γενικού εκπαιδευτικού πλαισίου.

-Την πρόταση για την εφαρμογή των προγραμμάτων πρώιμης παρέμβασης όπου

απαιτείται.

(οι πληροφορίες δόθηκαν από τα ΚΕΔΔΥ ΠΑΤΡΑΣ)

ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ(Ε.Ι.Α.Α.)

Το Εθνικό Ίδρυμα Αποκατάστασης Αναπήρων λειτουργεί ως παράρτημα στη Πάτρα από το 1983, είναι το μοναδικό κέντρο που προσφέρει ολοκληρωμένες υπηρεσίες ιατρικής αποκατάστασης, προσβάσιμες από το ευρύ κοινό χάρη στο Εθνικό Σύστημα Υγείας.

Στο πλαίσιο των υπηρεσιών του Ιδρύματος εντάσσονται, επίσης, υπηρεσίες κοινωνικής αποκατάστασης σε άτομα με ειδικές ανάγκες, ενώ, με πρωτοβουλία του κέντρου, λειτουργεί και κλάδος εκπαίδευσης, κατάρτισης και επαγγελματικής αποκατάστασης των εν λόγω ατόμων, ο οποίος μάλιστα εμφανίζει έντονη δραστηριότητα.

ΤΜΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ

1)ΙΑΤΡΕΙΑ-ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Στο χώρο του ιδρύματος λειτουργούν δύο κλινικές Φυσικής Ιατρικής Αποκατάστασης.

Τα ειδικά ιατρεία που περιλαμβάνονται στο Ίδρυμα είναι τα εξής:

- Ιατρείο εκτίμησης και αντιμετώπισης διαταραχών κίνησης
- Ιατρείο εγκεφαλικής παράλυσης
- Ιατρείο χρόνιου μυοσκελετικού πόνου
- Ιατρείο αθλητιατρικής
- Ιατρείο οστεοπόρωσης και μεταβολικών νοσημάτων
- Ιατρείο απομυελινωτικών παθήσεων και εκφυλιστικών παθήσεων του νευρομυϊκού συστήματος
- Ιατρείο αντιμετώπισης οσφυαλγίας (με ομαδικά προγράμματα κινησιοθεραπείας- άσκησης εντός θερμαινόμενης πισίνας)
- Ιατρείο εκτίμησης ακρωτηριασμών
- Ιατρείο αντιμετώπισης διαταραχών μυϊκού τόνου-σπαστικότητας

2)ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Ο εν λόγω τομέας περιλαμβάνει ψυχοκοινωνική αξιολόγηση του ατόμου με κινητικά προβλήματα, συμβουλευτική-υποστήριξη του κινητικά αναπήρου και της οικογένειας αλλά και πληροφόρηση για τα προγράμματα κοινωνικής πολιτικής επαγγελματικής αποκατάστασης. Επίσης, παρέχει επίδομα σε φοιτητές ΑΕΙ-ΑΤΕΙ με κινητικά προβλήματα.

3)ΤΜΗΜΑ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Στελεχωμένο με εξειδικευμένο προσωπικό, το συγκεκριμένο τμήμα προσφέρει θεραπευτική αγωγή με κινησιοθεραπεία στους πάσχοντες από νοσήματα ή κακώσεις του νευρικού και του μυοσκελετικού συστήματος.

4)ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Στελεχώνεται από έναν ψυχολόγο και παρέχει ψυχολογική υποστήριξη στους ασθενείς και των δύο κλινικών.

5)ΤΜΗΜΑ ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Στο εν λόγω τμήμα αξιολογούνται κλινικά οι κινητικές και γνωστικές δεξιότητες του ασθενούς, η αισθητικότητά του αλλά και οι γενικότερες ικανότητες του στη καθημερινή ζωή. Από εκεί και έπειτα οι στόχοι που τίθενται σχετίζονται με τη βελτίωση όλων των παραπάνω δεξιοτήτων και την επανένταξη στους φυσιολογικούς ρυθμούς ζωής, με ειδικές θεραπείες και μέσα τελευταίας τεχνολογίας. Πρόκειται σαφώς για ένα από τα πιο σημαντικά τμήματα του ιδρύματος.

6)ΜΟΝΑΔΑ ΒΙΟΪΑΤΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Η συγκεκριμένη μονάδα ασχολείται με την παροχή σύγχρονων υπηρεσιών εμβιομηχανικής στα άτομα με κινητικές δυσκολίες με τη χρήση νέων τεχνολογικών μέσων. Μεταξύ άλλων παρέχει εξειδικευμένες μετρήσεις μηχανικής σώματος (ανάλυση βάδισης, κίνησης σπονδυλικής στήλης, ισορροπίας) αλλά και τεχνικά βοηθήματα (σχεδιασμό κατασκευή και ποιοτικό έλεγχο τεχνικών βοηθημάτων).

7)ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Προσφέρεται για άτομα ηλικίας από 16 ετών και άνω. Μετά από ατομική εξέταση παρέχεται θεραπεία σε όσους έχουν υποστεί εγκεφαλικά επεισόδια, κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, ανευρύσματα κ.λπ. και έχουν δυσκολίες στην επικοινωνία και τη γραφή.

8)ΤΟΜΕΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Προσφέρεται στους νέους άνω των 16 ετών με ειδικές ανάγκες και περιλαμβάνει εκπαίδευση σε ειδικότητες, όπως τυπογραφία-βιβλιοδεσία, ξυλουργική, υποδηματοποιία και μηχανοπλεκτική.

9)ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΙΤΟΛΟΓΙΚΟ

Στελεχωμένο με ειδικό διαιτολόγο έχει ως στόχο τη δημιουργία ειδικού διαιτολογίου και τη παροχή συμβουλών στους ασθενείς του ιδρύματος που εμφανίζουν παχυσαρκία, υπέρταση, προβλήματα με το γαστρεντερικό σύστημα, υπερλιπιδαιμίες ή σακχαρώδη διαβήτη.

(οι πληροφορίες δόθηκαν από το ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΠΑΤΡΑΣ)

ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΩΦΩΝ (Ε.Ι.Κ.)

Απευθύνεται σε κωφούς και βαρήκοους μαθητές από μηνών μέχρι 18 ετών.

Παρεχόμενες Υπηρεσίες:

- βρεφοσυμβουλευτικός σταθμός, νηπιαγωγείο, δημοτικό, γυμνάσιο και λύκειο σχολείο
  - Οικοτροφείο για μαθητές /τριες από 6 έως 18 ετών
  - Κοινωνική υπηρεσία που υποστηρίζει γονείς και παιδιά σε θέματα κοινωνικής πρόνοιας
  - Εγκαιρη παρέμβαση και συμβουλευτική γονέων αμέσως μετά τη διάγνωση του προβλήματος και μέχρι την εγγραφή του παιδιού στο τυπικό σχολικό σύστημα
  - Διαμεσολάβηση για την εξεύρεση εργασίας μετά την αποφοίτηση των μαθητών από το σχολείο
  - Δωρεάν μαθήματα νοηματικής γλώσσας για κάθε ενδιαφερόμενο
- (οι πληροφορίες δόθηκαν από το ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΩΦΩΝ ΠΑΤΡΑΣ)

ΜΟΝΑΔΑ ΣΠΑΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ

Με το νόμο 3329/2005 η μονάδα λειτουργεί σαν Ν.Π.Δ.Δ. και υπάγεται στην Υ.Π.Ε. Δυτικής Ελλάδος. Σκοπός της Μονάδας Σπαστικών Παιδιών είναι η κινητική αποκατάσταση, η αυτονομία και η κοινωνική ένταξη στα πλαίσια του δυνατού των παιδιών με κινητικά προβλήματα.

Στη Μονάδα προσφέρονται υπηρεσίες με τη μέθοδο συνεδριών σε παιδιά ηλικίας από 10 ημερών έως 18 ετών. Η δύναμη της μονάδας είναι περίπου 40 παιδιά. Προσφέρει Φυσιοθεραπεία, Εργοθεραπεία, Λογοθεραπεία και συνεργάζεται με το Ειδικό Σχολείο που υπάγεται στο Υπουργείο Παιδείας.

Φυσιοθεραπεία: κινητική αποκατάσταση σε παιδιά πάσχοντα από εγκεφαλική παράλυση και άλλες αναπηρίες.

Εργοθεραπεία: κινητική αποκατάσταση των άνω άκρων, αυτοεξυπηρέτηση, προσχολική αγωγή των παιδιών.

Λογοθεραπεία: η οποία προς το παρόν παρέχεται σε συνεργασία με το Α.Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΩΝ.

Η Μονάδα προς το παρόν λειτουργεί τα πρωινά από τις 7:00 έως τις 2:00, προβλέπεται όμως μετά την έγκριση του οργανισμού λειτουργία σε ολόημερη βάση. Η Μονάδα Σπαστικών Παιδιών ασχολείται κυρίως με την εγκεφαλική παράλυση. Δηλαδή με την σπαστική παραπληγία (πάσχουν τα δύο κάτω άκρα), τη σπαστική τετραπληγία (πάσχουν τα δύο άνω και κάτω άκρα) και τη σπαστική ημιπληγία (πάσχει το άνω και κάτω άκρο αριστερά ή δεξιά). Επιμέρους ασχολείται και με άλλες διαταραχές του κεντρικού νευρικού συστήματος (αθέτωση, χορεία, σύνδρομο Down), και την ψυχοκινητική καθυστέρηση. Η Μονάδα Σπαστικών Παιδιών συνεργάζεται με τις παιδιατρικές κλινικές των δημόσιων νοσοκομείων καθώς και με διάφορα ιδρύματα της ευρύτερης περιοχής της Πάτρας. Στη Μονάδα ασχολείται εξειδικευμένο προσωπικό (φυσιοθεραπευτές, εργοθεραπευτές), βοηθητικό προσωπικό, διοικητικό προσωπικό. Επίσης υπάρχει λεωφορείο ειδικά διαμορφωμένο για την κατ' οίκον καθημερινή μεταφορά των παιδιών από τη μονάδα. Τα Χριστούγεννα και τις Αποκριές πραγματοποιούνται ψυχαγωγικές εκδηλώσεις για τα παιδιά και τους γονείς (κουκλοθέατρο, χορωδία, μοίρασμα δώρων).

Τα προγράμματα που προσφέρει η Μονάδα Σπαστικών Παιδιών παρέχονται δωρεάν, ύστερα από ιατρική εξέταση, από το γιατρό της Μονάδας.

(οι πληροφορίες δόθηκαν από τη ΜΟΝΑΔΑ ΣΠΑΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΑΤΡΑΣ)

ΚΕΝΤΡΟ ΑΠΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ (Κ.Α.Φ.Κ.Α.) ΑΙΓΙΟΥ « ΚΛΕΟΜΕΝΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΙΑΤΡΟΥ»

Το Κέντρο Αποθεραπείας, Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης (Κ.Α.Φ.Κ.Α.) απευθύνεται σε άτομα με αναπηρίες και ειδικότερα σε άτομα με συγγενείς διαταραχές ή βλάβες μόνιμες ή προσωρινές του μυϊκού, νευρικού, κυκλοφορικού, αναπνευστικού συστήματος καθώς και σε άτομα με νοητική υστέρηση, τα οποία έχουν ανάγκη φυσικής και κοινωνικής αποκατάστασης, με στόχο την πρόληψη της αναπηρίας ή τη μείωσή της.

Στο κέντρο αυτό, στην πλήρη μορφή τους (κλειστή περίθαλψη-νοσηλεία) υπάρχει δυνατότητα διανυκτέρευσης ή νοσηλείας των ασθενών στις εγκαταστάσεις του.

Σκοπός του είναι:

-Η παροχή υπηρεσιών αποθεραπείας, φυσικής και κοινωνικής αποκατάστασης στα ανωτέρω άτομα, ανεξαρτήτως ηλικίας (ή οριζόμενης εκ των οργανισμών της εκάστοτε υπηρεσίας)

-Η παροχή ψυχολογικής και κοινωνικής στήριξης των ιδίων και των οικογενειών τους

-Η εκπαίδευση του ατόμου στο να αυτοεξυπηρετείται και να εργάζεται έπειτα από την ασθένεια ή το ατύχημα

-Η λειτουργία προστατευμένων εργαστηρίων και κινητών μονάδων αποθεραπείας, φυσικής και κοινωνικής αποκατάστασης, για την κατ' οίκον περίθαλψη των ατόμων με ειδικές ανάγκες και την επανένταξή τους στην κοινότητα

-Η υλοποίηση προγραμμάτων για έρευνα, θεμάτων που αφορούν τα άτομα με ειδικές ανάγκες

Τα τμήματα που υπάρχουν στο Κέντρο είναι:

Ορθοπεδικό Τμήμα

-Συντονίζει σε συνεργασία με τα υπόλοιπα τμήματα, σε καθημερινή βάση τα προγράμματα αποκατάστασης των ατόμων με ειδικές ανάγκες αλλά και ασθενών με παθήσεις του μυοσκελετικού συστήματος

-Πραγματοποιεί τακτικά εξωτερικά ιατρεία χρόνιων ορθοπεδικών παθήσεων

-Υπάρχει δυνατότητα άμεσης πρωτοβάθμιας αντιμετώπισης οξέων κακώσεων του μυοσκελετικού συστήματος.

Τμήμα Νοσηλευτικής Υπηρεσίας

-Είναι υπεύθυνο για τη νοσηλεία των ασθενών, τον προγραμματισμό των ραντεβού και σε συνεργασία με τον ιατρό για την αντιμετώπιση των χρόνιων και επειγόντων περιστατικών

Ψυχολογική Υποστήριξη

-Συμβουλευτική-Ψυχολογική υποστήριξη: - ατόμων με χρόνια ασθένεια ή αναπηρία μελών της οικογένειας των ασθενών

γονέων παιδιών με ειδικές ανάγκες, δυσκολίες στο λόγο προβλήματα συμπεριφοράς

-Συνεργασία με τη θεραπευτική ομάδα για το σχεδιασμό θεραπειών που θα καλύπτουν τόσο τις σωματικές όσο και τις ψυχολογικές ανάγκες του ασθενούς.

Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας

-Διεξαγωγή Κοινωνικής Έρευνας

-Συναισθηματική, ψυχολογική υποστήριξη και του οικογενειακού του περιβάλλοντος

-Εκπαίδευση της οικογένειας για την συμμετοχή της στην αντιμετώπιση των εξειδικευμένων αναγκών φροντίδας των μελών της που έχουν ανάγκη

-Ενημέρωση των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των οικογενειών τους σε θέματα που αφορούν άτομα με ειδικές ανάγκες (δικαιώματα, παροχές)

-Συνεργασία με φορείς

-Αξιοποίηση των μέσων της κοινότητας

Τμήμα Φυσικοθεραπείας

-Παρέχει ολοκληρωμένες υπηρεσίες αξιολόγησης και αποκατάστασης σε άτομα με μυοσκελετικές, νευρολογικές, ρευματολογικές και αθλητικές κακώσεις

-Υπάρχει εξειδικευμένο τμήμα για την αντιμετώπιση κινητικών προβλημάτων παιδιών με

νευροεξελικτικές διαταραχές

Τμήμα Εργοθεραπείας

Εφαρμόζονται προγράμματα αυτοεξυπηρέτησης ασθενών, (ένδυση, υπόδυση), δραστηριοτήτων καθημερινής ζωής (σίτιση, προσωπική υγιεινή, καθαριότητα, οικιακές δραστηριότητες), μετακίνησης, μεταφοράς, βάδισης. Χρησιμοποιούνται ειδικά βοηθήματα καθημερινής ζωής για όλα τα προγράμματα.

Τμήμα Λογοθεραπείας

-Πραγματοποιείται αξιολόγηση της ανθρώπινης επικοινωνίας (φωνής, ομιλία, λόγου-προφορικού και γραπτού)

-Διάγνωση, σύμφωνα με τα συμπτώματα που παρατηρούνται

-Κατάρτιση εξατομικευμένου προγράμματος για κάθε άτομο

-Πρόληψη και εφαρμογή θεραπευτικών μεθόδων

(οι πληροφορίες δόθηκαν από το Κ.Α.Φ.Κ.Α)

ΕΙΔΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ (Ε.Κ.Α.Μ.Ε.)

Η ίδρυση του κέντρου το 1997 ήταν αποτέλεσμα της ενεργοποίησης μια ομάδας γονέων παιδιών με ειδικές ανάγκες και ευαισθητοποιημένων φίλων τους, οι οποίοι διαπίστωσαν την έλλειψη σε τοπικό επίπεδο ενός ειδικευμένου φορέα.

Από το Νοέμβριο του 1998 άρχισε να λειτουργεί το Ειδικό Κέντρο Αποκατάστασης και Μέριμνας Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες ως Κέντρο Δημέρευσης, στο οποίο φοιτούν σήμερα αγόρια και κορίτσια άνω των 15 ετών που προέρχονται από τον δήμο Αιγίου και την ευρύτερη περιοχή της Αιγιαλείας.

Σκοπός του εκπαιδευτικού προγράμματος είναι η ατομική πρόοδος των νέων με νοητική υστέρηση, η υγιής και αυτοδύναμη παρουσία τους στο κοινωνικό σύνολο, η προεπαγγελματική τους κατάρτιση μέσα από την δημιουργική απασχόληση και όπου είναι δυνατόν η αποκατάστασή τους (μέσα από σεμινάρια, προγράμματα). Μαθαίνουν να αξιοποιούν τις ατομικές τους δεξιότητες και να τις μετατρέπουν σε δημιουργίες. Καθημερινά εφαρμόζονται:

-Ενίσχυση σχολικών γνώσεων (ένταξη στον χώρο, τον χρόνο, απλές γραμματικές και μαθηματικές έννοιες, χρήση χρημάτων)

-Αυτοεξυπηρέτηση και προσωπική υγιεινή και φροντίδα

-Λογοθεραπεία

-Γυμναστική

-Φυσιοθεραπεία

-Κοινωνικοποίηση (εκπαιδευτικές επισκέψεις, εκδρομές, συνεργασία με σχολεία)

-Αθλητισμός, συμμετοχή ατόμων με ειδικές ανάγκες στα πανελλήνια πρωταθλήματα στίβου, κολύμβησης και άρσης βαρών.

-Συμβουλευτική γονέων

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

-Παλαίωσης εικόνων

-Καλλιτεχνικού γύψου-πηλού

-Κατασκευών χαρτιού (κάρτες, προσκλητήρια, σημειωματάρια)

-Λαϊκής τέχνης

-Κεντημάτων-Διακόσμησης κεριών

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ενεργή συμμετοχή στα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης μέσα από: θεατρικές παραστάσεις, οργάνωση εκδηλώσεων, χορών, ημερίδων με ανάλογα θέματα, συμμετοχή στα Ανθεστήρια (τοπικός θεσμός του Αιγίου με παρέλαση αρμάτων με λουλούδια).

Η επιστημονική ομάδα του κέντρου αποτελείται από:

1 ιατρό νευρολόγο

1 ψυχολόγο

2 κοινωνικούς λειτουργούς

1 λογοθεραπευτή

1 φυσιοθεραπευτή

γυμναστές

Σημαντική η συμμετοχή στο πρόγραμμα και εθελοντών διαφόρων ειδικοτήτων.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Το κέντρο λειτουργεί στο Αίγιο κάθε μέρα εκτός Σαββάτου και Κυριακής από τις 7:30 το πρωί έως τις 15:30 το μεσημέρι. Οι νέοι συμμετέχουν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα δωρεάν ενώ η μετακίνησή τους γίνεται με ειδικά διαμορφωμένο πουλμανάκι 9 θέσεων του κέντρου.

(οι πληροφορίες δόθηκαν από το Ε.Κ.Α.Μ.Ε ΠΑΤΡΑΣ)

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΤΡΑΣ Η " ΜΕΡΙΜΝΑ "

Από το 1969 λειτουργεί στη Πάτρα, δίπλα στη Μονή Γηροκομείου το Θεραπευτικό Παιδαγωγικό Κέντρο Πατρών για άτομα με νοητική υστέρηση « η Μέριμνα», αποτελώντας έναν από τους πρώτους επιστημονικούς χώρους στην Ελλάδα για άτομα με νοητική υστέρηση.

Αρχικά το κέντρο λειτούργησε σαν φιλανθρωπικό σωματείο. Η έκταση ήταν δωρεά της Ιωάννας Χρυσοβιτσάνου, ενώ η αρχική μονάδα κτίστηκε από δωρεές της Πατραϊκής κοινωνίας, οι οποίες συνεχίζονται μέχρι και σήμερα.

Το κέντρο καλύπτει μέρος των εξόδων λειτουργίας του από επιχορηγήσεις της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αχαΐας και του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, από το οποίο και εποπτεύεται. Επίσης, είναι συμβεβλημένο με όλους τους ασφαλιστικούς οργανισμούς.

Σκοπός του κέντρου είναι η εκπαίδευση, η επαγγελματική κατάρτιση και η ψυχοκοινωνική υποστήριξη ατόμων (παιδιών και νέων) που παρουσιάζουν νοητική υστέρηση.

Οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι οι εξής:

1. Αξιολόγηση και διάγνωση
2. Ειδική Αγωγή
3. Ψυχοκοινωνική στήριξη και αποκατάσταση
4. Επαγγελματική Κατάρτιση
5. Επαγγελματική Αποκατάσταση
6. Ένταξη στο οικογενειακό και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον

Από το 1998 έχει πιστοποιηθεί από το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης (Ε.ΚΕ.ΠΙΣ.), ως

Εξειδικευμένο Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης για Άτομα με Νοητική Υστέρηση.

Το κέντρο υλοποιεί Ευρωπαϊκά Προγράμματα Επαγγελματικής Κατάρτισης για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες.

Διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο του οποίου τα τέσσερα μέλη προέρχονται από το Φιλανθρωπικό Σωματείο Μέριμνα και τα τρία μέλη διορίζονται από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αχαΐας.

Το κέντρο είναι στελεχωμένο με επιστημονικό προσωπικό (από ψυχολόγο, λογοθεραπευτή και κοινωνικούς λειτουργούς), εκπαιδευτικό και βοηθητικό προσωπικό.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ " ΜΕΡΙΜΝΑ "

ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Το τμήμα προμαθησιακής αγωγής έχει σαν στόχους:

- την εκμάθηση δεξιοτήτων αυτοεξυπηρέτησης
- τη γνώση του σώματος και των κανόνων της προσωπικής υγιεινής
- την επικοινωνία-ανάπτυξη λόγου
- τη κοινωνικοποίηση
- την αγωγή των αισθήσεων και της κινητικότητας
- την ανάπτυξη του αυτοσυναίσθηματος
- τη ψυχική ισορροπία

ΤΜΗΜΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Το πρόγραμμα αυτό στοχεύει:

- Στην απόκτηση δεξιοτήτων αυτοεξυπηρέτησης
- Στην προσαρμογή τους στο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον
- Στην απόκτηση δεξιοτήτων ζωής.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Στόχος του είναι να αποκτήσουν τα άτομα με νοητική υστέρηση- μέσω διαφόρων δραστηριοτήτων- ικανότητες υψηλότερου επιπέδου, προκειμένου να μπορέσουν στη συνέχεια να ενταχθούν και να εκπαιδευτούν στα εργαστήρια επαγγελματικής κατάρτισης.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Στα προγράμματα των εργαστηρίων επαγγελματικής κατάρτισης γίνονται δεκτά άτομα ηλικίας άνω των 16 ετών. Τα προγράμματα αυτά στοχεύουν:

- στη καλλιέργεια ικανοτήτων και δεξιοτήτων σε συγκεκριμένα αντικείμενα εργασίας με βάση τα ενδιαφέροντα και τις επιμέρους ικανότητες του κάθε σπουδαστή
- στη δημιουργία ευκαιριών για τοποθέτηση σε θέσεις εργασίας
- στη διεύρυνση των κοινωνικών δεξιοτήτων
- στην ενίσχυση των προσωπικών επιδιώξεων
- στη δημιουργία κινήτρων για εργασία
- στην απόκτηση εργασιακής συνείδησης
- στην απόκτηση ικανοτήτων επικοινωνίας και συνεργατικότητας
- στη διατήρηση της ψυχικής ισορροπίας

Στους καταρτιζόμενους παρέχεται η δυνατότητα να εκπαιδευτούν σε πλήρως εξοπλισμένα εργαστήρια επαγγελματικής κατάρτισης, αποκτώντας τις βασικές γνώσεις και δεξιότητες του επαγγέλματος και των αρχών εργασίας, στοχεύοντας συγχρόνως και στην απόκτηση αυτοπεποίθησης, συναισθηματικής σταθερότητας και προώθησης στην απασχόληση.

Στο κέντρο λειτουργούν τα εξής εργαστήρια:

- Ξυλουργικής-Ξυλογλυπτικής
- Αγγειοπλαστικής
- Κηπουρικής-Ανθοδετικής
- Γενικής Χειροτεχνίας-Ραπτικής
- Ξενοδοχειακής Υποστήριξης
- Βιβλιοδεσίας

ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Το κέντρο στα πλαίσια μιας ολοκληρωμένης παροχής υπηρεσιών προώθησης των καταρτιζόμενων των εργαστηρίων επαγγελματικής κατάρτισης, διανύει μια αξιοσημείωτη πορεία τα τελευταία χρόνια στο χώρο της επαγγελματικής αποκατάστασης αυτών. Συγκεκριμένα, υλοποιούνται ενέργειες αποκατάστασης των καταρτιζομένων, άμεσα στην ελεύθερη αγορά εργασίας και επιπλέον, παρέχονται υπηρεσίες υποστηριζόμενης απασχόλησης.

Στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του, το κέντρο προχώρησε σε επαφές με εργοδότες και υπηρεσίες, προκειμένου να ενημερώσει και να ευαισθητοποιήσει τις δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις, για τις δυνατότητες, τις ιδιαιτερότητες και τις δεξιότητες των ατόμων με νοητική υστέρηση, με απώτερο σκοπό τη τοποθέτησή τους στην αγορά εργασίας.

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Για την ενίσχυση και τον εμπλουτισμό των βασικών προγραμμάτων όλων των τμημάτων εφαρμόζονται επίσης προγράμματα:

- Κοινωνικοποίησης
- Ανάπτυξης δεξιοτήτων επικοινωνίας
- Ψυχολογικής υποστήριξης
- Φυσικής αγωγής
- Λογοθεραπείας
- Κοινωνικής ένταξης
- Συνεργασίας με το οικογενειακό περιβάλλον

ΞΕΝΩΝΑΣ

Ο ξενώνας λειτουργεί από Δευτέρα έως Παρασκευή μεσημέρι. Εκτός των κύριων παροχών (όπως ύπνος, σίτιση και υγιεινή), παρέχονται παράλληλα απογευματινά ψυχαγωγικά-εκπαιδευτικά προγράμματα όπως: αθλητικές δραστηριότητες, κατασκευές-χειροτεχνίες, βραδινές έξοδοι σε καφετέριες και ταβέρνες, προβολή ταινιών βίντεο, εκδρομές.

Στο κέντρο λειτουργούν ομάδα χορού και ομάδα θεάτρου. Το Θεραπευτικό Παιδαγωγικό Κέντρο " Μέριμνα " είναι ίσως από τα πρώτα στην Ελλάδα που στήριξαν τη προσπάθεια της αθλητικής διοργάνωσης των Special Olympics με την συμμετοχή αθλητικών αποστολών από το 1987. Η μετακίνηση των εκπαιδευομένων γίνεται με τους εξής τρόπους: με τα ιδιόκτητα λεωφορεία του κέντρου. Στα δρομολόγια των λεωφορείων αυτών συμπεριλαμβάνονται άτομα που δεν μπορούν να μετακινηθούν με άλλο τρόπο. Επίσης και με την αστική συγκοινωνία. Με αυτόν τον τρόπο μετακινούνται οι εκπαιδευόμενοι που μετά από τη παρακολούθηση του αντίστοιχου προγράμματος

κυκλοφοριακής αγωγής μπορούν να κάνουν χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς. Το κέντρο πραγματοποιεί κάθε χρόνο δύο παζάρια (Χριστούγεννα, καλοκαίρι) με τις δημιουργίες των εκπαιδευομένων.

(οι πληροφορίες δόθηκαν από τη `` ΜΕΡΙΜΝΑ `` ΠΑΤΡΑΣ)

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ -"Η ΚΙΒΩΤΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ" ΑΣΥΛΟ ΧΡΟΝΙΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ-ΓΑΛΗΝΗ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Ξεκίνησε τη λειτουργία του το 1973 αρχικά σαν άσυλο απόρων κορασίδων. Το 1977 πήρε τη μορφή που έχει σήμερα ενώ από το 1979 και μετά στεγάζεται σε ιδιόκτητο κτίριο ύστερα από δωρεά ιδιώτη. Είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και η εποπτεύουσα αρχή του είναι η Διεύθυνση Υγείας και Πρόνοιας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης του νομού Αχαΐας.

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ: Αποτελείται από επτά μέλη το διοικητικό συμβούλιο τα οποία είναι αιρετά από τα μέλη της γενικής συνέλευσης (στην οποία μπορεί ο καθένας να γίνει μέλος.) Οι εκλογές για τα μέλη πραγματοποιούνται κάθε τρία χρόνια και φυσικά η δραστηριότητα τους είναι άμισθη.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ: Η παροχή στέγης, φαγητού και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σε παιδιά με σοβαρές χρόνιες παθήσεις δια βίου. Αναλυτικότερα τα παιδιά που φιλοξενούνται έχουν δείκτη νοημοσύνης κάτω του 30 και πάσχουν από νοητική υστέρηση, εγκεφαλική παράλυση, αυτισμό, επιληψία, κώφωση-τύφλωση. Σήμερα φιλοξενούνται στο άσυλο πενήντα οκτώ παιδιά. Ηλικιακά τα παιδιά αυτά είναι από τριών έως σαράντα τριών ετών.

ΔΙΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΧΩΡΩΝ-ΚΤΙΡΙΟΥ: Αποτελείται από το ισόγειο και τέσσερις επιπλέον ορόφους στα οποία βρίσκονται:

-ΙΣΟΓΕΙΟ: Βρίσκεται η αίθουσα υποδοχής, σίτισης, ψυχαγωγίας και εκδηλώσεων, το φυσικοθεραπευτήριο και τα γραφεία διοίκησης.

-1ος ΟΡΟΦΟΣ: Φιλοξενούνται τα παιδιά χωρίς ιδιαίτερες κινητικές δυσκολίες με νοητική υστέρηση και επιληψία.

-2ος ΟΡΟΦΟΣ: Παιδιά με βαριές νοητικές και κινητικές παθήσεις, τύφλωση-κώφωση.

-3ος ΟΡΟΦΟΣ: Επίσης παιδιά με βαριές νοητικές και κινητικές παθήσεις, τύφλωση-κώφωση.

-4ος ΟΡΟΦΟΣ: Φιλοξενούνται τα μικρότερα παιδιά ηλικίας τριών έως δέκα ετών.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ: Αποτελείται από σαράντα τρία άτομα εκ των οποίων είναι:

1 διοικητικός προϊστάμενος

1 διοικητικός υπάλληλος

2 γιατροί-παιδίατρος και ψυχίατρος

1 κοινωνικός λειτουργός

2 φυσικοθεραπεύτριες

1 εργοθεραπεύτρια

1 προϊσταμένη του νοσηλευτικού και του βοηθητικού προσωπικού

6 νοσηλεύτριες

3 μαγείρισσες

3 πλύντριες

2 καθαρίστριες.

20 παιδοκόμοι και προσωπικό γενικών καθηκόντων

ΦΟΡΕΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ: Το διοικητικό συμβούλιο του σωματείου συνεργάζεται αρχικά με το προσωπικό (για την εύρυθμη λειτουργία και τη κάλυψη άμεσων αναγκών που μπορούν να προκύψουν), με εθελοντικές οργανώσεις, δημόσιες και ιδιωτικές υπηρεσίες καθώς και με τους γονείς των παιδιών όταν αυτό είναι εφικτό.

ΕΣΟΔΑ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ: Οι οικονομικές ανάγκες του ασύλου καλύπτονται από:

-Τα ασφαλιστικά ταμεία των παιδιών

-Τη κρατική επιχορήγηση η οποία καλύπτει περίπου το 23% των εξόδων του ιδρύματος

-Κυρίως όμως από δωρεές πολιτών και φορέων είτε σε χρήματα είτε σε είδος παραδείγματος χάρη τρόφιμα

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ:

- Επιδίωξη της επικοινωνίας και ανάπτυξης εποικοδομητικών σχέσεων με τους οικείους και τους γονείς των παιδιών
- Ευαισθητοποίηση τους για τη πάθηση του παιδιού καθώς και
- Ενημέρωση τους για την εξέλιξη της υγείας του
- Αρχειοθέτηση και ενημέρωση των ιατρικών φακέλων των παιδιών
- Λήψη κοινωνικού ιστορικού και λοιπών χρήσιμων στοιχείων

ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ: Στα πλαίσια μιας «αρμονικής» και «φυσιολογικής» ζωής των παιδιών αυτών πραγματοποιούνται:

- Ψυχαγωγικές εκδηλώσεις
  - Γιορτές στο χώρο του ασύλου
  - Εκδρομές με εκπαιδευτικό και ψυχαγωγικό χαρακτήρα στα παιδιά που μπορούν να ανταπεξέλθουν.
  - Διοργάνωση και συμμετοχή των παιδιών στη κατασκήνωση του Πόρτου Ρίου κάθε καλοκαίρι
- (οι πληροφορίες δόθηκαν από το ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ Ή ΚΙΒΩΤΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ΄΄ ΠΑΤΡΑΣ)

ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΩΝ

Το Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής και Ερευνών είναι κοινωφελής οργανισμός ιδιωτικού δικαίου. Επιχορηγείται και εποπτεύεται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Το Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής και Ερευνών εισήγαγε και εφάρμοσε το πνεύμα της Κοινωνικής Ψυχιατρικής καθώς και της ψυχοδυναμικής σκέψης στη δημόσια περίθαλψη οργανώνοντας προοδευτικά εξωνοσοκομειακούς τομείς ψυχικής υγιεινής για την πρόληψη και θεραπεία των ψυχικών διαταραχών.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΗΒΩΝ

Διαγνωστική, συμβουλευτική και θεραπευτική παρέμβαση σε εφήβους (14-18 ετών) που αντιμετωπίζουν ψυχολογικά ή ψυχιατρικά προβλήματα καθώς και συμβουλευτική παρέμβαση στην οικογένεια και τη κοινότητα.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

Διαγνωστική, συμβουλευτική και θεραπευτική παρέμβαση σε ενήλικους (άνω των 18 ετών) που αντιμετωπίζουν ψυχολογικά ή ψυχιατρικά προβλήματα καθώς και συμβουλευτική παρέμβαση στην οικογένεια και τη κοινότητα.

ΜΟΝΑΔΑ ΓΝΩΣΙΑΚΩΝ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΩΝ

Προσφέρει:

- α) Ολοκληρωμένη εκπαίδευση στις γνωσιακές ψυχοθεραπείες σε ψυχιάτρους-παιδοψυχιάτρους (ειδικευόμενους και μη) και κλινικούς ψυχολόγους
- β) Ψυχοθεραπεία βραχείας διάρκειας σε πρόσωπα με ειδικά ψυχιατρικά προβλήματα, που απαιτούν γνωσιακή αντιμετώπιση

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Προσφέρει: επαγγελματική εκπαίδευση μέσα από παρακολούθηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων που υλοποιούνται στα εργαστήρια του κέντρου με στόχο τη κοινωνική ένταξη και όπου είναι εφικτό η προώθηση στην αγορά εργασίας. Απευθύνεται σε πρόσωπα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα ηλικίας 16 έως 40 ετών.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ:

- Εργασιών γραφείου
- Κοινωνικών δεξιοτήτων
- Κηροπλαστικής και ειδών λαϊκής τέχνης

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ «ΦΛΟΓΑ ΕΛΠΙΔΑΣ»

Στόχος: η δημιουργία θέσεων εργασίας για άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα
Αντικείμενο: η κατασκευή εκκλησιαστικού και διακοσμητικού κεριού και η προώθησή του στην αγορά.

ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Στο κέντρο επαγγελματικής κατάρτισης υλοποιούνται επιδοτούμενα εκπαιδευτικά προγράμματα για επαγγελματίες προνοιάκων δομών και άνεργους επαγγελματίες ψυχικής υγείας.

ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Στο εξειδικευμένο κέντρο επαγγελματικής κατάρτισης υλοποιούνται επιδοτούμενα εκπαιδευτικά προγράμματα για άνεργους με ψοιχοκοινωνικά προβλήματα με σκοπό τη προώθησή τους στην αγορά εργασίας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΩΝ

- θεραπευτικές υποστηρικτικές ομάδες
- ατομικές θεραπευτικές συναντήσεις
- επισκέψεις σε πραγματικούς χώρους εργασίας
- εκθέσεις έργων των εργαστηρίων
- δημιουργία θεατρικής ομάδας και ομάδας παραδοσιακών χορών
- εκδρομές εκπαιδευτικού και ψυχαγωγικού χαρακτήρα
- αθλητικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις
- συνεργασία με τη τοπική και νομαρχιακή αυτοδιοίκηση και άλλους φορείς
- συνεργασία με τον ΟΑΕΔ και άλλους αρμόδιους φορείς για την επαγγελματική αποκατάσταση
- σεμινάρια εκπαίδευσης
- επιστημονικά συνέδρια

ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ:

2 ψυχίατροι

3 ψυχολόγοι

3 κοινωνικοί λειτουργοί

1 παιδοψυχίατρο

εθελοντές

ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

1 οικονομικά υπεύθυνος

4 γραμματείς

8 τεχνικοί ειδικής αγωγής (εκπαιδευτές εργαστηρίων)

1 καθαρίστρια

Ο ρόλος του /της κοινωνικού /κής λειτουργού στο Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής και Ερευνών είναι πολλαπλός:

-κοινωνική εργασία με άτομα

-κοινωνική εργασία με ομάδες

-κοινωνική εργασία με κοινότητα

-κοινωνική εργασία με οικογένεια

-κοινωνική εργασία με ιδρύματα

-συνεργασία με φορείς

-οργάνωση εκδρομών στο εσωτερικό και εξωτερικό

-διοργάνωση θεατρικών έργων και παραδοσιακών χορών

-κοινωνικές εκθέσεις

-κοινωνική έρευνα

Σήμερα, το Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής και Ερευνών αποτελεί το μεγαλύτερο δίκτυο υπηρεσιών ψυχικής υγείας στην Ελλάδα για παιδιά, εφήβους και ενήλικες.

(οι πληροφορίες δόθηκαν από το ΚΕΝΤΡΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΩΝ)

ΚΕΝΤΡΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Το Κέντρο Ψυχικής Υγείας υπάγεται στο Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, στην Υγειονομική Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, Γενικό Νοσοκομείο Πατρών "Άγιος Ανδρέας". Το Κέντρο Ψυχικής Υγείας αποτελεί τη βασική μονάδα Πρωτοβάθμιας Περίθαλψης στα πλαίσια της κοινοτικής ψυχιατρικής. Προσανατολίζεται στην ανάγκη για έγκαιρη αναγνώριση και αντιμετώπιση των ψυχολογικών προβλημάτων κυρίως μέσα στη κοινότητα και λιγότερο σε ειδικούς χώρους (κλινικές). Η οργάνωση και

η λειτουργία του Κέντρου Ψυχικής Υγείας ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2003. Το Κέντρο Ψυχικής Υγείας λειτουργεί καθημερινά από τις 8 το πρωί μέχρι τις 4 το μεσημέρι.

ΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΕΙΝΑΙ:

1) ΤΑΚΤΙΚΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ

Παρακολουθούνται ασθενείς, ηλικίας άνω των 16 ετών, με ψυχιατρικά προβλήματα χρόνια ή πρωτοεμφανιζόμενα των οποίων η κατάσταση δεν απαιτεί νοσηλεία. Οι ασθενείς πρέπει να προσέρχονται με το βιβλιάριο ασθενείας τους.

2) ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ-ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Παρέχεται ενημέρωση και υποστήριξη σε άτομα που αντιμετωπίζουν ψυχολογικά προβλήματα τα ίδια ή κάποιο μέλος της οικογένειάς τους, μέσα από ένα θεραπευτικό πρόγραμμα ατομικής ψυχοθεραπείας, η συχνότητα του οποίου καθορίζεται ανάλογα με τους θεραπευτικούς στόχους που έχουν συμφωνηθεί. Οι υπηρεσίες παρέχονται από κοινωνικό λειτουργό ή ψυχολόγο.

3) ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΗΜΕΡΑΣ

Λειτουργεί από το Σεπτέμβριο του 1998. Οι υπηρεσίες απευθύνονται σε άτομα με ψυχιατρικά προβλήματα που έχουν ανάγκη από παρακολούθηση, δημιουργική απασχόληση σε καθημερινή βάση, καθώς και την ανάπτυξη μιας σταθερής θεραπευτικής σχέσης. Η συμμετοχή στο πρόγραμμα γίνεται έπειτα από αρχική εκτίμηση των ενδιαφερομένων.

Στόχοι:

- Κοινωνικοποίηση μέσω της συμμετοχής, της αλληλεπίδρασης, της δημιουργίας και της ανάπτυξης δεξιοτήτων
- Επαναπροσδιορισμός ενδιαφερόντων
- Αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου
- Ψυχολογική στήριξη του ίδιου του θεραπευμένου και του περιβάλλοντός του
- Πρόληψη

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ:

- Ψυχοθεραπεία (ατομική-ομαδική)
- Ομάδα εργοθεραπείας
- Ομάδα τέχνης

- Ομάδα μουσικής
- Ομάδα θεραπευτικής γυμναστικής
- Ομάδα αναγνώσματος
- Ομάδα θεατρικού παιχνιδιού
- Ομάδα εφημερίδας
- Παρακολούθηση πολιτιστικών εκδηλώσεων-εκδρομών

Προϋποθέσεις Εισαγωγής: γίνονται δεκτά άτομα με ψυχικά νοσήματα ηλικίας 16 έως 45 ετών. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη παρακολούθηση του προγράμματος είναι η συνεργασία με το οικογενειακό ή άλλο υποστηρικτικό περιβάλλον των ασθενών.

4) ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΕ ΣΠΙΤΙ

Απευθύνεται σε ανθρώπους με ψυχολογικά προβλήματα, οι οποίοι για διάφορους λόγους, δεν μπορούν να αναζητήσουν ψυχιατρικές υπηρεσίες όταν τις χρειάζονται τόσο από φορείς του δημοσίου όσο και από φορείς του ιδιωτικού τομέα. Η παρέμβαση στο σπίτι διενεργείται από πολυεπιστημονική ομάδα που περιλαμβάνει ψυχίατρο, ψυχολόγο, κοινωνικό λειτουργό, νοσηλεύτη και εργοθεραπευτή. Για την επίσκεψη σε σπίτι απαιτείται η συγκατάθεση τόσο του ασθενούς όσο και του περιβάλλοντός του. Η διάρκεια των παρεμβάσεων στο σπίτι είναι ωριαία και αφορά κατά μέσο όρο σε 15 επισκέψεις, ανάλογα με τους εκάστοτε θεραπευτικούς στόχους που συμφωνούνται.

5) ΑΓΩΓΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Έχει στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού και των φορέων για τα ψυχολογικά προβλήματα έτσι ώστε να προλαμβάνονται, να αντιμετωπίζονται καλύτερα και να καταπολεμείται το στίγμα που συνοδεύει τη ψυχική νόσο. Για την επίτευξη του στόχου αυτού δημιουργήθηκε ένα δίκτυο επαγγελματιών ψυχικής υγείας που αποτελείται από 38 επαγγελματίες διαφόρων ειδικοτήτων (ψυχίατροι, ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, εργοθεραπευτές, νοσηλεύτες). Σε πρώτη φάση η ενημέρωση απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς, υγειονομικούς, εκκλησιαστικούς, αστυνομία και το δήμο Πατρών.

6) ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ

Απευθύνεται σε νέα άτομα (18-40 ετών) με χρόνια ψυχολογικά προβλήματα και δυσκολίες στη κοινωνικοποίησή τους, οι οποίοι δε βρίσκονται σε οξεία φάση και δεν χρήζουν νοσηλείας. Οι ομάδες είναι κλειστές, αποτελούνται από 8 μέχρι 10 άτομα βασίζονται στο αναπτυξιακό-εξελικτικό μοντέλο και έχουν υπαρξιακό και υποστηρικτικό

προσανατολισμό.

7) ΟΜΑΔΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ

Αφορά στην ενημέρωση, εκπαίδευση και υποστήριξη οικογενειών των οποίων κάποιο μέλος νοσεί χρόνια και σοβαρά. Η ομάδα αυτή αποτελείται από τους εξής επαγγελματίες: ψυχίατρο, ψυχολόγο, κοινωνικό λειτουργό, εργοθεραπευτή και νοσηλεύτη.

8) ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα παρακολουθούν οι εργαζόμενοι στο Κέντρο Ψυχικής Υγείας, ιατροί, εκπαιδευόμενοι ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί και νοσηλεύτες.

9) ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Προετοιμασία και ανακοίνωση κλινικών εργασιών σε επιστημονικά περιοδικά και συνέδρια.

10) ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Μόνιμο:

2 ψυχίατροι

3 κοινωνικοί λειτουργοί

4 νοσηλεύτες

2 εργοθεραπευτές

1 προσωπικό καθαριότητας

Εθελοντές:

2 ψυχολόγοι

1 γυμνάστρια

1 χοροδιδάσκαλος

1 θεατρολόγος

(οι πληροφορίες δόθηκαν από το ΚΕΝΤΡΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΤΡΑΣ)

ΚΛΙΜΑΚΑ

Η Κλίμακα ιδρύθηκε το 2000 και είναι ένας μη Κυβερνητικός Οργανισμός και Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, με δραστηριότητες που στοχεύουν τόσο στην διάθεση υπηρεσιών ψυχικής υγείας όσο και στην υλοποίηση προγραμμάτων κοινωνικής ενσωμάτωσης ευάλωτων ομάδων πληθυσμού.

Προσφέρει υπηρεσίες ιατρικές, ψυχοκοινωνικές, ειδικής υποστήριξης και φροντίδας σε άτομα και ομάδες ευπαθείς με πολλαπλά προβλήματα που χρήζουν συστηματικής και

ολοκληρωμένης παρέμβασης. Συμβάλλει στον περιορισμό των ανισοτήτων, στις ίσες ευκαιρίες πρόσβασης στα δημόσια αγαθά, στην αύξηση της κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης, στην Ελλάδα και σε χώρες του εξωτερικού.

Το μεγαλύτερο μέρος των δράσεων του φορέα χρηματοδοτείται και εποπτεύεται από την Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, από το Υπουργείο Εξωτερικών μέσω της Υπηρεσίας Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Προστασίας και χορηγούς. Η Κλίμακα λειτουργεί μονάδες ψυχικής υγείας υπό τη μορφή οικοτροφείων, ξενώνων, προστατευμένων διαμερισμάτων, κινητών μονάδων και κέντρων ημέρας.

Παρέχονται υπηρεσίες πρόληψης, θεραπευτικής αντιμετώπισης και αποκατάστασης των ατόμων που πάσχουν. Με κύριο άξονα τις εξειδικευμένες υπηρεσίες ψυχικής υγείας, η Κλίμακα, αναπτύσσει δράσεις για την αντιμετώπιση των γενεσιουργών αιτιών και των επιπτώσεων του κοινωνικού αποκλεισμού που υφίστανται ευπαθείς ομάδες πληθυσμού καθώς και άτομα που βρίσκονται σε κίνδυνο μέσα από ποικίλες πρωτοβουλίες, παρεμβάσεις, προγράμματα παροχής συνοδευτικών υποστηρικτικών υπηρεσιών, διακρατικές συνεργασίες, αποστολές ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας σε αναπτυσσόμενες χώρες.

(οι πληροφορίες δόθηκαν από την ΚΛΙΜΑΚΑ)

ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΩΝ " ΙΡΙΣ"

Η Εταιρία Προαγωγής Ψυχοκοινωνικής Υγείας Παιδιών και Ενηλίκων " Ιρις " είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, Σωματείο μη Κερδοσκοπικό. Έχει αναπτύξει πρωτοβουλία στο χώρο της ψυχικής υγείας και στην κατεύθυνση της εξωνοσοκομειακής περίθαλψης.

Σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης παίζει ενεργό ρόλο στην Ψυχιατρική Μεταρρύθμιση που πραγματοποιείται τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα.

Η Εταιρία Προαγωγής Ψυχοκοινωνικής Υγείας Παιδιών και Ενηλίκων λειτουργεί όπου

άτομα με ψυχικές διαταραχές και ψυχοκοινωνικά προβλήματα, τα οποία στερούνται κατάλληλου περιβάλλοντος διαβίωσης, μπορούν να τοποθετούνται και να τυγχάνουν θεραπευτικής παρακολούθησης και υποστήριξης, για σύντομο ή μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Για όλο αυτό το διάστημα η Εταιρία θα αναπτύσσει συντονισμένες δραστηριότητες με κεντρικό στόχο τη θεραπευτική αντιμετώπιση και την δυνατόν καλύτερη επανένταξη και προσαρμογή του ασθενούς στον κοινωνικό χώρο. Αυτά περιλαμβάνουν τόσο τη προσωπική του βελτίωση, όσο και τη συμμετοχή του σε δραστηριότητες της κοινότητας, καθώς και στην επαγγελματική του επανένταξη.

Οι δραστηριότητες που πραγματοποιούνται είναι οι εξής:

- Ομάδα καφέ ή Ομάδα ενοίκων-προσωπικού**
- Ομάδα ζωγραφικής και / ή Ομάδα κατασκευών**
- Ομάδα κίνησης ή Ομάδα άθλησης**
- Ομάδα προβολής**
- Ομάδα κηπουρικής**
- Ομάδα παραμυθιού**

.Οι προγραμματισμένες δραστηριότητες δεν συμβάλλουν μόνο στην ανάκληση και ανάπτυξη δεξιοτήτων αλλά και στην οριοθέτηση της καθημερινότητας ψυχικά αποδιοργανωμένων ανθρώπων.

Η Εταιρία Προαγωγής Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Ενηλίκων " Ίρις " στελεχώνεται από ψυχίατρο, κοινωνικό λειτουργό, ψυχολόγο, επιστημονικά υπεύθυνο, νοσηλευτές, καθαρίστριες.

(οι πληροφορίες δόθηκαν από το 'ΊΡΙΣ')

ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ

Το πρόγραμμα «**Βοήθεια στο Σπίτι**» απευθύνεται σε μη αυτοεξυπηρετούμενους πολίτες, σε ηλικιωμένα άτομα με αναπηρίες(κινητικές και νοητικές ιδιαιτερότητες). Προτεραιότητα δίνεται σε αυτούς που διαβιούν μόνοι τους και το εισόδημά τους δεν τους επιτρέπει να εξασφαλίσουν τις απαιτούμενες υπηρεσίες εξυπηρέτησης ώστε να διευκολυνθεί η ζωή τους και να αποκτήσουν τη μέγιστη δυνατή κοινωνική ευημερία.

Το πρόγραμμα λειτουργεί με βάση τις ιδιαίτερες ανάγκες που παρουσιάζει κάθε εξυπηρετούμενος πολίτης. Διαμορφώνεται ένα εβδομαδιαίο πρόγραμμα επισκέψεων, το

οποίο μεταξύ άλλων παρέχει:

- Κοινωνική και πρωτοβάθμια νοσηλευτική φροντίδα και παρακολούθηση.
  - Οικογενειακή- Οικιακή βοηθητική φροντίδα και ικανοποίηση πρακτικών αναγκών διαβίωσης.
  - Ψυχολογική στήριξη με σκοπό τη διευκόλυνση της καθημερινής ζωής.
  - Διευκόλυνση της πρόσβασής τους στις κατάλληλες υπηρεσίες για εξυπηρέτηση ιατρικών και άλλων αναγκών.
  - Φροντίδα της ατομικής υγιεινής και καθαριότητας.
  - Έμπρακτης υπεράσπισης και προώθησης των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων και ευαισθητοποίησης του άμεσου και ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος.
- (οι πληροφορίες δόθηκαν από το ΄ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΠΥΡΓΟΥ)

6.2.2 ΦΟΡΕΙΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΝΟΜΟΥ ΗΛΕΙΑΣ

ΔΗΜΟΣ ΠΥΡΓΟΥ

-ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

-Ο. Γ. Α

-Ι. Κ. Α

-Ο. Α.Ε. Δ

-Κ.Ε.Δ.Δ. Υ

-«ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ»

(Στους δημόσιους φορείς ισχύουν τα ίδια προγράμματα και υπηρεσίες σε όλη την Ελλάδα)

ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ Ν. ΗΛΕΙΑΣ

Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρία αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου το οποίο υπάγεται στο Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Είναι Μονάδα Κοινωνικής Φροντίδας και υπόκειται στον έλεγχο και την εποπτεία του Διοικητή της 6^{ης} Υγειονομικής Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου- Ηπείρου και Ιονίων Νήσων. Διοικείται από τον Πρόεδρο και τετραμελές Διοικητικό Συμβούλιο.

ΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ

-Τμήμα διοικητικής και οικονομικής υποστήριξης

-Τμήμα ενημέρωσης, διάγνωσης και αξιολόγησης

-Τμήμα κοινωνικής και ψυχολογικής υποστήριξης και φροντίδας και λειτουργικής αποκατάστασης

-Τμήμα προεπαγγελματικής, επαγγελματικής κατάρτισης και αποκατάστασης

ΣΤΟΧΟΙ ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ

-Υποδοχή και ενημέρωση των ατόμων με αναπηρίες και των οικογενειών τους σε θέματα που αφορούν την αναπηρία όπως **παροχές, επιδόματα, νόμους, ρυθμίσεις και τα**

λοιπά.

- Διάγνωση και Αξιολόγηση των αναγκών και των προβλημάτων των ατόμων με αναπηρίες και εξατομικευμένος προγραμματισμός κάλυψής τους σε όλα τα επίπεδα (βιολογικό, ψυχολογικό και κοινωνικό)
- Σχεδιασμός και εφαρμογή προγραμμάτων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας για τα θέματα των ατόμων με αναπηρίες.
- Κοινωνική και ψυχολογική στήριξη των ατόμων με αναπηρίες και των οικογενειών.
- Ανάπτυξη πολιτιστικών, ψυχαγωγικών και αθλητικών δραστηριοτήτων.
- Εφαρμογή προγραμμάτων προετοιμασίας για ημιαυτόνομη ή αυτόνομη διαβίωση των ατόμων με Αναπηρίες.
- Παροχή υπηρεσιών λειτουργικής αποκατάστασης και φροντίδας, μέσα από προγράμματα φυσικοθεραπείας, εργοθεραπείας, λογοθεραπείας, φυσικής αγωγής κ.τ.λ.
- Ανάπτυξη προγραμμάτων προεπαγγελματικής και επαγγελματικής κατάρτισης, επαγγελματικής ένταξης και επανένταξης.
- Ανάπτυξη προστατευμένων παραγωγικών εργαστηρίων.
- Οργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων για επαγγελματίες που απασχολούνται στο ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ.
- Πρόληψη αναπηριών με παρεμβατικά προγράμματα στην κοινότητα και σε συνεργασία με άλλους φορείς του Νομού.
- Παραπομπή των ατόμων με αναπηρία σε εξειδικευμένες υπηρεσίες σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο.
- Δικτύωση και συνεργασία με τις τοπικές υπηρεσίες και τις δομές κοινωνικής φροντίδας για συντονισμό κοινής δράσης.
- Ανάπτυξη μεθόδων και τεχνικών που βοηθούν στην επίλυση θεμάτων ατόμων με αναπηρία καθώς και έρευνα για ανάπτυξη πολιτικών και προγραμμάτων για θέματα ατόμων με αναπηρία.

Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ

- Πρόγραμμα ψυχικής υγείας.
- Πρόγραμμα ψυχοκοινωνικής στήριξης.
- Πρόγραμμα φυσικοθεραπείας.

- Πρόγραμμα λογοθεραπείας.
- Πρόγραμμα εργοθεραπείας.
- Πρόγραμμα παιδαγωγικής ενίσχυσης.
- Πρόγραμμα υδροθεραπείας.
- Πρόγραμμα φυσικής αγωγής.
- Έκδοση Τετραμηνιαίου Περιοδικού σχετικά με θέματα που αφορούν τα άτομα με αναπηρία και με παρουσίαση των δράσεων του ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ.
- Εργαστήρι ευαισθητοποίησης μαθητών Δημοτικών Σχολείων και Γυμνασίων Ν. Ηλείας σε θέματα αναπηρίας και διαφορετικότητας με τίτλο «ΤΟΣΟ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΙ ΜΑ ΚΑΙ ΤΟΣΟ ΙΣΟΙ» σε συνεργασία με την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση Ν. Ηλείας.

- Συμμετοχή στο πρόγραμμα οικολογικής μετακίνησης ECOMOBILITY.
- Ένταξη στο Δίκτυο για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Σωματικής Τιμωρίας στα Παιδιά.
- Λειτουργία ραδιοφωνικής ομάδας των ΑΜΕΑ στην ΕΡΑ Πύργου με τίτλο Κ.Ε.Κ.Υ.Κ.ΑΜΕΑ ΣΤΟΝ ΑΕΡΑ.
- Εκπαιδευτικές εκδρομές για παιδιά με αναπηρία στο Ευγενίδειο ίδρυμα και στο ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού στην Αθήνα και στον Αρχαιολογικό χώρο της Αρχαίας Ολυμπίας.
- Κατασκηνώση για παιδιά με αναπηρία στις κατασκηνώσεις της Ιεράς Μητρόπολης Ηλείας στη Σκαφιδιά με τη στήριξη της Ιεράς Μητρόπολης Ηλείας.
- Πρόγραμμα ανταλλαγής Νέων με την Κύπρο με στόχο την ανάπτυξη της αλληλεγγύης και της αμοιβαίας κατανόησης μεταξύ των Νέων από διάφορες χώρες.
- Ομάδα Μουσικής.
- Ομάδα Φωτογραφίας.
- Ομάδα Κεραμικής.
- Ομάδα Θεραπευτικής Ζωγραφικής.
- Πρόγραμμα «Πληροφορική Ι: Βασικές έννοιες πληροφορικής» και Πρόγραμμα «Πληροφορική ΙΙ»
- «Πρόγραμμα «Καινοτομία- Επιχειρηματικότητα- Επιχειρήσεις»
- Πρόγραμμα « Εικονική Επιχείρηση»

- Ευρωπαϊκό πρόγραμμα δια βίου εκπαίδευσης GRUDVIG με στόχο την ανταλλαγή τεχνογνωσίας για επαγγελματίες υγείας σε θέματα τέχνης για άτομα με αναπηρία.
- Ευρωπαϊκό πρόγραμμα ΨΥΧΟΔΡΑΜΑ & VIDEO THERAPY.

ΤΟ ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ ΣΥΝΕΡΓΑΖΕΤΑΙ ΜΕ:

- Υπουργείο Ανάπτυξης
- Υπουργείο Μεταφορών & Επικοινωνίας
- Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων
- Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών
- Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς
- Γενικό Νοσοκομείο Πύργου
- Ιερά Μητρόπολη Ηλείας
- Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηλείας
- Δήμους του Ν. Ηλείας
- Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων
- Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων
- Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση Ν. Ηλείας
- Περιφερειακό Τμήμα του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού Πύργου
- ΕΡΑ Πύργου
- ΕΕΕΕΚ Πύργου
- Νομαρχιακό Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων και ΑΜΕΑ «ΗΛΙΣ»

ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΟΥ ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ

Για την λειτουργία των παραπάνω προγραμμάτων το ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ στελεχώνεται με:

Ψυχολόγο,

Κοινωνικό Λειτουργό,

Φυσιοθεραπευτές,

Νοσηλεύτες,

Κοινωνιολόγο,

Λογοθεραπευτή,

Επισκέπτη υγείας,

Διοικητικό υπάλληλο.

Επίσης η Μονάδα στελεχώνεται με προσωπικό μέσω προγραμματικών συμβάσεων και προγραμμάτων απόκτησης εργασιακής εμπειρίας με ειδικότητες όπως: Ψυχολόγοι, Κοινωνιολόγοι,

Παιδαγωγοί, Καθηγητές φυσικής αγωγής, Εργοθεραπευτές, Λογοθεραπευτές, Φυσικοθεραπευτές, Κοινωνικοί Λειτουργοί, Νοσηλευτές, Βοηθοί νοσοκόμοι, Διοικητικοί υπάλληλοι, Βοηθοί Φυσικοθεραπείας, Εκπαιδευτές φωτογραφικής τέχνης, Καθηγητές μουσικής, Καθηγητές κεραμικής και βοηθητικό προσωπικό.

(οι πληροφορίες δόθηκαν από το Κ.Ε.Κ.Υ.Κ.ΑΜΕΑ ΠΥΡΓΟΥ)

ΔΗΜΟΣ ΛΕΧΑΙΝΩΝ

ΚΕ.ΠΕ.Π ΛΕΧΑΙΝΩΝ

Το Κέντρο Περίθαλψης Παιδιών (ΚΕ.ΠΕ.Π) Λεχαινών, ξεκίνησε να λειτουργεί το 1987, ως παράρτημα του ΠΙΚΠΑ. Σήμερα ανήκει στην 6^η Υγειονομική Περιφέρεια, η οποία εδρεύει στην Πάτρα. Παρέχει υπηρεσίες κλειστής περίθαλψης πρωτοβάθμιου επιπέδου σε παιδιά ηλικίας από 6-18 ετών, που πάσχουν από σοβαρή νοητική υστέρηση. Διοικείται από πενταμελές Διοικητικό Συμβούλιο (Διοικητής- Πρόεδρος και τέσσερα μέλη). Λειτουργεί ως αυτόνομη Υπηρεσία με τα παρακάτω Τμήματα-Γραφεία Διοικητικού(Λογιστήριο, Γραμματεία, Διαχείριση),Περίθαλψης, Εργοθεραπείας, Φυσικοθεραπείας, Λογοθεραπείας, Κοινωνικής Υπηρεσίας και Βοηθητικές Υπηρεσίες. Υπάρχει θέση Αγροτικού Ιατρού που καλύπτεται κάθε χρόνο, ενώ οι ανάγκες για Παθολόγο, καλύπτονται σε μόνιμη βάση από το Κέντρο Υγείας Γαστούνης. Ιατροί ειδικοτήτων προσλαμβάνονται κατά διαστήματα με σύμβαση ορισμένου χρόνου μέσω του συλλόγου ΑμεΑ «ΗΛΙΣ». Το ΚΕ. ΠΕ.Π. έχει εγκριθεί ως πλαίσιο άσκησης για σπουδαστές Κοινωνικής Εργασίας και Λογοθεραπείας.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΕ.ΠΕ.Π:

- Νοσηλευτικής φροντίδας
  - Εργοθεραπείας
  - Ατομικά: Εργαστήρια Κηπουρικής
  - Ομαδικά: Ζαχαροπλαστικής
  - Μικροτεχνιών-Κατασκευών
  - Φυσικοθεραπείας
  - Λογοθεραπείας
- Τα προγράμματα είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες των περιθαλπομένων.
- Κοινωνικοποίησης
  - Ψυχαγωγικές εκδηλώσεις
  - Εξωτερικές Δραστηριότητες
  - Αποασυλοποίησης
  - Φιλοξενία από εθελοντές
  - Παρακολούθηση ειδικού σχολείου-νηπιαγωγείου

- Αναδοχή
- Ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης της κοινότητας
- Οργάνωση επισκέψεων από σχολεία και συλλόγους
- Οργάνωση ημερίδων και επιστημονικών συνεδρίων
- Συμμετοχή σε εκδηλώσεις κοινωνικών φορέων
- Προσέλκυση εθελοντών
- Έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων
- Έκδοση ημερολογίων
- Έκδοση περιοδικού με τίτλο «ΓΕΦΥΡΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ»
- Δημοσίευση άρθρων στον ημερήσιο τοπικό τύπο

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στα πλαίσια του προγράμματος της Ευρωπαϊκής Εθελοντικής Υπηρεσίας, μια δράση του Προγράμματος Νεολαίας της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς, η οργάνωση Π.Ε.Ε.Π και το ΚΕ.ΠΕ.Π Λεχαινών, συνεργάστηκαν από τον Μάρτιο του 2006, με στόχο Ευρωπαίοι νέοι που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα, να προσφέρουν «υποστήριξη στο έργο της δημιουργικής απασχόλησης» των παιδιών με αναπηρίες, που φιλοξενούνται στο Κέντρο μας. Ανά εξάμηνο φιλοξενούνται τέσσερις ξένοι εθελοντές. Υποστηρίζουν την εργασία του προσωπικού κρατώντας παρέα στα παιδιά, παίζοντας μαζί τους και συνοδεύοντάς τα στους περιπάτους και τις εκδρομές.

(οι πληροφορίες δόθηκαν από το ΚΕ.ΠΕ.Π ΛΕΧΑΙΝΩΝ)

6.2.3 ΦΟΡΕΙΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΝΟΜΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ

-ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

-Ο. Γ.Α

-Ι. Κ. Α

-Ο. Α.Ε. Δ

-Κ.Ε.Δ.Δ. Υ

-«ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ»

(Στους δημόσιους φορείς ισχύουν τα ίδια προγράμματα και υπηρεσίες σε όλη την Ελλάδα)

Κ. Α. Φ. Κ. Α ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ

Κέντρο Αποθεραπείας, Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης

Το κέντρο Αποθεραπείας, Φυσικής και Αποκατάστασης απευθύνεται σε άτομα με Αναπηρίες και ειδικότερα σε άτομα με συγγενείς διαταραχές ή βλάβες μόνιμες ή προσωρινές του μυϊκού, νευρικού, κυκλοφορικού, αναπνευστικού συστήματος καθώς και σε άτομα με νοητική υστέρηση, τα οποία έχουν ανάγκη φυσικής και κοινωνικής αποκατάστασης, με στόχο την πρόληψη της αναπηρίας ή την μείωσή της.

Στο Κέντρο αυτό, στην πλήρη μορφή τους(κλειστή περίθαλψη –νοσηλεία) υπάρχει η δυνατότητα διανυκτέρευσης ή νοσηλείας των ασθενών στις εγκαταστάσεις του.

Σκοπός του είναι:

- Η παροχή αποθεραπείας, φυσικής και κοινωνικής αποκατάστασης στα ανωτέρω άτομα, ανεξαρτήτως ηλικίας(ή οριζόμενης εκ των οργανισμών της εκάστοτε Υπηρεσίας),
- Η παροχή ψυχολογικής και κοινωνικής στήριξης των ίδιων και των οικογενειών τους,
- Η εκπαίδευση του ατόμου στο να αυτοεξυπηρετείται και να εργάζεται έπειτα από την ασθένεια ή το ατύχημα,
- Η λειτουργία προστατευμένων εργαστηρίων και κινητών μονάδων αποθεραπείας, φυσικής και κοινωνικής αποκατάστασης, για την κατ' οίκον περίθαλψη των ΑΜΕΑ και την επανένταξή τους στην κοινότητα,

-Η υλοποίηση προγραμμάτων για έρευνα, θεμάτων που αφορούν τα ΑΜΕΑ.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ Κ. Α. Φ. Κ. Α

Η Διοικητική Υπηρεσία του Κ. Α. Φ. Κ. Α Αμφιλοχίας, φροντίζει και διεκπεραιώνει όλα τα θέματα τα οποία σχετίζονται τόσο ε την υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού όσο και με την μελέτη, επεξεργασία, έγκαιρη κάλυψη των οικονομικών αναγκών του για την εύρυθμη και απρόσκοπτη λειτουργία του.

Ειδικότερα ως προς το Διοικητικό Προσωπικό εισηγείται για την κατάλληλη αξιοποίηση, αναβάθμιση και ανάπτυξη αυτού ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις που υπάρχουν.

Συγκεκριμένα αποτελείται από:

- Τμήμα Διοικητικού- Οικονομικού
- Τμήμα Διοικητικού- Λογιστικού
- Τμήμα Προσωπικού

ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

Είναι υπεύθυνο για τη νοσηλεία των ασθενών, τον προγραμματισμό ραντεβού και τη σωστή συνεργασία με τον ιατρό για την αντιμετώπιση των χρόνιων και επειγόντων περιστατικών.

ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

-Παρέχει συμβουλευτική – ψυχολογική υποστήριξη σε άτομα με χρόνια ασθένεια ή και αναπηρία, στα μέλη της οικογένειας των ασθενών, σε γονείς παιδιών με ειδικές ανάγκες, δυσκολίες στο λόγο, προβλήματα συμπεριφοράς.

-Συνεργάζεται με τη θεραπευτική ομάδα για τον σχεδιασμό θεραπειών που θα καλύπτουν τόσο τις σωματικές όσο και τις ψυχολογικές ανάγκες των ασθενών.

ΤΜΗΜΑ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

-Παρέχει ολοκληρωμένες υπηρεσίες αξιολόγησης και αποκατάστασης σε άτομα με μυοσκελετικές, νευρολογικές, ρευματολογικές και αθλητικές κακώσεις.

-Υπάρχει εξειδικευμένο τμήμα για την αντιμετώπιση κινητικών προβλημάτων παιδιών με

νευροεξελικτικές διαταραχές

ΤΜΗΜΑ ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Εφαρμόζονται Προγράμματα Αυτοεξυπηρέτησης, (ένδυση, υπόδυση), Δραστηριοτήτων καθημερινής ζωής (σίτιση, προσωπική υγιεινή, καθαριότητα, οικιακές δραστηριότητες), Μετακίνησης- Μεταφοράς- Βάδισης.

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

-Πραγματοποιείται: Αξιολόγηση της Ανθρώπινης Επικοινωνίας(Φωνής, Ομιλία, Λόγου-προφορικού και γραπτού)

-Διάγνωση, σύμφωνα με τα συμπτώματα που παρατηρούνται.

-Κατάρτιση εξατομικευμένου προγράμματος για κάθε άτομο.

-Πρόληψη και εφαρμογή θεραπευτικών μεθόδων.

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

-Διεξαγωγή Κοινωνικής Έρευνας.

-Συναισθηματική- Ψυχολογική υποστήριξη και του οικογενειακού περιβάλλοντος.

-Εκπαίδευση της οικογένειας για την συμμετοχή της στην αντιμετώπιση των εξειδικευμένων αναγκών φροντίδας των μελών της που έχουν ανάγκη.

-Ενημέρωση των Α. με. Α και των οικογενειών τους σε θέματα που αφορούν Α. με. Α (δικαιώματα, παροχές κ.α)

-Συνεργασία με φορείς- Αξιοποίηση των μέσων της Κοινότητας.

ΟΡΘΟΠΑΙΔΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

Συντονίζει σε συνεργασία με τα υπόλοιπα τμήματα, σε καθημερινή βάση τα προγράμματα αποκατάστασης των ατόμων με Ειδικές Ανάγκες αλλά και ασθενών με παθήσεις του μυοσκελετικού συστήματος.

Πραγματοποιεί Τακτικά Εξωτερικά Ιατρεία Χρόνιων Ορθοπαιδικών Παθήσεων, Γενικής Ορθοπαιδικής, Αθλητικών Κακώσεων, Οστεοπόρωσης και σε συνεργασία με το Φυσικοθεραπευτικό τμήμα, Ιατρείο αξιολόγησης Μυϊκής Ισχύος Αθλητών με το Ισοκινητικό Δυναμόμετρο Biodex.

(οι πληροφορίες δόθηκαν από το Κ.Α.Φ.Κ.Α ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ)

Εργαστήρι Ειδικής Επαγγελματικής Αγωγής και Αποκαταστάσεως «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» για άτομα με Νοητική Υστέρηση και Συνοδές Αναπηρίες

Νομού Αιτωλοακαρνανίας Μεσολόγγι- Αγρίνιο

ΙΣΤΟΡΙΚΟ- ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Με τη βοήθεια του Θεού το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» ιδρύθηκε το 1990, με την πρωτοβουλία της κ. **Μαρίας Τσούτσου** μητέρας παιδιού με νοητική υστέρηση και τη βοήθεια εκλεκτών πολιτών των πόλεων Μεσολογγίου και Αγρινίου.

Είναι Φιλανθρωπικό Σωματείο, **μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, κοινωνικού και δημοσίου συμφέροντος,**

Ν. Π. Ι. Δ και τελεί υπό την αιγίδα και τον έλεγχο του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και της Νομαρχίας Αιτωλοακαρνανίας.

Είναι το μοναδικό εξειδικευμένο Κέντρο επαγγελματικής και κοινωνικής ένταξης (για άτομα με νοητική υστέρηση και συνοδές αναπηρίες) και συνοδευτικών υποστηρικτικών υπηρεσιών (Σ. Υ. Υ) στο νομό Αιτωλοακαρνανίας. Λειτουργούν δύο Εκπαιδευτικές Μονάδες, στο Μεσολόγγι, όπου είναι και η Έδρα του Εργαστηρίου και η Β' Εκπαιδευτική Μονάδα στο Αγρίνιο. Το κτίριο του Μεσολογγίου είναι δωρεά της Ιεράς Μητροπόλεως Αιτωλίας και Ακαρνανίας. Στο Μεσολόγγι υπάρχει το Ναυταθλητικό-Περιβαλλοντικό Κέντρο-Κατασκήνωση, το οποίο αποτελεί καλοκαιρινή κατασκήνωση και ευρύτερα κέντρο περιβαλλοντικών, αθλητικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων για τους νέους του Εργαστηρίου και όχι μόνο.

Διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο και τριμελή Εξελεγκτική Επιτροπή, των οποίων τα μέλη επί 18 χρόνια είναι **εθελοντές**. Οι εργαζόμενοι στο Εργαστήρι μας είναι επιστήμονες με ειδικότητες σχετικές με τις ειδικές ανάγκες, με πτυχία ΑΕΙ και ΤΕΙ, καθώς επίσης και εξειδικευμένοι τεχνίτες με μεγάλη πρακτική εμπειρία. Το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» παρέχει επαγγελματική κατάρτιση, ειδική αγωγή, συμβουλευτική, ψυχολογική στήριξη, **δια βίου εκπαίδευση και φροντίδα σε 120 άτομα εκπαιδεύσιμα και ασκήσιμα με νοητική υστέρηση και συνοδές αναπηρίες, κινητικές, αισθητηρίων οργάνων, λόγου, ελαφρές ψυχικές διαταραχές, αυτισμό, σύνδρομο**

Down κ.λ.π, άνω των 15 ετών από όλο τον νομό Αιτωλοακαρνανίας, που εκπαιδεύονται, **εντελώς δωρεάν**, μετά την αποφοίτησή τους από το ειδικό δημοτικό σχολείο. Επίσης παρέχει συμβουλευτική, ψυχολογική και ιατρική στήριξη, **εντελώς δωρεάν**, σε όλες τις οικογένειες που αντιμετωπίζουν πρόβλημα νέου με νοητική υστέρηση και βοηθά στην ανάπτυξη των ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων των νέων μας.

ΔΟΜΗ- ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Στο εκπαιδευτικό μας έργο θέτουμε πολλούς στόχους με σκοπό την παροχή ολιστικών, ποιοτικών και σφαιρικών υπηρεσιών στους ανθρώπους με νοητική υστέρηση και συνοδές αναπηρίες και **τις οικογένειές τους**. Οι νέοι μας εκπαιδεύονται σε διάφορους επαγγελματικούς τομείς μέσα από μια ποικιλία εφαρμοσμένων προγραμμάτων και πολιτιστικών δραστηριοτήτων, μαθαίνοντας να αξιοποιούν τις δυνατότητες και δεξιότητές τους, ώστε να γίνουν όσο το δυνατόν περισσότερο ανεξάρτητοι και αυτόνομοι, να ενισχυθεί η κοινωνική τους προσαρμογή, **εφαρμόζοντας την άριστη πρακτική σε όλες τις υπηρεσίες του φορέα**.

ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Η διοίκηση του Εργαστηρίου ασκείται από **επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο και τριμελή Εξελικτική Επιτροπή**, που είναι εθελοντές. Ανώτατο Διοικητικό όργανο είναι η Ετήσια Γενική Συνέλευση που πραγματοποιείται κάθε Φεβρουάριο και θέτει τους μελλοντικούς σκοπούς και στόχους του οργανισμού. Διοικείται από τον Διευθυντή και τον Υποδιευθυντή σε συνεργασία με την διοικητική ομάδα των εργαζομένων που είναι υπεύθυνοι για την άρτια λειτουργία όλων των Μονάδων του Εργαστηρίου.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Λειτουργεί Λογιστήριο άρτια οργανωμένο με μηχανογράφηση και με απόλυτη διαφάνεια της οικονομικής διαχείρισης.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Οι Κοινωνικοί Λειτουργοί **παρέχουν συμβουλευτική και στήριξη** στους εκπαιδευόμενους νέους και νέες και στις οικογένειές τους, εξατομικευμένα και σε ομάδες. Τηρούν ατομικό πλάνο και θέτουν τους επόμενους ατομικούς στόχους. Ενημερώνουν τους γονείς και συνεργάζονται σε ατομική βάση, για την πρόοδο των εκπαιδευόμενων, για τον κατάλληλο χειρισμό και την αντιμετώπιση των προβλημάτων τους στο σπίτι. Επίσης εργάζονται για την ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου

στο πρόβλημα της νοητικής υστέρησης, καθώς και την κοινωνική ένταξη των ατόμων με νοητική υστέρηση.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Η επιστημονική Ομάδα που αποτελείται από τον Ψυχίατρο, τον Διευθυντή-Κοινωνιολόγο, τον Ψυχολόγο και τους Κοινωνικούς Λειτουργούς, κάνει την πλήρη διαγνωστική εργασία για την εγγραφή και την ένταξη των νέων με αναπηρίες- νοητική υστέρηση στο Εργαστήρι και τηρεί το ατομικό πλάνο. Επίσης αντιμετωπίζει θεραπευτικά τα προβλήματα που πιθανόν θα παρουσιαστούν στους νέους. Πραγματοποιεί συγκεντρώσεις ομάδας γονέων και παρέχει οικογενειακή υποστήριξη σε συνεργασία με το Διοικητικό Συμβούλιο. Παράλληλα δε, παρέχεται και ιατρική υποστήριξη σε συνεργασία με τα Γενικά Νομαρχιακά Νοσοκομεία Μεσολογγίου, Αγρινίου και το Ι. Κ. Α

ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Η Α' Εκπαιδευτική Μονάδα(έδρα), στο Μεσολόγγι(συμβολή των οδών Κύπρου& Αρχ. Δαμασκηνού). Το κτίριο, στο οποίο λειτουργεί, παραχωρήθηκε από την Ιερά Μητρόπολη Αιτωλίας και Ακαρνανίας. Την παραχώρηση αυτή υπέγραψε ο Μακαριστός, Θεόκλητος. Στη συνέχεια μεγάλο ενδιαφέρον και στήριξη στο έργο παρέχει ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Αιτωλίας & Ακαρνανίας κ. κ. Κοσμάς που έχει ανακηρυχθεί ομόφωνα από το Διοικητικό Συμβούλιο **Ευεργέτης και Επίτιμος Πρόεδρος του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ».**

Η Β' Εκπαιδευτική Μονάδα (Παράρτημα), στο Αγρίνιο (2^ο χ λ.μ Αγρινίου-Αμφιλοχίας).Ανεγέρθηκε σε έκταση 7,5 στρεμμάτων, που δωρίθηκε στο Εργαστήρι, για το συγκεκριμένο σκοπό, από το μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου κ. **Χριστίνα Κιτσοπάνου- Φίλου**. Κατασκευάστηκε, σύμφωνα με όλες τις σύγχρονες προδιαγραφές, έτσι ώστε να καλύψει τις ανάγκες των Α.με.Α που προέρχονται κυρίως από το βόρειο τμήμα του Νομού αφού ήταν αδύνατο, λόγω χιλιομετρικής απόστασης, να εξυπηρετηθούν από την Α' Μονάδα στο Μεσολόγγι.

Το Ναυταθλητικό-Περιβαλλοντικό Κέντρο, στο Μεσολόγγι (περιοχή Πλώσταινα).Ανεγέρθηκε σε έκταση 15,5 στρεμμάτων. Στο Ναυταθλητικό-Περιβαλλοντικό Κέντρο υλοποιείται, κάθε έτος, το κατασκηνωτικό πρόγραμμα για τους εκπαιδευόμενους του Εργαστηρίου. Επίσης υλοποιούνται περιβαλλοντικά προγράμματα

και φιλοξενούνται αποστολές από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Βασικός στόχος είναι η προστασία και η προαγωγή των δικαιωμάτων των Α.με.Α για παροχή ίσων ευκαιριών, ίσης μεταχείρισης και συμμετοχής. Τα πρόσωπα με νοητική υστέρηση στο χώρο αυτό πραγματοποιούν τις θερινές τους διακοπές, αθλούνται και απολαμβάνουν τα αγαθά που δικαιούνται με την παροχή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος υπηρεσιών άθλησης, ψυχαγωγίας, περιβαλλοντικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων, έκθεση ζωγραφικής, χορός, θέατρο, κ.λ.π.

Το Πρότυπο Οικοτροφείο του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ», λειτουργεί, σε σύγχρονες εγκαταστάσεις, στο Μεσολόγγι από το έτος 1995. Στεγάζεται στην Α' Εκπαιδευτική Μονάδα. Η δυναμικότητά του ανέρχεται σε δώδεκα άτομα και σε αυτό διαμένουν καθημερινά.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ- ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

A. Με στόχο την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αυτοεξυπηρέτηση και αυτοδυναμία των νέων μας εφαρμόζονται προγράμματα όπως:

- Συντήρηση σχολικών γνώσεων.
- Ειδική αγωγή.
- Μαγειρική- νοικοκυριό.
- Υγιεινή στόματος και Ατομική Υγιεινή.
- Γυμναστική- Εργοθεραπεία- Λογοθεραπεία- Μουσικοθεραπεία.
- Θεραπευτική Ιππασία.
- Κοινωνικά μαθήματα.
- Θερινές κατασκηνώσεις.
- Περιβαλλοντική εκπαίδευση.

B. Πολιτιστικές δραστηριότητες: Με στόχο την ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου, καθώς και την κοινωνικοποίηση και την κοινωνική ένταξη των νέων, λειτουργούν:

- Θεατρική Ομάδα- Θεατρικές παραστάσεις, Art- therapy.
- Λαογραφική Ομάδα παραδοσιακών χορών.
- Αθλητικές δραστηριότητες: συμμετοχή στους αγώνες των Special Olympics και της Εθνικής Αθλητικής Ομοσπονδίας Α.με.Α.
- Συμμετοχή σε Εθνικές Επετείους με παρελάσεις.

- Επίσης πραγματοποιούνται Συνέδρια, Επιστημονικές Ημερίδες ανοικτές στο κοινό.

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

Το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» είναι πιστοποιημένο ως:

-Εξειδικευμένο Κέντρο Κοινωνικής και Επαγγελματικής Ένταξης Ατόμων με Αναπηρίες από το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης, **ΕΚΕΠΙΣ**.

-Φορέας Παροχής Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Κοινωνικής Φροντίδας από το **Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης**.

-**EQUASS Excellence**. Πιστοποίηση **άριστης πρακτικής** στον Τομέα Κοινωνικών Υπηρεσιών από την Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα σε θέματα αποκατάστασης. **Το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» είναι ο πρώτος φορέας Κοινωνικών Υπηρεσιών στην Ελλάδα που έχει λάβει αυτή την πιστοποίηση και δωδέκατος στην Ευρώπη.**

(οι πληροφορίες δόθηκαν από Εργαστήρι Ειδικής Επαγγελματικής Αγωγής και Αποκαταστάσεως «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» για άτομα με Νοητική Υστέρηση και Συνοδές Αναπηρίες ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ)

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες επικεντρώνει τις υπηρεσίες του στην εκπαίδευση, κοινωνική υποστήριξη και κατάρτιση των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες. Υπάγεται στο Υπουργείο Υγείας και εξυπηρετεί όλες τις ομάδες πληθυσμού με αναπηρία. Το Κέντρο παρέχει τις υπηρεσίες του εδώ και επτά χρόνια δωρεάν. Το Κέντρο σκοπό έχει:

-Την έγκαιρη διάγνωση, τη συμβουλευτική στήριξη και αντιμετώπιση βιοψυχοκοινωνικών αναγκών των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των οικογενειών τους

-Τη παροχή υπηρεσιών και ανάπτυξη προγραμμάτων για τη κοινωνική στήριξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες καθώς και τη πληρέστερη και ισότιμη κοινωνική ένταξη σε διάφορα επίπεδα της καθημερινής ζωής (απασχόληση, αυτόνομη διαβίωση, άθληση και άλλα)

-Τη προεπαγγελματική κατάρτιση των ατόμων με ειδικές ανάγκες, τη λειτουργικής τους αποκατάσταση και την υποστήριξη για ένταξη στον κοινωνικό ιστό

- Την έγκυρη πληροφόρηση και ενημέρωση των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των οικογενειών τους σε θέματα που συνδέονται με την αναπηρία

-Την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας για θέματα των ατόμων με ειδικές ανάγκες

-Τη παραπομπή των ατόμων με ειδικές ανάγκες σε εξειδικευμένες υπηρεσίες σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο

-Την ανάπτυξη μεθόδων, τεχνικών που βοηθούν στην επίλυση θεμάτων που αφορούν τα άτομα με ειδικές ανάγκες

-Την έρευνα για ανάπτυξη πολιτικών και προγραμμάτων για θέματα των ατόμων με ειδικές ανάγκες

Οι υπηρεσίες που παρέχει το κέντρο στα άτομα με ειδικές ανάγκες είναι:

-Κοινωνική στήριξη και ενημέρωση

-Ψυχολογική στήριξη

-Φυσικοθεραπεία

-Θεραπευτικό Πρόγραμμα Πισίνας

-Εργοθεραπεία

-Λογοθεραπεία

-Αγωγή υγείας

-Γυμναστική

-Εκπαιδευτικά Προγράμματα (πραγματοποιούνται σεμινάρια σε συνεργασία με άλλους φορείς)

-Μουσική-Ζωγραφική

-Μαθήματα Υπολογιστών (ειδικό πρόγραμμα για τυφλούς)

Υπάρχουν ξενώνες, οι οποίοι δεν έχουν λειτουργήσει ακόμα, στο μέλλον όμως θα λειτουργήσουν έτσι ώστε τα άτομα με ειδικές ανάγκες να κατοικούν στο κέντρο. Το Κέντρο στελεχώνεται με εξειδικευμένο προσωπικό όπως:

-ιατροί με ειδίκευση στην παιδοψυχιατρική

-ψυχολόγοι

- κοινωνικοί λειτουργοί
  - παιδαγωγοί ειδικής αγωγής
  - φυσικοθεραπευτές
  - εργοθεραπευτές
  - λογοθεραπευτές
  - επισκέπτες υγείας
  - γυμναστής
  - ζωγράφος
  - μουσικοθεραπεύτρια
- και το διοικητικό προσωπικό

Ο γιατρός που θα εξετάσει το άτομο με ειδικές ανάγκες και θα δει τη πάθηση που έχει, θα δώσει παραπεμπτικό στο κέντρο και θα ορίσει τι πρόγραμμα πρέπει να ακολουθήσει και πόσες συνεδρίες χρειάζονται.

Η Κοινωνική Λειτουργός του Κέντρου:

- συνεργάζεται με άλλους φορείς (ασφαλιστικά ταμεία, κοινωνική πρόνοια, και άλλα)
- έχει την πρώτη επαφή με τα άτομα με ειδικές ανάγκες
- παίρνει κοινωνικό ιστορικό
- κρίνει αν θα πρέπει να συνεχιστούν οι συνεδρίες με κάποιο άτομο
- παραπέμπει κάποιο άτομο όπου χρειάζεται

Επίσης διοργανώνονται στο κέντρο ημερίδες με θέματα που αφορούν τα άτομα με ειδικές ανάγκες

(οι πληροφορίες δόθηκαν από το Κ.Ε.Κ.Υ.Κ.ΑΜΕΑ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΙΑΣ)

6.2.4 ΕΙΔΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ-ΔΗΜΟΤΙΚΑ) ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ

ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΪΑΣ

ΕΙΔΙΚΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ

1ο Ειδικό Νηπιαγωγείο Πατρών

2ο Ειδικό Νηπιαγωγείο Πατρών

Ειδικό Νηπιαγωγείο Κωφών και Βαρήκοων Πατρών

Ειδικό Νηπιαγωγείο Τυφλών Πατρών

Ειδικό Νηπιαγωγείο Κάτω Αχαΐας

Ειδικό Νηπιαγωγείο Εκπαίδευσης Παιδιών στο Φάσμα του Αυτισμού

ΕΙΔΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

1ο Ειδικό Δημοτικό Πατρών

2ο Ειδικό Δημοτικό Πατρών

3ο Ειδικό Δημοτικό Πατρών

4ο Ειδικό Δημοτικό Πατρών

Ειδικό Δημοτικό Τυφλών Πατρών

18ο Ειδικό Δημοτικό Κωφών και Βαρήκοων Πατρών

1ο Ειδικό Δημοτικό Αιγίου

Ειδικό Δημοτικό Κάτω Αχαΐας

ΝΟΜΟΣ ΗΛΕΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ

Ειδικό Νηπιαγωγείο Κρεστένων

ΕΙΔΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Ειδικό Δημοτικό Πύργου

Φούφειο Ειδικό Δημοτικό Αμαλιάδας (πρώην Ειδικό Δημοτικό Αμαλιάδας)

Ειδικό Δημοτικό Κρεστένων

Ειδικό Δημοτικό Λεχαινών

ΝΟΜΟΣ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ

Ειδικό Νηπιαγωγείο Αγρινίου

Ειδικό Νηπιαγωγείο Ναυπάκτου

Δημητρούκειο Ειδικό Νηπιαγωγείο Μεσολογγίου

ΕΙΔΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

1ο Ειδικό Δημοτικό Αγρινίου

2ο Ειδικό Δημοτικό Αγρινίου

Ειδικό Δημοτικό Ναυπάκτου

Δημητρούκειο Ειδικό Δημοτικό Μεσολογγίου

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (Ε.Ε.Ε.Ε.Κ.)

Το Εργαστήριο Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Ε.Ε.Κ.) ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 2002 για να εξυπηρετήσει παιδιά με ειδικά εκπαιδευτικά προβλήματα. Είναι δημόσιο σχολείο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο 2817/14-3-2000 λειτουργεί τουλάχιστον ένα σε κάθε νομό. Σκοπός της ίδρυσης των σχολείων αυτών είναι να καλύψουν ένα κενό που υπήρχε στο χώρο της εκπαίδευσης για τους μαθητές εκείνους που για διάφορους λόγους εκπαιδευτικούς, κοινωνικούς και άλλους, αδυνατούν να ανταποκριθούν σε άλλο σχολείο όπως το γυμνάσιο και το λύκειο. Στο Εργαστήριο Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Ε.Ε.Κ.) εκπαιδεύονται έφηβοι που έχουν τελειώσει το Ειδικό σχολείο ή το Γενικό δημοτικό. Στα Εργαστήρια Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Ε.Ε.Κ.) παρέχονται γενικές και επαγγελματικές δεξιότητες. Στη Δυτική Ελλάδα δηλαδή στο νομό Αχαΐας, στο νομό Ηλείας και στο νομό Αιτωλοακαρνανίας βρίσκονται τα Εργαστήρια Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Ε.Ε.Κ.). Συγκεκριμένα στο νομό Αχαΐας το Εργαστήριο Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Ε.Ε.Κ.) βρίσκεται στη Πάτρα και τα εργαστήρια που πραγματοποιούνται είναι της ραπτικής και της κηπουρικής. Στο νομό Ηλείας το Εργαστήριο Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Ε.Ε.Κ.) βρίσκεται στον Πύργο και τα εργαστήρια που γίνονται είναι της βιολογικής

καλλιέργειας, της μαγειρικής, της ζαχαροπλαστικής, των ηλεκτρονικών υπολογιστών και της αυτόνομης διαβίωσης. Στο νομό Αιτωλοακαρνανίας τα Εργαστήρια Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης βρίσκονται στο Αγρίνιο και τη Ναύπακτο και τα εργαστήρια που πραγματοποιούνται είναι α) βιολογικής καλλιέργειας και κηπουρικής, β) κηροπλαστικής, γ) βιβλιοδεσίας και δ) ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Επίσης στο νομό Αχαΐας, στη Πάτρα βρίσκεται και το Τεχνικό Επαγγελματικό Εκπαιδευτήριο (Τ.Ε.Ε.) Ειδικής Αγωγής Α' και Β' βαθμίδας με τις εξής ειδικότητες: α) Μηχανολόγων, β) Ηλεκτρολόγων, γ) Καλών Τεχνών, δ) Υγείας Πρόνοιας, ε) Οικονομίας Διοίκησης και στ) Εφαρμοσμένων Τεχνών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

7.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Πριν μερικά χρόνια, η κατάσταση στην Ελλάδα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως πολύ χειρότερη. Τα τελευταία χρόνια, έχει σημειωθεί πρόοδος και έχουν δημιουργηθεί υποδομές, αλλά δεν έχουμε προσεγγίσει, ακόμη, το επίπεδο άλλων προηγμένων κρατών.

Ενώ διανύουμε τον εικοστό πρώτο αιώνα, δεν παρέχονται οι υπηρεσίες, που θα επέτρεπαν στα άτομα με ειδικές ανάγκες . Ως κυριότερα αίτια θεωρούνται η έλλειψη υποδομών, η νοοτροπία του Έλληνα, η έλλειψη ενημέρωσης, η πλημμελής αστυνόμευση και η ανυπαρξία νέων νομοθετικών ρυθμίσεων.

Οι υπηρεσίες, που παρέχονται είναι μικρής ποσότητας και χαμηλής ποιότητας. Οι κύριες δραστηριότητες για τα άτομα με αναπηρία περιορίζονται στην παροχή συντάξεων, επιδομάτων και άλλων μορφών οικονομικής ενίσχυσης, όπως οικονομικές απαλλαγές, επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και ιδρυματική περίθαλψη. Απαιτείται άμεση βελτίωση της παροχής υπηρεσιών από τον κρατικό τομέα, που είναι και ο κύριος τομέας παροχής, ενώ τίθεται πλέον και το θέμα της ανακατανομής των αρμοδιοτήτων πρόνοιας ανάμεσα στους διάφορους τομείς και φορείς (Καβουνίδη, 1996).

Επίσης είναι σημαντική, η ανάληψη της κατάλληλης δράσης και η ολοκλήρωση των διαδικασιών που απαιτούνται για την εξάλειψη των εμποδίων που παρουσιάζονται και δυσκολεύουν τον άνθρωπο να ενεργοποιήσει τις δυνατότητές του και να συνεισφέρει στον εαυτό του, στην οικογένειά του, στον συνάνθρωπό του, στο κοινωνικό σύνολο. Ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία, απαιτεί τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος μέσα στο οποίο θα έχουν ίδια δικαιώματα και ίδιες υποχρεώσεις με τους υπόλοιπους πολίτες.

Ίδια δικαιώματα απέναντι στην εκπαίδευση, στην κατάρτιση, στην αποκατάσταση, στην ιατρική περίθαλψη, στην οικονομική και κοινωνική ασφάλεια, στην παραγωγική απασχόληση, στη συμμετοχή σε όλες τις κοινωνικές, οικονομικές πολιτικές και δημιουργικές δραστηριότητες.

Χρειάζεται λοιπόν ένα πλαίσιο για την προώθηση της συμμετοχής, της κατάρτισης και της απασχόλησης σε όλα τα επίπεδα, καθώς και της χάραξης εθνικής πολιτικής, προκειμένου να εξασφαλισθούν ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία και να

καλυφθούν όλες οι πτυχές της ζωής τους. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται πρωτοβουλίες απασχόλησης και ενέργειες που βελτιώνουν τη δυνατότητα πρόσβασης σε όλες τις πτυχές της κοινωνίας (Bio news, 2003).

7.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

-Να δοθούν κονδύλια για τη δημιουργία καινούργιων δομών που να μπορούν να εξυπηρετούν τα «ειδικά άτομα».

-Οι ήδη υπάρχουσες δομές να διαμορφωθούν έτσι ώστε να μπορούν να εξυπηρετούν περισσότερα άτομα

-Στις δομές που υπάρχουν να προσληφθεί περισσότερο εξειδικευμένο προσωπικό.

-Να πραγματοποιηθούν επιμορφωτικά σεμινάρια για το προσωπικό για να μπορούν να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες των ατόμων.

-Το επίδομα που δίνεται στα ειδικά άτομα κάθε δίμηνο θα ήταν προτιμότερο να τους παρέχεται κάθε μήνα και να αυξηθεί το ποσό για να μπορούν να καλύπτουν τις ανάγκες τους.

-Να δημιουργηθούν περισσότερες θέσεις εργασίας για τα ειδικά άτομα.

-Να προβληθούν προγράμματα στην τηλεόραση προβάλλοντας τις υπηρεσίες και τα προγράμματα τους για τα ΑΜΕΑ.

- Να προβληθούν ντοκιμαντέρ που θα παρουσιάζουν τις δυσκολίες των ειδικών ατόμων στην καθημερινότητα τους.

-Οι φορείς ειδικής αγωγής να διαθέτουν μέσα μετακίνησης από και προς την υπηρεσία για τα άτομα που εξυπηρετούν.

-Ο Κοινωνικός Λειτουργός να έχει περισσότερη επαφή με τα άτομα και τις ανάγκες του και λιγότερη γραφειοκρατική εργασία.

-Στην οικονομική ενίσχυση των υπηρεσιών για τα «ειδικά άτομα» θα μπορούσε να συμβάλλει η διοργάνωση τηλεμαραθωνίου.

-Ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα που αφορούν τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Ελληνική Βιβλιογραφία

- 1.** Δημητρόπουλος, Ανδρέας., (1995), Η επαγγελματική εκπαίδευση των νοητικώς καθυστερημένων στην Ελλάδα - Προβλήματα της διδακτικής πράξης. Αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, Διδακτορική διατριβή (Φ.Π.Ψ.), χ.ε., Αθήνα, 1995.
- 2.** Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, 2005.
- 3.** Ζώνιου –Σιδέρη Αθ. Οι Ανάπηροι και οι εκπαίδευση τους, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1998
- 4.** Καλαντζής Κ. Ειδική Αγωγή χθες και σήμερα, εκδόσεις νέα παιδεία 1984.
- 5.** Καιλά Μ., Πολεμικός Ν, Φιλίππου Γ, Άτομα με ειδικές ανάγκες, εκδόσεις ελληνικά γράμματα Αθήνα, 1994.
- 6.** Κυπριωτάκης Αντ, Τα ειδικά παιδιά και η αγωγή τους, Αθήνα 2000.
- 7.** Μπαμπινιώτης Γ, Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας, Αθήνα 1998
- 8.** Νιτσόπουλος Μ, Ειδικά πνευματικά καθυστερημένα άτομα, εκδόσεις παρατηρητής, Αθήνα 1981.
- 9.** Παρασκευόπουλος Ι, Νοητική καθυστέρηση 1979, Διεθνές έτος παιδιού 1990.
- 10.** Παγκόσμιος οργανισμός υγείας – World health organization –WHO 2002, στο Εύτεχνος 2007.
- 11.** Πολεμικός Ν, Τσιμπιδάκη Α, Εκπαιδευτική, οικογενειακή και πολιτική ψυχολογία τ.Β, Εκδόσεις Ατραπός, Αθήνα 2002.
- 12.** Στάθης Φ, Θέματα ειδικής αγωγής 1994.
- 13.** Σταθόπουλος Π, Κοινωνική πρόνοια, μια γενική θεώρηση, Έλλην, Αθήνα 1996
- 14.** Σταθόπουλος Π, κοινωνική πρόνοια, Αθήνα 2005
- 15.** Στασινός Δ, Η ειδική εκπαίδευση στην Ελλάδα, εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 1991.
- 16.** Συμβούλιο Ε.Ο.Κ. , 1993, στο Σιδέρης 1998.
- 17.** Χαρτοκόλλης, Π. (1981), «Προβλήματα γύρω από την κοινωνική αποκατάσταση ψυχικών αναπηριών», Εκλογή, τεύχος 56.

Ξένη Βιβλιογραφία

1. Dale M (μετάφραση Αποστολη Μ, Καπετάνιος Β) Τρόποι συνεργασίας με οικογένειες παιδιών με ειδικές ανάγκες, Έλλην, Αθήνα 1996.
2. Janetzen W, 1994 Sozialisation und Behinderung. Giessen, 1974.
3. Kaplan & Sadock, 1981, στο Ζαϊμάκης και Κανδυλάκη, 2005.
4. Sherill et al 1986, Thomas J et al 1988, στο Αγγελουπούλου- Σακαντάμη.

Δικτυακοί Χώροι

1. [http:// www. Pasipka.gr/arthra/tefxos80/se1%2014-1,5htm](http://www.Pasipka.gr/arthra/tefxos80/se1%2014-1,5htm). **Ανάκτηση 24/7/2009**
2. <http://www.health in.gr/news/article asp?Ing Article ID =42640>
Ανάκτηση στις 24/7/2009

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΪΑΣ

Α/Α	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΦΟΡΕΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
1.	ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΩΦΩΝ (Ε. Ι. Κ) (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΑΤΡΑΣ)	ΔΙΟΔΩΡΟΥ 11, ΜΠΟΖΑΪΤΙΚΑ ΠΑΤΡΑΣ, 26433	2610461270
2.	ΜΟΝΑΔΑ ΣΠΑΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ	ΜΙΑΟΥΛΗ 42, 26222 ΠΑΤΡΑ	2610333666 2610322125(FAX)
3.	ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ (ΕΙΑΑ) ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΑΤΡΩΝ	ΤΥΡΤΑΙΟΥ 29, 26442, ΠΑΤΡΑ	2610438436 2610438344 2610438436(FAX)
4.	ΚΕΝΤΡΟ ΑΠΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ (ΚΑΦΚΑ) ΑΙΓΙΟΥ «ΚΛΕΟΜΕΝΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΙΑΤΡΟΥ»	Ν. ΠΛΑΣΤΗΡΑ 7, ΑΙΓΙΟ 25100	26910 28338 26910 22676 26910 25263 26910 61251
5.	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ	ΚΑΝΑΡΗ 44, 25110 ΠΑΤΡΑ	2610 316215
6.	ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ & ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 59- 61, 26223, ΠΑΤΡΑ	2610 456060- 69 2610 429995(FAX)
7.	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ & ΕΡΕΥΝΩΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΑΤΡΑΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΥ 35 26224, ΠΑΤΡΑ	2610 336666
8.	ΕΙΔΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ	ΤΕΡΜΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ , 25100, ΑΙΓΙΟ	26910 28666
9.	« ΜΕΡΙΜΝΑ» ΨΕΥΔΩΝΥΜΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ	ΑΛΣΟΣ ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟΥ 26331, ΠΑΤΡΑ	0610272988 221946270636
10.	«ΓΑΛΛΗΝΗ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ» ΑΣΥΛΟ ΧΡΟΝΙΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΟΥ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «ΚΙΒΩΤΟΣ ΑΓΑΠΗΣ»	ΚΩΝ/ΝΟΥ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ 29 26331, ΠΑΤΡΑ	2610 222280

11.	I. K. A	ΓΟΥΝΑΡΗ & ΚΟΡΙΝΘΟΥ 331, 26222, ΠΑΤΡΑ	2610 318562
12.	O. Γ. A	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 168	2610 966295
13.	O. A. E. Δ	ΑΓΙΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ 45, ΠΑΡΟΔΟΣ ΓΕΡΑΚΑΡΗ 4, 26221	2610 630651
14.	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ	ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ 8, 26225, ΠΑΤΡΑ	2610 321258

ΝΟΜΟΣ ΗΛΕΙΑΣ

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΦΟΡΕΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
1.	ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ (ΚΕΠΕΠ) ΛΕΧΑΙΝΩΝ	1 ^ο ΧΛΜ. ΛΕΧΑΙΝΩΝ-ΜΥΡΣΙΝΗΣ, 27053, ΛΕΧΑΙΝΑ	2623 360224 2623 360225 2623 360226
2.	ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΗΛΕΙΑΣ	ΝΕΑ ΕΘΝΙΚΗ ΟΔΟΣ ΠΥΡΓΟΥ- ΠΑΤΡΩΝ	2621360801 2621360824 2621360822 (FAX)
3.	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΓΕΙΑΣ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ – ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ	ΔΙΟΙΚΗΤΗΡΙΟ, 27100, ΠΥΡΓΟΣ	26210 22378 26210 22193
4.	Ο. Α. Ε. Δ	ΚΑΤΑΚΟΛΟΥ & ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ, 27100	2621 022982
5.	Ο. Γ. Α	ΠΛ. ΣΑΚΗ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑ, 27000	2621333588
6.	Ι. Κ. Α	ΤΑΚΗ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ 8, 27100	2621036443
7.	ΚΕΔΔΥ	ΑΓ. ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ & ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ	26210 20338
8.	ΔΗΜΟΣ ΠΥΡΓΟΥ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ)- ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΠΑΤΡΩΝ 26, ΠΥΡΓΟΣ	26210 37172

ΝΟΜΟΣ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

Α/Α	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΦΟΡΕΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
1	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ 1. ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ 2. ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΓΡΙΝΙΟΥ 3. ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ	ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ1 30200 ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 1. ΛΟΡΔΟΥ ΒΥΡΩΝΟΣ &ΦΙΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ, 30300, ΝΑΥΠΑΚΤΟΣ 2. ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩ Σ 4, 30100, ΑΓΡΙΝΙΟ 3. 30500, ΑΜΦΙΛΟΧΙΑ	1.2634027026 2.2641022391 3.2642022266
2	ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ & ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ	ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ 168 30200 ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ	2631055258 2631055259 2631055077
3	ΚΕΝΤΡΟ ΑΠΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ (ΚΑΦΚΑ) ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ	ΠΑΛΙΑΥΛΗ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ 30500, ΑΜΦΙΛΟΧΙΑ	2642022921
4	ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΤΕΡΜΑ ΜΕΓ. ΧΩΡΑΣ 30100, ΑΓΡΙΝΙΟ	2641044381 2641044382 (ΤΗΛ/ FAX)
5	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ « ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ»	ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΙ ΑΡΧ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ 30200, ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ	2631026293
6	Ο. Α.Ε.Δ		2631028833
7	Ι. Κ. Α		2631023541
8	Ο. Γ. Α		2631364120

